

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI
INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

POROČILO O DELU INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO ZA LETO 2022

Pripravil: Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD), Štukljeva cesta 44, Ljubljana

Za IRSD: Luka Lukič, v. d. glavnega inšpektorja

Zbral in uredil: Rok Čigon

Tehnično urejanje: Rok Čigon, Marko Vaupotič

Pri pripravi poročila so sodelovali: Matej Voršič, Slavko Krištofelc, Peter Stefanoski, Marko Vaupotič, mag. Boštjan Hartner, dr. Lidija Korat, Aleš Ažman, mag. Irena Kastelec, Ana Cepič, mag. Sonja Konestabo, Karin Seljak, Tanja Cmrečnjak Pelicon, Suzana Mašat, Polona Grobelnik Jurjovič, Georgina Jotanovič, Marjan Rosa, Natalija Zaletel, mag. Mladen Markota

Fotografije, grafi in tabele so delo IRSD (razen fotografij v poglavjih 2.3.1, 2.6, 3.2.6, 4.3, 6.1, 6.3.1, 6.3.5; vir: Pixabay – www.pixabay.com)

Izrazi, uporabljeni v letnem poročilu, ki se nanašajo na osebe in so zapisani v moški spolni slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za ženski in moški spol.

VSEBINA

UVOD	1
SEZNAM IN POJASNILA UPORABLJENIH KRATIC	2
PRAVNI VIRI	2
ORGANI IN DRUGE KRATICE	4
POVZETEK	5
1 PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE	7
1.1 PREDLOGI S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIJ	7
1.2 PREDLOGI S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU	10
1.3 PREDLOGI S PODROČJA SOCIALNIH ZADEV	11
2 PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST INŠPEKTORATA	12
2.1 PRISTOJNOSTI IN ZAKONODAJA	12
2.2 DELAVCI IN ORGANIZIRANOST	13
2.2.1 Kadrovska problematika	14
2.2.2 Psihosocialni dejavniki, ki vplivajo na delo uslužbenecv	16
2.2.3 Strokovno usposabljanje, dodatno izpopolnjevanje in izobraževanje uslužbenecv	17
2.3 POGOJI IN VIRI ZA DELO INŠPEKTORATA	19
2.3.1 Proračun	19
2.3.2 Notranje kontrole	20
2.3.3 Prostor	21
2.3.4 Službena vozila	22
2.3.5 Informatika	23
2.4 STATISTIČNI PREGLED DELA INŠPEKTORATA	23
2.5 SODELOVANJE IRSD V DOMAČEM OKOLJU	24
2.6 DELOVANJE IRSD V MEDNARODNEM OKOLJU	25
3 INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU	29
3.1 SPLOŠNO	29
3.2 INŠPEKCIJSKI NADZOR	30
3.2.1 Uvod	30
3.2.2 Redni, izredni in kontrolni nadzori z izrečenimi ukrepi	30
3.2.3 Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov in najpogosteje ugotovljene kršitve	32
3.2.4 Izjava o varnosti tveganja	33
3.2.5 Usposabljanje delavcev za varno delo	34
3.2.6 Zdravstveno varstvo delavcev	35
3.2.7 Reprezentativni vzorec	36
3.2.8 Druge pomembne kršitve	37
3.2.8.1 Zagotavljanje in uporaba osebne varovalne opreme	37

3.2.8.2	Uporaba in ustreznost delovne opreme.....	38
3.2.8.3	Delovna mesta in ustreznost delovnega okolja	39
3.2.8.4	Nevarne kemične snovi na delovnih mestih	40
3.2.8.5	Gradbeništvo in delo na višini	43
3.3	NEZGODE PRI DELU	45
3.3.1	Uvod.....	45
3.3.2	Smrtne nezgode pri delu.....	45
3.3.3	Težje in lažje nezgode pri delu.....	47
4	INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ.....	51
4.1	UVOD.....	51
4.2	PLAČILO ZA DELO.....	53
4.3	DELOVNI ČAS, ODMORI IN POČITKI TER EVIDENCE NA PODROČJU DELA.....	57
4.4	ZAPOSLOVANJE V ŠIRŠEM SMISLU	58
4.4.1	Pogodba o zaposlitvi	58
4.4.2	Opravljanje dela na drugih pravnih podlagah, različnih od pogodbe o zaposlitvi – pogodbe civilnega prava.....	61
4.4.3	Prepoved diskriminacije, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu.....	62
4.5	PRENEHANJE POGODBE O ZAPOSLOVANJU	63
4.6	ZAKON O UREJANJU TRGA DELA	65
4.7	TUJCI IN NAPOTENI DELAVCI	66
4.8	DRUGE KRŠITVE S PODROČJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ.....	68
5	USMERJENI NADZORI INŠPEKTORATA V LETU 2022	71
6	INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA	73
6.1	SPLOŠNO.....	73
6.2	STATISTIČNI PODATKI	73
6.3	VSEBINSKE UGOTOVITVE SOCIALNE INŠPEKCIJE	75
6.3.1	Centri za socialno delo.....	75
6.3.2	Dejavnost domov za starejše in drugih izvajalcev institucionalnega varstva starejših, pomoči družini na domu v obliki socialne oskrbe ter socialnega servisa	80
6.3.3	Dejavnost posebnih socialnovarstvenih zavodov	80
6.3.4	Dejavnost varstveno-delovnih centrov in centrov za usposabljanje	81
6.3.5	Nadzori glede spoštovanja ZNB in odlokov Vlade Republike Slovenije, namenjenih preprečevanju širjenja novega koronavirusa	81
7	PROJEKTNA ENOTA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO	82
	SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD	85

KAZALO SLIK

Slika 1: Organizacijska shema inšpektorata, 2022.....	13
Slika 2: Posvet zaposlenih, Marta Dremelj, Boštjan Račič in Damijan Mašera (z leve proti desni).....	17
Slika 3: Prostori sedeža IRSD	22
Slika 4: IMI – zahtevki za informacije o napotnih delavcih.....	26
Slika 5: Neuporaba osebne varovalne opreme.....	37
Slika 6: Ustrezna uporaba osebne varovalne opreme.....	37
Slika 7: Delovna oprema brez izjave o skladnosti	38
Slika 8: Odrezan vtičnik varnostnega pasu na viličarju	38
Slika 9: Neustrezno urejeno delovno mesto – improviziranje na gradbišču.....	43
Slika 10: Neustrezno urejeno delovno mesto – improviziranje na gradbišču.....	43
Slika 11: Nevarno izvajanje dela na višini	44
Slika 12: Nevarno izvajanje dela na višini.....	44
Slika 13: Gradbeništvo je dejavnost, v kateri opravlja delo veliko tujcev.....	67
Slika 14: Člani projektne enote.....	83

KAZALO TABEL

Tabela 1: Analiza bolniškega dopusta za IRSD 2013–2022	14
Tabela 2: Število gospodarskih subjektov v Republiki Sloveniji in število inšpektorjev (na dan 31. decembra 2022).....	15
Tabela 3: Usmerjeni nadzori IRSD v letu 2022.....	71

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največ nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), 2022	31
Graf 2: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu, 2022 ...	32
Graf 3: Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), 2022	33
Graf 4: Delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil opravljen, reprezentativni vzorec IRSD, 2015–2022.....	36
Graf 5: Število smrtnih nezgod pri delu, 2002–2022.....	45
Graf 6: Smrtne nezgode pri delu po dejavnostih, 2022	46
Graf 7: Smrtne nezgode pri delu po starosti umrlih delavcev, 2022	46
Graf 8: Smrtne nezgode pri delu po državljanstvu in obliki zaposlitve delavcev, 2022	47
Graf 9: Smrtne nezgode pri delu po velikosti delodajalca, 2022.....	47
Graf 10: Prijavljene lažje in težje nezgode pri delu, 2018–2022.....	48
Graf 11: Nezgode pri delu po vzrokih, 2022	48

Graf 12: Nezgode pri delu po glavni dejavnosti delodajalca, 2022	49
Graf 13: Nezgode pri delu po starosti poškodovanih delavcev, 2022	50
Graf 14: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij, 2013–2022	54
Graf 15: Deleži kršitev instituta plačila za delo v letu 2022	55

UVOD

Spoštovani bralci,

s ponosom vam predstavljamo letno poročilo Inšpektorata Republike Slovenije za delo za leto 2022. V letu, ki je za nami, smo se intenzivno ukvarjali z našo osnovno nalogo – varovanjem delavskih pravic, zagotavljanjem varnih in zdravih delovnih pogojev za zaposlene ter nadziranjem dela javnih socialnovarstvenih zavodov. Načelo ravnotežja med varnostjo in produktivnostjo je bilo v središču našega dela, pri čemer smo upoštevali vsa pomembna državna in mednarodna pravila, zakone ter smernice.

Podatki, ki so zajeti v poročilu, in predvsem naši dosežki, so plod dela vseh zaposlenih v inšpektoratu, za kar se jim tudi na tem mestu iskreno zahvaljujem. Poudariti moram, da so zaposleni pri izvajanju nadzorov tudi v letu, ki je za nami, sledili viziji, strategiji in cilju inšpektorata.

Naši inšpektorji so se v preteklem letu soočali z različnimi izzivi in se nanje odzivali na odgovoren in strokoven način, pri čemer so uporabljali najnovejša znanja, veščine in tehnologijo. V letu 2022 smo bili deležni nekaterih sprememb v zakonodaji in smernicah, ki smo jih pozorno spremljali in jih vključili v svoje delovne procese. V duhu stalnega izboljševanja smo si prizadevali za učinkovitejše in boljše delovanje Inšpektorata Republike Slovenije za delo, hkrati pa smo se trudili za izboljšanje odnosov med delodajalci in delavci.

Pričakujemo, da bo letno poročilo za leto 2022 koristen vir informacij o našem delu ter podlaga za nadaljnje izboljšave in razvoj. Zahvaljujemo se vsem, ki so prispevali k varnosti in zdravju na delovnem mestu ter k spoštovanju delovnih pravic v Republiki Sloveniji.

S spoštovanjem.

Luka Lukić,

vršilec dolžnosti glavnega inšpektorja

SEZNAM IN POJASNILA UPORABLJENIH KRATIC

PRAVNI VIRI

- **DZ** Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C in 200/20 – ZOOMTVI)
- **ZČmlS** Zakon o čezmejnem izvajanju storitev (Uradni list RS, št. 10/17 in 119/21)
- **ZDCOPMD** Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi (Uradni list RS, št. 45/16 – uradno prečiščeno besedilo, 62/16 – popr. in 92/20 – ZPrCP-E)
- **ZDR-1** Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPdVE, 119/21 – ZČmlS-A, 202/21 – odl. US in 15/22 in 54/22 – ZUPŠ-1)
- **ZDUOP** Zakon o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19 (Uradni list RS, št. 15/21, 112/21 – ZNUPZ in 206/21 – ZDUPŠOP)
- **ZDUPŠOP** Zakon o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19 (Uradni list RS, št. 206/21)
- **ZEPDSV** Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti (Uradni list RS, št. 40/06)
- **ZID-1** Zakon o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 19/14 in 55/17)
- **ZIN** Zakon o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14)
- **ZIUOOPE** Zakon o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 80/20, 152/20 – ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPdVE, 203/20 – ZIUPOPdVE, 15/21 – ZDUOP, 112/21 – ZIUPTG in 206/21 – ZDUPŠOP)
- **ZIUOPdVE** Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 175/20, 203/20 – ZIUPOPdVE, 15/21 – ZDUOP, 51/21 – ZZVZZ-O, 57/21 – odl. US in 112/21 – ZIUPTG)
- **ZIUPTG** Zakon o interventnih ukrepih za pomoč gospodarstvu in turizmu pri omilitvi posledic epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 112/21)
- **ZIUPOPdVE** Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 203/20, 15/21 – ZDUOP, 82/21 – ZNB-C, 112/21 – ZNUPZ in 206/21 – ZDUPŠOP)
- **ZIUZEOP** Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, št. 49/20, 61/20, 152/20 – ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPdVE, 15/21 – ZDUOP in 206/21 – ZDUPŠOP)
- **ZJRS** Zakon o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, št. 86/04 in 8/10)
- **ZMEPIZ-1** Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 111/13 in 97/14)
- **ZminP** Zakon o minimalni plači (Uradni list RS, št. 13/10, 92/15 in 83/18)
- **ZNUPZ** Zakon o nujnih ukrepih na področju zdravstva (Uradni list RS, št. 112/21, 189/21 in 206/21 – ZDUPŠOP)
- **ZNB** Zakon o nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/20 – ZIUZEOP, 142/20, 175/20 – ZIUOPdVE, 15/21 – ZDUOP, 82/21 in 178/21 – odl. US)
- **ZNPK** Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo in 85/09)
- **ZP-1** Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16, 15/17 – odl. US, 73/19 – odl. US, 175/20 – ZIUOPdVE in 5/21 – odl. US)
- **ZPDZC-1** Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT in 43/19)
- **ZPIZ-1** Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08 – ZVarDod, 98/09 – ZIUZGK, 38/10 –

- ZUKN, 61/10 – ZSVarPre, 79/10 – ZPKDPIZ, 94/10 – ZIU, 94/11 – odl. US, 105/11 – odl. US, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2 in 9/17 – odl. US)
- **ZPIZ-2** Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17, 28/19, 75/19, 139/20, 189/20 – ZFRO, 51/21, 121/21, 162/21 in 196/21 – ZDOsk)
 - **ZPND** Zakon o preprečevanju nasilja v družini (Uradni list RS, št. 16/08, 68/16, 54/17 – ZSV-H in 196/21 – ZDOsk)
 - **ZRud-1** Zakon o rudarstvu (Uradni list RS, št. 14/14 – uradno prečiščeno besedilo in 61/17 – GZ)
 - **ZSV** Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZOA-A, 28/19, 189/20 – ZFRO in 196/21 – ZDOsk)
 - **ZUP** Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/2022 – ZDeb)
 - **ZUTD** Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22 in 59/22 – odl.US)
 - **ZVZD-1** Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11)
 - **ZZPri** Zakon o zaščiti prijaviteljev (Uradni list RS, št. 16/23)
 - **ZZSDT** Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo)
 - **ZZUOOP** Zakon o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (Uradni list RS, št. 152/20, 175/20 – ZIUOPDVE, 82/21 – ZNB-C, 112/21 – ZNUPZ, 167/21 – odl. US in 206/21 – ZDUPŠOP)

ORGANI IN DRUGE KRATICE

- **AJPES** Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
- **CORS** Center za obveščanje Republike Slovenije
- **CSD** center za socialno delo
- **ELA** Evropski organ za delo (European Labour Authority)
- **EU** Evropska unija
- **FURS** Finančna uprava Republike Slovenije
- **IJS** Inšpektorat za javni sektor
- **IMI** Informacijski sistem za notranji trg (Internal Market Information System)
- **IRSD** Inšpektorat Republike Slovenije za delo
- **IRSO** Inšpektorat Republike Slovenije za obrambo
- **IRSOP** Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor
- **IRSŠŠ** Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport
- **IRSVNDN** Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
- **KIMDPŠ** Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa
- **KPK** Komisija za preprečevanje korupcije
- **MDDSZ** Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije
- **MJU** Ministrstvo za javno upravo Republike Slovenije
- **MOD** Mednarodna organizacija dela
- **MZ** Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije
- **NIJZ** Nacionalni inštitut za javno zdravje
- **OKC** operativno-komunikacijski center
- **RS** Republika Slovenija
- **RS RS** Računsko sodišče Republike Slovenije
- **SLIC** Odbor glavnih inšpektorjev za delo pri Evropski komisiji (Senior Labour Inspectors Committee)
- **SLIC KSS** Evropski center za komunikacijo in informiranje na področju varnosti in zdravja pri delu (EU Labour Inspection Network & Exchange System)
- **SPOT** Slovenska poslovna točka
- **SURS** Statistični urad Republike Slovenije
- **ŠOS** Študentska organizacija Slovenije
- **TIRS** Tržni inšpektorat Republike Slovenije
- **UNP** Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna
- **URSK** Urad Republike Slovenije za kemikalije
- **ZIRS** Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije
- **ZMDPŠ** Združenje za medicino dela, prometa in športa
- **ZPIZ** Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
- **ZRSZ** Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
- **ZZZS** Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

POVZETEK

Inšpektorat Republike Slovenije za delo opravlja inšpekcijski nadzor na treh področjih: na področju delovnih razmer, na področju varnosti in zdravja pri delu ter na področju socialnega varstva.

Tudi leto 2022 je bilo nekoliko zaznamovano z epidemijo COVID-19, kar je vplivalo tudi na naše delo. Poleg obstoječih pristojnosti nam je bilo dodeljenih še nekaj pristojnosti z ZDUOP, ZNUPZ in ZIUPGT. Inšpektorji so tako izvrševali podeljena pooblastila, pri čemer se je obsežen obseg dela nanašal na nadzor intervencijske zakonodaje in ZNB, v povezavi z odloki Vlade Republike Slovenije na tem področju.

IRSD je imel na dan 31. decembra 2022 v okviru kadrovskega načrta zaposlenih **124 uslužbencev**. Od tega je bilo poleg glavnega inšpektorja na dan 31. decembra 2022 zaposlenih **92 inšpektorjev**. V inšpekciji nadzora **delovnih razmerij** je delo opravljalo **54 inšpektorjev**, v inšpekciji nadzora **varnosti in zdravja pri delu** **33 inšpektorjev**, v **socialni inšpekciji** pa je delo opravljalo **pet inšpektorjev**.

V letu 2022 so inšpektorji opravili **15.698 inšpekcijskih pregledov**, od tega na področju varnosti in zdravja pri delu 9332, na področju nadzora delovnih razmerij 6206, inšpektorji za socialne zadeve so opravili 160 pregledov. Inšpekcijski pregledi so redni, izredni in kontrolni. S kontrolnimi pregledi preverjamo uresničevanje izrečenih ukrepov.

Z vseh treh področij dela smo v letu 2022 ugotovili **14.351 kršitev** in na podlagi tega izdali **7051** upravnih in prekrškovnih ukrepov ter podali **33** naznanil storitve kaznivega dejanja oziroma kazenskih ovadb. Izrečenih je bilo za **2.751.981,11 EUR** glob. Izdali smo tudi **659** dovoljenj za delo otrok, **15** soglasij glede izključitve posebnega varstva po 115. členu ZDR-1 in **dve** odločbi o zadržanju učinkovanja prenehanja delovnega razmerja zaradi odpovedi po drugem odstavku 215. člena ZDR-1.

V skladu z ZP-1 so inšpektorji izdali **4986 ukrepov**, poleg tega so izdali **2065** upravnih inšpekcijskih ukrepov. V skladu z ZUP so sicer inšpektorji v letu 2022 vodili **19.186 upravnih zadev** in jih rešili **11.567**, medtem ko je **7619** zadev ostalo v reševanju.

Gospodarsko okrevanje, ki je sledilo epidemiji COVID-19, se je pokazalo tudi v povečanem številu poslovnih subjektov. To število se je povečalo kar za **6000 enot**, tako da so imeli inšpektorji v letu 2022 že **235.266 potencialnih subjektov nadzora**. Število poslovnih subjektov se vsako leto povečuje, število zaposlenih inšpektorjev pa kljub kadrovskim okrepitvam v zadnjem letu temu ne sledi v dovoljšni meri.

Inšpektorji s področja **varnosti in zdravja pri delu** so v letu 2022 opravili **9332 nadzorov**. Največ nadzorov so inšpektorji opravili na gradbenem področju, sledijo inšpekcijski nadzori v dejavnosti trgovine in v predelovalni dejavnosti. Inšpektorji so ugotovili **8173 kršitev**, med vsemi ugotovljenimi kršitvami pa izstopajo kršitve, ki se nanašajo na postopke ocene tveganj, na urejenost in varnost delovnih mest na prostem, zlasti na gradbiščih, ter na zagotavljanje zdravstvenega varstva delavcev.

Na področju **delovnih razmerij** smo v poročevalskem obdobju opravili **6206 inšpekcijskih pregledov**. Največji delež inšpekcijskih nadzorov sestavljajo izredni nadzori, pri katerih se

obravnavajo prijave. Največji delež ugotovljenih nepravilnosti se nanaša na plačilo za delo. Na podlagi izvedenih nadzorov smo v letu 2022 ugotovili **6111 kršitev** delovnopravne zakonodaje. Največ kršitev smo ugotovili v dejavnosti gradbeništva, temu sledijo dejavnost gostinstva in predelovalne dejavnosti. Pogosteje so bile kršitve ugotovljene še v dejavnostih trgovine ter prometa in skladiščenja. Večje število ugotovljenih kršitev je pokazatelj, da smo v teh dejavnostih izvedli več nadzorov.

V letu 2022 je **socialna inšpekcija** opravila **160 nadzorov** s področja temeljne pristojnosti inšpekcije pregledov. Opravljena sta bila tudi 102 nadzora po ZNB glede spoštovanja ukrepov za preprečevanje širjenja novega koronavirusa pri izvajalcih socialnovarstvene dejavnosti. Največ inšpekcijskih nadzorov se je pričakovano nanašalo na ravnanja CSD, teh nadzorov je bilo **89**. Socialna inšpekcija je v letu 2022 na področju delovanja CSD prednostno obravnavala prijave, iz katerih je bilo mogoče sklepati, da očitana nepravilnost ogroža koristi otrok, ter tiste, v katerih so se očitale nepravilnosti s področja obravnave nasilja v družini.

Vredno je opomniti, da so se z novim vodstvom Inšpektorata Republike Slovenije za delo spremenile tudi prednostne usmeritve. Če so v prejšnjih letih inšpektorji opravili kar se da veliko število pregledov, se po novem ukvarjajo z zahtevnejšimi primeri. Pričakujemo torej lahko, da bodo številke nekoliko nižje od prejšnjih let, vendar so zaradi tega inšpekcijski pregledi bolj poglobljeni in obravnavajo zahtevnejše kršitve. Dodaten razlog za nižje število opravljenih pregledov je tudi v tem, da so v letih 2020, 2021 in v začetku leta 2022 inšpektorji opravljali dodatne nadzore na podlagi interventne zakonodaje za omejevanje širjenja COVID-19. Zato so lanske in predlanske številke višje.

Projektna enota IRSD je tudi v obravnavanem letu izvajala projekt **Odpravimo konflikte na delovnem mestu** – ozaveščanje o možnosti posredovanja v sporu med delavcem in delodajalcem ter svetovanje delodajalcem, ki je financirano s prispevkom Evropskega socialnega sklada (80 odstotkov) in prispevkom Republike Slovenije (20 odstotkov).

Poleg nadzorov in izdajanja ukrepov so uslužbenci IRSD opravljali tudi drugo **strokovno delo** ter nudili strokovno pomoč delavcem in delodajalcem.

IRSD je tudi lani **sodeloval z institucijami** z različnih delovnih področij, tako z drugimi državnimi organi in različnimi organizacijami kot s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev. Sodelovanju je namenjeno veliko pozornosti v smislu izmenjave informacij ter učinkovitega preventivnega in represivnega delovanja. Inšpektorji so bili dejavni tudi na mednarodnem področju.

V skladu s 7. členom ZID-1 IRSD v letnem poročilu o delu daje tudi več **predlogov za spremembo zakonodaje**, pri katerih smo izhajali iz ugotovitev s terena.

1. PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE

V skladu s 7. členom ZID-1 so ena od obveznih sestavnih poročila o delu IRSD predlogi za čim bolj konstruktivne rešitve zadev iz 5. in 6. točke prvega odstavka 7. člena ZID-1, ki se nanašajo na podatke:

- o vloženi prijavah, ugotovljenih kršitvah in vloženi ovadbah za kazniva dejanja, o izrečenih ukrepih ter o uresničevanju izrečenih ukrepov po dejavnostih,
- o nezgodah pri delu s smrtnim izidom, kolektivnih nezgodah, nezgodah pri delu, zaradi katerih je delavec nezmožen za delo več kot tri delovne dni, ter o ugotovljenih poklicnih boleznih po dejavnostih.

IRSD za reševanje zadev iz 5. in 6. točke prvega odstavka 7. člena ZID-1 poleg poostrelega nadzora v izpostavljenih dejavnostih daje tudi posamezne predloge za spremembo zakonodaje, kot sledi v nadaljevanju.

1.1. PREDLOGI S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIC

V poročevalskem obdobju smo podali predloge in pripombe na spremembe zakonodaje, ki so se nanašale na ZEPDSV, ZČmIS, ZZSDT, ZGD-1 in ZZPri.

V letu 2022 smo inšpekcijskemu svetu podali predlog sprememb in dopolnitev glede sprememb **ZIN**. Ob tem poudarjamo vzpostavitev enotne pravne podlage za izmenjavo podatkov o zavezancih, ki jih imajo organi. Prav tako z vidika psihološkega učinka na zavezance priporočamo ponovno uvedbo inšpektorskih značk. Zaradi priprav na spremembo plačnega sistema v javnem sektorju pa smo opozorili na ustrezno ovrednoteno umestitev dela inšpektorjev.

Ocenjujemo, da je nekaj naših predlogov za spremembo zakonodaje zelo pomembnih za naše delo oziroma da so te spremembe potrebne za uspešno izvajanje nadzorov.

Čim prej pričakujemo spremembo in začetek veljavnosti **ZEPDSV**, ki je bil zaradi potrebe po učinkovitejšem nadzoru nad izvajanjem normativne ureditve delovnega časa, odmorov in počitkov že v nekaj letnih poročilih predmet predlogov za spremembo zakonodaje.

Še vedno menimo, da bi bilo nujno zagotoviti uresničitev določb **ZPIZ-2** glede poklicnega zavarovanja ter predpisati merila za izpolnitev pogojev po prvem, drugem in tretjem odstavku 199. člena ZPIZ-2, ki se nanašajo na krog zavarovancev oziroma na delovna mesta, za katera je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje, ter vzpostaviti komisijo po 201.a členu ZPIZ-2, ki bo ugotavljala izpolnjevanje pogojev v skladu z zakonom. Odprta ostaja problematika glede sistema po ZPIZ-2, ki še ni vzpostavljen, čeprav komisija po ZPIZ-1 ne deluje več. Tudi na tem področju je bil IRSD vključen v številne dejavnosti v povezavi z navedeno tematiko.

Ustanovljena je bila pogajalska skupina ESS za pripravo sprememb **ZDR-1**. Pri pripravi teh sprememb smo sodelovali že v preteklosti, naše dosedanje ugotovitve in že podane predloge iz preteklih letnih poročil pa bomo zagovarjali in poudarjali tudi v prihodnje.

Predlagamo naslednje spremembe ZDR-1:

- v 4. členu naj se konkretnije opredelijo elementi delovnega razmerja, predvsem kdaj gre za nepretrgano delo, saj inšpektorji v praksi zelo težko dokazujejo obstoj vseh elementov, ki morajo biti podani kumulativno, in sicer za vsakega delavca posebej;
- razlogi za izredno odpoved delavca (prva alineja prvega odstavka 111. člena) naj se dopolnijo tudi z neizplačilom drugih nadomestil (na primer nadomestila v času začasne nezmožnosti delavca za delo), ne le nadomestila zaradi odsotnosti delavca iz razlogov na strani delodajalca;
- določi naj se minimalna višina dodatkov po 128. členu (dodatki za delo v posebnih pogojih dela) in dodatka po 129. členu (dodatek za delovno dobo), saj se ZDR-1 v tem delu sklicuje na kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti, v praksi pa v nekaterih dejavnostih nimajo sklenjenih kolektivnih pogodb na ravni dejavnosti;
- zaradi določitve časa storitve prekrška naj se v 131. členu določi rok za izplačilo sorazmernega dela regresa, če delavec vstopi v delovno razmerje po 1. juliju oziroma če mu delovno razmerje preneha med letom, prav tako bi morali v zakonu opredeliti izraz nelikvidnost, ki povzroča težave inšpektorjem pri ugotavljanju takih prekrškov;
- kot kršitev prvega odstavka 135. člena naj se določi tudi neizplačilo povračil stroškov v zvezi z delom in drugih prejemkov delavca prek bančnega računa;
- v drugem odstavku 135. člena naj se delodajalec zaveže k vročitvi pisnega obračuna plače in ne le k njegovi izdaji; v zvezi s tem bi veljalo razmisliti tudi o obrnjenem dokaznem bremenu;
- določijo naj se kazni za kršitev 2. točke 31. člena (sestavine pogodbe o zaposlitvi), prvega odstavka 43. člena (zagotavljanje dela), 129. člena (dodatek za delovno dobo) in 130. člena (povračila stroškov v zvezi z delom), saj inšpektorji pri navedenih kršitvah nimajo pravne podlage za ukrepanje, kar povzroča težave v praksi;
- določi naj se kazen za kršitev 209. člena (pogodba o zaposlitvi za opravljanje dela v tujini), saj so pooblastila inšpektorja v takih primerih omejena in lahko inšpektor delodajalcu le z ureditveno odločbo odredi dopolnitev pogodb o zaposlitvi za delo v tujini, na primer z določbo o višini plačila za delo v tujini, v skladu s predpisi države, kjer delo opravlja;
- glede instituta dela na domu menimo, da bi bilo treba ZDR-1 spremeniti, da bi uveljavili trajno rešitev po vzoru ureditve intervencijske zakonodaje. V 102. členu ZIUOPDVE je bilo namreč (v okviru odstopa od ZDR-1) opredeljeno, katere podatke morajo delodajalci sporočiti IRSD pred začetkom opravljanja dela delavca na domu. Prav tako je bilo določeno, da delodajalci, ki so vpisani v Poslovni register Slovenije, obvestilo vložijo elektronsko prek informacijskega sistema za podporo poslovnim uporabnikom, ki ga upravlja ministrstvo, pristojno za javno upravo. Navedena ureditev je bila z ZDUPŠOP znova vzpostavljena, a je bila začasna.

Pravno podlago glede vsebine podatkov, ki jih morajo delodajalci sporočati na IRSD, in glede načina obveščanja o delu na domu je tako treba urediti z ZDR-1;

- v 217. člen naj se doda prekrškovna določba: Delodajalec, če odpove pogodbo o zaposlitvi, ne upošteva minimalnega odpovednega roka iz 94. člena;
- podnaslov 136. člena naj se namesto veljavnega – zadrževanje in pobot izplačila plače – glasi: zadrževanje in pobot izplačila denarnih prejemkov iz delovnega razmerja.

Glede **ZČmIS** poročamo o dejavnem sodelovanju v postopku sprejemanja novega zakona in podajanju pripomb, ki bi omogočile lažje in učinkovitejše izvajanje zakonodaje, pri čemer pa je treba poudariti, da je bil končni predlog posledica soglasja med socialnimi partnerji, pristojnimi zavodi in drugimi deležniki, ki so prav tako podajali svoje pripombe in predloge. Novi **ZČmIS** bistveno širi pristojnosti IRSD, in sicer na več področjih. Urejajo se postopki izdaje potrdila A1 za zaposlene in samozaposlene osebe, ki svojo zaposlitev ali samozaposlitev opravljajo v najmanj dveh državah članicah EU. V primeru dvoma, ali delavec dejansko opravlja delo predvidoma najmanj v dveh državah članicah EU, je zdaj predviden nadzor IRSD. S prenašanjem Direktive (EU) 2020/1057 v zvezi s posebnimi pravili za napotitev voznikov v sektorju cestnega prometa je predvidena nova oblika nadzorov, ki se bodo opravljali neposredno v sistemu IMI v primeru dvoma pri nadzoru na cesti, ki ga opravlja IRSD, pri čemer se bodo naloge IRSD širile tudi z vidika upravnega sodelovanja med državami članicami EU.

Poudarjamo še sodelovanje pri pripravi sprememb **ZUTD**. Na IRSD ocenjujemo, da je v določbah o nadzoru med drugim treba ustrezno urediti pristojnost, predvsem nad izvajalci ukrepov po **ZUTD**, ki je vsebinski in ne upravni nadzor. Nad izvajalci nadzora bi bilo bolj smiselno uvesti obliko notranjega nadzora (notranja revizija), saj mora nadzornik temeljito poznati ustroj in vsebino delovanja izvajalcev ukrepov. Omenjamo, da je z novelo predvideno, da IRSD pridobi dodatne pristojnosti nadzora nad izvajanjem ohranjanja delovnih mest. IRSD je med drugim predlagal, naj se dopolni opredelitev zagotavljanja dela delavcev uporabniku v 163. členu **ZUTD**, in sicer naj se pri opredelitvi oziroma natančnejši določitvi dejavnosti zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku in v povezavi z elementi delovnega razmerja določbe **ZUTD** prilagodijo tako, da se določijo enaka pravila za pošiljanje delovne sile tako za zaposlene delavce kot tudi za vse tiste, ki pri delodajalcu, ki pošilja delovno silo, opravljajo delo na drugi pravni podlagi. Predlagali smo še nekatere druge spremembe v povezavi z učinkovitejšim izvajanjem nadzora instituta zagotavljanja dela delavcev uporabniku ter dopolnitev in uskladitev kazenskih določb.

IRSD je pri predlogih za spremembo **ZZSDT** med drugim predlagal, naj se dodajo možnosti določitve odgovornosti naročnika del, da predhodno zahteva od pogodbenega partnerja – izvajalca storitev, naj mu izroči prijavo začetka izvajanja storitev. 36. člen **ZZSDT** zavezuje tujega delodajalca, da prijavi začetek izvajanja storitev pri ZRSZ (pred izvajanjem storitev), vendar pa je vodenje postopkov zoper tuje pravne osebe v primeru opustitve te obveznosti (sankcionirane v 58. členu **ZZSDT**) zelo oteženo. V inšpekcijskih nadzorih je namreč težko sodelovati s tujimi delodajalci, ki ne poznajo slovenske

zakonodaje, storitve so pogosto hitro opravljene oziroma so opravljene še pred koncem ali celo začetkom inšpekcijskega postopka, odgovorne osebe pravnih oseb običajno niso dosegljive (njihove osebne podatke je skoraj nemogoče pridobiti, prav tako je zelo težko pridobiti podatke o tujih pravnih osebah). Zaradi večje učinkovitosti določbe je bilo predlagano, naj se ta obveznost naročnika del sankcionira, da bi se v večji meri preprečile kršitve določb 36. člena ZZSDT. Predlagali smo razmislek o tem, da bi se informativni list vročal tudi delodajalcu oziroma da bi ga bil ta dolžan predložiti pri nadzoru – enotno dovoljenje za bivanje ali za delo namreč ne izkazuje, katero delo lahko opravlja tujec, težava pa nastane, če tujca ni na kraju opravljanja dela oziroma če pri sebi nima informativnega lista ali mu je delovno razmerje že prenehalo in podobno.

Predlagamo, naj se **ZMinP** dopolni tako, da se v 2. členu določijo tudi obvezne sestavine pisnega obračuna plače ter kazen za kršitev navedenega člena. IRSD v primeru kršitve navedenega člena nima neposredne pravne podlage za ukrepanje, saj ta ni opredeljena kot prekršek. Prav tako IRSD ugotavlja, da pisni obračun plače, iz katerega bi bili razvidni podatki po 2. členu ZMinP, ni podrobneje predpisan; podrobnejša določitev njegove vsebine bi inšpektorjem bistveno olajšala izvajanje inšpekcijskega nadzora v tem segmentu.

Predlagamo tudi posodobitev ali pripravo **novega ZStk** zaradi posodobitve izrazoslovja, nove opredelitve stavke, jasne opredelitve seznamov stavkajočih, novih sankcij (ker so določene še v dinarjih) in ustrežnejšo višino glob, in sicer v razponu, ter pooblastilo IRSD za izrekanje glob v razponu.

1.2. PREDLOGI S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

V letu 2022 je IRSD aktivno sodeloval pri spremembi zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu in sicer glede varnega in zdravega dela na gradbiščih in dela koordinatorjev na gradbiščih, glede elektronskega prijavljanja nezgod pri delu ter glede ročnega premeščanja bremen.

Elektronsko prijavljanje nezgod preko SPOT-a je opredeljeno v Pravilniku o prijavi nezgode in poškodbe pri delu s pričetkom uporabe 1.9.2022.

Inšpektorat skupaj z MDDSZ nadaljuje prenovo ureditve področja varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih, ki bo urejala poleg zagotavljanja varnega in zdravega dela na začasnih in premičnih gradbiščih tudi programe in načine usposabljanj koordinatorjev na začasnih in premičnih gradbiščih.

Prav tako je inšpektorat skupaj z elektrotehniško stroko v letu 2022 pripravljala spremembe glede varnega in zdravega dela na področju varovanja delavcev pred nevarnostjo električnega toka.

V letu 2022 je bila ustanovljena širša delovna skupina za pripravo sprememb Pravilnika zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen. Okvirna vsebina sprememb pravilnika je bila pripravljena, ožja delovna skupina pa bo pred sprejetjem še preverila učinkovitost sprememb na konkretnih praktičnih primerih na terenu.

Prav tako je inšpektorat pripravljala spremembe glede varnega dela v gozdarstvu. Dokaj star pravilnik je treba posodobiti in vsebino prilagoditi novim tehnologijam dela v gozdu ter s tem doseči večjo varnost delavcev, ki opravljajo nevarno delo v gozdovih. Dopolnitve in spremembe bodo na MDDSZ predlagane tudi na podlagi akcije glede varnega dela v gozdu, katero je Inšpektorat RS za delo izvedel v 2. polovici leta 2022 ob pomoči gozdarske inšpekcije.

Ponovno opozarjamo tudi na nujnost sprememb Pravilnika o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev, saj smo prepričani, da sedaj veljavna vsebina pravilnika ne sledi spremembam, ki jih je v zvezi s tem uveljavil ZVZD-1 v decembru 2011. ZVZD-1 tudi nalaga ministru, pristojnemu za zdravje, da uskladi vsebino pravilnika z zakonskimi določili, do česar še vedno ni prišlo. Pri tem tako IRSD kakor tudi MDDSZ pričakujeta aktivno vlogo MZ, brez katerega po našem mnenju sprememb ni možno pričeti obravnavati.

Prav tako IRSD že vrsto let opozarja na problematiko prijavljanja poklicnih bolezni, saj v Sloveniji še vedno nimamo ustrezne systemske rešitve za ugotavljanje, potrjevanje in prijavljanje poklicnih bolezni.

1.3. PREDLOGI S PODROČJA SOCIALNIH ZADEV

Z začetkom veljavnosti DZ so bile CSD med drugim dodeljene nove naloge, povezane z odločanjem sodišč. CSD so predvsem kot predlagatelji postopkov za izrekanje ukrepov sodišč v nepravdnih postopkih zavezani oblikovati predlog, ki mora vsebovati tudi opis razmerja oziroma stanja, o katerem naj sodišče odloči, dejstva, ki so pomembna za odločitev, in dokaze za te navedbe. CSD morajo za izvajanje teh in nekaterih drugih nalog po DZ in drugih predpisih, pri katerih ne gre za upravne zadeve (na primer za pripravo poročil ter mnenj za sodišča in podobno), imeti pravno podlago za pridobivanje poročil, mnenj ali podatkov od drugih organov, organizacij ali oseb. Menimo, da splošna določila o obveznosti sodelovanja med CSD in drugimi organizacijami (16. člen DZ) ne zadoščajo, prav tako ocenjujemo, da sklicevanje na subsidiarno uporabo ZUP ni primerno. Zato predlagamo, da se v ZSV, podobno kot imata na primer urejeno ZZZS in ZPIZ, doda določilo, ki bo vse organe, organizacije in osebe zavezovalo, da na poziv CSD pošljejo zahtevana poročila, mnenja ali podatke, potrebne za uresničevanje nalog CSD.

Predlagamo, da supervizija postane obveznost strokovnih delavcev na CSD. Veljavna ureditev namreč supervizijo predvideva kot obvezno samo pri izvajanju socialnovarstvenih storitev, vendar inšpekcija ugotavlja, da so odnosne, psihične in čustvene obremenitve v precej večji meri prisotne ob izvajanju večine nalog, ki jih za CSD določa zakon (na primer oblikovanje mnenja v razveznem postopku), ali ob izvajanju javnih pooblastil (na primer odvzem otroka).

2. PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST INŠPEKTORATA

2.1. PRISTOJNOSTI IN ZAKONODAJA

IRSD je organ v sestavi MDDSZ. Splošna načela inšpekcijskega nadzora, organizacijo inšpekcij, položaj, pravice in dolžnosti inšpektorjev, njihova pooblastila, postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druge zadeve, povezane z inšpekcijskim nadzorom, urejata ZID-1 in ZIN.

V skladu z 2. členom ZID-1 opravlja IRSD naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov s področij varnosti in zdravja pri delu, delovnih razmerij, minimalne plače, trga dela in zaposlovanja, dela in zaposlovanja tujcev, sodelovanja delavcev pri upravljanju in stavn, če ni z zakonom drugače določeno. IRSD opravlja tudi inšpekcijski nadzor nad izvajanjem drugih zakonov in predpisov, če ti tako določajo. Seznam predpisov je na koncu poročila.

Na področju socialnega varstva IRSD opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem ZSV in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, ter drugih predpisov, ki določajo javna pooblastila ali druge naloge izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti ter druge naloge socialne inšpekcije.

IRSD opravlja tudi inšpekcijski nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo in strokovnostjo dela komisij za preverjanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij.

IRSD je na podlagi ZP-1 prav tako prekrškovni organ.

Področje dela organa določajo še nekateri mednarodni pravni viri, med katerimi poudarjamo predvsem:

- Konvencijo št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini,
- Konvencijo št. 129 o inšpekciji dela v kmetijstvu,
- Konvencijo št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju,
- Konvencijo št. 161 o službah medicine dela,
- Evropsko socialno listino – 3. člen in
- Direktivo št. 89/391/EGS – "Okvirno direktivo" o varnosti in zdravju pri delu.

V skladu s 4. členom ZID-1 nudi IRSD delodajalcem in delavcem strokovno pomoč pri uresničevanju zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov iz svoje pristojnosti.

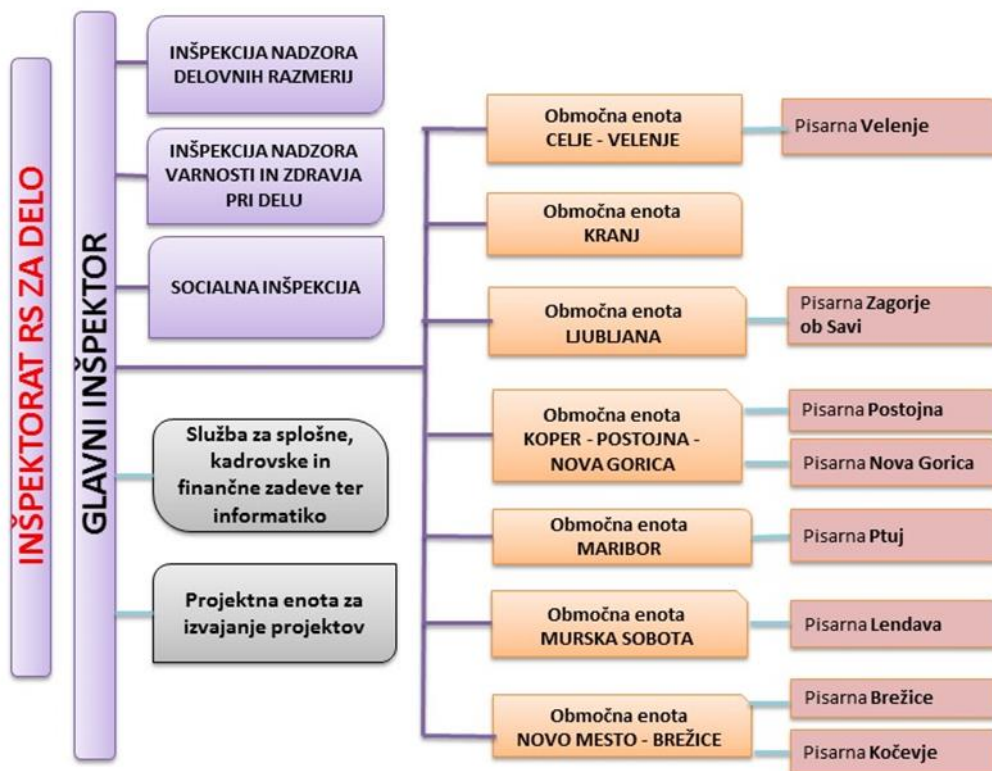
Poročilo IRSD je pripravljeno na podlagi 7. člena ZID-1. IRSD bo poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto predložil resornemu ministrstvu, to pa ga bo poslalo v nadaljnjo obravnavo Vladi Republike Slovenije, Državnemu zboru Republike Slovenije in generalnemu direktorju Mednarodnega urada za delo. Vlada Republike Slovenije poročilo predloži tudi Ekonomsko-socialnemu svetu. Stališče do letnega poročila o delu IRSD na podlagi 6. člena ZID-1 sprejme tudi svet inšpekcije dela.

2.2. DELAVCI IN ORGANIZIRANOST

V okviru IRSD delujejo glede na področje nadzora tri inšpekcije, in sicer:

1. inšpekcija nadzora varnosti in zdravja pri delu,
2. inšpekcija nadzora delovnih razmerij in
3. socialna inšpekcija.

Z Aktom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v IRSD sta določena organizacija in način dela na sedežu organa, ki je od 7. decembra 2018 na Štukljevi cesti 44 v Ljubljani, v sedmih območnih enotah in osmih inšpekcijskih pisarnah.

Slika 1: Organizacijska shema inšpektorata, 2022

IRSD je imel na dan 31. decembra 2022 v okviru kadrovskega načrta zaposlenih **124 uslužbencev**. Od tega je bilo poleg glavnega inšpektorja na dan 31. decembra 2022 zaposlenih **92 inšpektorjev**. V inšpekciji nadzora delovnih razmerij je na dan 31. decembra 2022 delo opravljalo 54 inšpektorjev, v inšpekciji nadzora varnosti in zdravja pri delu 33 inšpektorjev, v socialni inšpekciji pa pet inšpektorjev. Povprečna starost zaposlenih je bila **48,92 leta**.

Od leta 2017 izvajamo tudi projekt **Odpravimo konflikte na delovnem mestu**, v okviru katerega je zaposlenih dodatnih šest uslužbencev (njihove zaposlitve so v 80 odstotkih sofinancirane iz sredstev EU), v letu 2022 pa smo bili uspešni tudi pri kandidaturi za izvajanje programa javnih del, v okviru katerega je delo v inšpektoratu opravljala ena sodelavka.

2.2.1. Kadrovska problematika

Epidemija COVID-19 v letu 2022 ni več pomembno vplivala na delo IRSD na kadrovskem področju.

Tudi v letu 2022 smo kot v preteklih letih delo opravljali od doma, vendar se je delež javnih uslužbencev, ki so delo opravljali od doma, zmanjšal. Zaposleni v IRSD smo od doma delali **2176 dni**, kar pomeni, da je posamezni uslužbenec v letu 2022 **povprečno delal od doma 18 dni**. Inšpektorji, ki v letu 2022 v IRSD sestavljajo okvirno 74 odstotkov vseh zaposlenih, so v začetku leta 2022 morali biti v veliki meri prisotni na terenu in so poleg svojih pristojnosti še vedno nadzirali tudi spoštovanje določb ZNB in na njegovi podlagi izdanih odlokov Vlade Republike Slovenije.

Kljub temu so odsotnosti zaradi bolezni (uslužbencev samih ali njihovih družinskih članov) tudi v letu 2022 vplivale na delo IRSD. Iz opravljene analize izhaja, da je bilo v letu 2022 zaradi bolezni **vsaj en dan odsotnih 78 odstotkov zaposlenih** (v letu 2021 85 odstotkov) in da smo na ta račun skupaj izgubili **5,3 odstotka koledarskih dni** (v letu 2021 smo jih izgubili 6,6 odstotka). Slovensko povprečje za leto 2022 je 6,03 odstotka, kar pokaže na pozitiven trend v IRSD. Bolni so bili v povprečju **odsotni 24 dni**. V letu 2022 je bilo zaradi bolniškega dopusta na enega zaposlenega delavca izgubljenega 18,8 dneva.

Tabela 1: Analiza bolniškega dopusta za IRSD 2013–2022

Leto	Odstotek bolniškega dopusta	Indeks onesposabljanja (IO) – dnevi	Indeks frekvence (IF) (%)	Indeks teže (IT) – dnevi
2013	2,5	7,9	46	17
2014	4,6	14,3	59	24
2015	5,8	15,6	56	28
2016	5,6	14,7	60	24
2017	4,3	15,6	64	24
2018	4,0	14,3	59	24
2019	4,2	15,6	62	25
2020	5,5	19,8	67	30
2021	6,6	23,5	85	27
2022	5,3	18,8	78	24

Gospodarsko okrevanje, ki je sledilo epidemiji COVID-19, se je pokazalo tudi v **precejšnjem povečanju števila poslovnih subjektov**. To se je povečalo za več kot 6000 enot, tako da so imeli inšpektorji v letu 2022 že **235.266 potencialnih subjektov nadzora**. Ker je bilo v letu 2022 (na zadnji dan) zaposlenih **54 inšpektorjev za področje nadzora delovnih razmerij**, to pomeni, da bi inšpektorju pripadlo kar **4357 poslovnih subjektov**, če bi želeli, da bi bili nadzori tudi preventivni in ne bi potekali le na podlagi prejetih prijav. Za **inšpektorje za nadzor varnosti in zdravja pri delu** pa to pomeni **7129 poslovnih subjektov** na inšpektorja.

Tabela 2: Število gospodarskih subjektov v Republiki Sloveniji in število inšpektorjev (na dan 31. decembra 2022)

Leto	Število poslovnih subjektov	Število vseh inšpektorjev	Število inšpektorjev za delovna razmerja	Število inšpektorjev za varnost in zdravje pri delu	Število inšpektorjev za socialne zadeve
2008	171.126	87	43	41	3
2009	177.281	86	47	36	3
2010	180.501	84	40	40	4
2011	185.585	88	44	40	4
2012	187.426	81	44	33	4
2013	193.412	81	46	30	4
2014	198.521	81	45	32	4
2015	202.057	77	41	32	4
2016	206.101	78	42	31	5
2017	210.884	77	41	31	5
2018	215.354	81	48	28	5
2019	220.236	91	54	31	6
2020	221.711	89	52	31	6
2021	228.795	91	53	32	6
2022	235.266	92	54	33	5

Kot poudarjamo že vrsto let – za večje spoštovanje predpisov s področja delovnih razmerij, varnosti in zdravja pri delu ter za okrepitev spoštovanja pravic delavcev je nujna **nadaljnja kadrovska krepitev inšpektorata**. Le tako bomo lahko načrtovali inšpekcijsko delo, ki ne bo samo odzivanje na najhujše kršitve pravic delavcev, ampak bo lahko v večji meri tudi na področju delovnih razmerij načrtovano preventivno in z namenom celovitejšega pregleda nad zakonitostjo poslovanja delodajalcev.

V preteklih letih je IRSD krepil predvsem število inšpektorjev za nadzor na področju delovnih razmerij, saj se glavnina prijatih prijav kršitev še vedno nanaša na to področje. Tako je bilo tudi v letu 2022, ko nam je na področju delovnih razmerij uspelo zaposliti **sedem inšpektorjev**, na področju varnosti in zdravja pri delu pa **štiri**.

Dodatne zaposlitve bodo potrebne tudi za uresničevanje konec leta 2021 sprejetega akcijskega načrta za izvajanje nacionalnega programa varnosti in zdravja pri delu za leta 2021–2023, saj so njegovi cilji, povezani z zniževanjem števila nezgod pri delu in izboljšanjem varnosti pri delu, zelo zahtevni in bodo brez kadrovske okrepitve inšpektorata težko dosegljivi, še posebno, ker inšpektorat v letih 2023 in 2024 čaka tudi ocenjevanje, ki ga izvajajo države članice EU med seboj, kar prinaša inšpektorjem dodatne zadržitve.

Epidemija COVID-19 je v zadnjih treh letih zelo jasno pokazala pomen zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, nujnost načrtovanja na tem področju in sprejemanja ustreznih ukrepov. **Zanemarjanje skrbi za varno in zdravo delovno okolje ima dolgoročne posledice** za delavce, delodajalce in celotno družbo – to so dolgotrajne bolniške odsotnosti, invalidske upokojitve in potrebe po zaposlitveni rehabilitaciji, stroški zdravljenja in bolniških nadomestil in podobno –, zato je nadzor na tem področju zelo pomemben.

IRSD se še vedno zavzema za kadrovsko okrepitev s **strokovnimi pomočniki**, za kar je pravno podlago uvedel ZID-1 v letu 2014. Zaposlovanje strokovnih pomočnikov se nam zdi

pomembno, ker bi ti inšpektorjem pomagali pri številnih upravnih nalogah, to pa bi nedvomno pripomoglo k večji učinkovitosti na področju izvajanja nadzorov. Podobno ureditev pozna tudi slovenski sodni sistem. Ko bi imeli strokovni pomočniki pet let delovnih izkušenj, bi lahko kandidirali za delovno mesto inšpektorja, pri čemer bi že imeli izkušnje tako glede vsebine, ki jo nadzira IRSD, kot s področja dela in pristojnosti inšpektorja ter bi lahko tako bistveno prej samostojno opravljali delo, kar bi bila za organ velika prednost.

Ob tem poudarjamo še, da večje število inšpektorjev pomeni tudi potrebo po večjem številu podpornih delavcev, in sicer tako na področju upravljanja dokumentarnega gradiva kot na področju informatike, delavcev, financ, odnosov z javnostmi in drugih takih zadev.

2.2.2. Psihosocialni dejavniki, ki vplivajo na delo uslužbencev

Tudi v začetku leta 2022 je predvsem nadaljevanje ukrepov, povezanih z omejevanjem epidemije COVID-19, vplivalo na delo uslužbencev z vidika psihosocialnih dejavnikov tveganja – ker je to še naprej vplivalo na njihovo delo, se niso mogli posvetiti svojim primarnim pristojnostim, ampak so morali opraviti izjemen obseg nadzorov na področju, ki ne izhaja iz pristojnosti IRSD, številne druge prijave pa so ostajale neobravnane. Neobravnane in nedokončane zadeve ustvarjajo nad zaposlenimi pritisk in povečuje se njihov občutek preobremenjenosti. Tudi prijavitelji so to seveda težko razumeli.

Zato so bili zaposleni – inšpektorji in tudi drugi – deležni še dodatnih žalitev in nedostojnega vedenja prijaviteljev, predvsem po telefonu in po elektronski pošti, v zadnjem obdobju lahko temu seznamu dodamo tudi družbena omrežja (predvsem Facebook), prek katerih prav tako skušajo tako prijavitelji kot delodajalci vplivati na delo inšpektorjev in IRSD.

Prijavitelji od inšpektorjev pogosto pričakujejo ukrepanje, za katero niso pristojni (na primer izterjavo neizplačanih plač ali regresa od delodajalca, pridobivanje dokumentacije, ki bi jo lahko uporabili v sodnem postopku proti delodajalcu, in podobno). Vse pogostejši so vsakodnevni klici in dopisi istih prijaviteljev, ki zahtevajo pojasnila in utemeljitve ter skušajo na podlagi vedno novih pravnih institutov (z vpogledi v spis na podlagi Zakona o dostopu do informacij javnega značaja, Zakona o varstvu osebnih podatkov, Zakona o odvetništvu in podobno) pridobiti različne informacije in dokumentacijo, ki jim je ni uspelo pridobiti po drugi poti. Pomagati si skušajo tudi z mediji. Novinarska vprašanja tako pogosto dobimo praktično istočasno kot prijave, zaradi česar se povečujejo pričakovanja, da bo vsaka prijava vzeta v reševanje takoj in prednostno, brez upoštevanja vseh drugih prijav in v zakonu določenih prednostnih usmeritev.

Vse to so dodatne obremenitve in pritiski na že sicer obremenjene inšpektorje, katerih temeljna naloga v skladu z zakonom je nadzor nad izvajanjem oziroma spoštovanjem zakonov in drugih predpisov ter varovanje javnega interesa.

IRSD sicer uslužbencem zagotavlja usposabljanja tudi s tega področja ter podporo in pomoč, si pa še posebej v primerih snemanja in spletnih objav želimo več skupnega

odziva in nastopa v okviru inšpekcijskega sveta proti takim praksam, saj smo se s takšnimi primeri soočili v različnih nadzornih organih.

2.2.3. Strokovno usposabljanje, dodatno izpopolnjevanje in izobraževanje uslužbencev

Med ukrepi za uresničevanje vizije IRSD – biti **strokoven, učinkovit in ugleden organ** – je tudi sistematičnost na področju strokovnega usposabljanja, dodatnega izpopolnjevanja in izobraževanja. Sistematična skrb za pridobivanje novega znanja in praktičnih veščin na vseh področjih dela v organu, za redno obnavljanje, posodabljanje ter prenos znanja in veščin na sodelavce je ključnega pomena za zagotavljanje načela celovite kakovosti v delu organa in za optimalno doseganje skupnih ciljev.

Delavnice in druga strokovna usposabljanja s posameznih področij dela uslužbencev IRSD, letni strokovni posvet zaposlenih in druge oblike pridobivanja znanj pripomorejo k bolj kakovostnemu in zlasti strokovnemu delu uslužbencev. Predvsem inšpektorji se morajo stalno usposabljati in izpopolnjevati svoje znanje glede na novosti zakonodaje, pomembna pa je tudi izmenjava mnenj in strokovnih stališč, ki prispeva k poenotenju izvajanja inšpekcijskega nadzora.

Slika 2: Posvet zaposlenih, Marta Dremelj, Boštjan Račič in Damijan Mašera (od leve proti desni)

IRSD zato temu področju namenja posebno pozornost. V letu 2022 se je vsak zaposleni v povprečju usposabljal in izpopolnjeval na delavnicah, posvetih in seminarjih več kot pet dni (5,23 dneva).

Večina uslužbencev se je udeležila usposabljanja s področja **Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije**, nekaj uslužbencev se je udeležilo seminarjev o **Zakonu o upravnem postopku**, varstvu osebnih podatkov v skladu z GDPR in ZVO, nomotehniko, obvladovanju težavnih položajev, usposabljanja o uporabi Zakona o dostopu do informacij javnega značaja, temeljnih kompetencah javnih uslužbencev, vodenju v upravi, ki jih je organizirala Upravna akademija. Več javnih uslužbencev se je udeležilo **priprav na strokovni izpit** in izpit za inšpektorja, priprav na strokovni izpit in izpit iz upravnega postopka, priprav za imenovanje v naziv, usposabljanj glede varnega in zdravega dela pri delu na domu.

Ker zaradi nalog in omejenih finančnih sredstev ne moremo vseh usposabljanj omogočiti vsem uslužbencem, IRSD vsebinska poročila in gradiva s posameznih usposabljanj objavlja na intranetu in tudi tako omogoča prenašanje znanja na vse uslužbence, prav

tako je s tem omogočeno obnavljanje pridobljenega znanja. Na intranetu objavljamo tudi letna poročila o usposabljanjih, ki so se jih udeležili uslužbenci.

Posamezni uslužbenci IRSD so se udeležili usposabljanj oziroma izpopolnjevanj z različnih strokovnih področij pri zunanjih izvajalcih (na primer dnevi delovnega prava in socialne varnosti, prekrškovni dnevi, strokovna delavnica Aktualna vprašanja delovnega prava), strokovnega usposabljanja za pooblaščenega uradno osebo s področja pametnega tahografa in opravljanja strokovnega izpita, strokovnega usposabljanja za delo z dokumentarnim gradivom, več inšpektorjev s področja varnosti in zdravja pri delu se je udeležilo različnih posvetov, konferenc, seminarjev in delavnic s področja varnosti in zdravja pri delu (na primer posveta sekcije za gradbeništvo in koordinatorjev VZD).

V maju smo izvedli **prvo skupno usposabljanje pooblaščenih in drugih strokovnih uslužbencev organa**. Posvetili smo se spremembam Zakona o prekrških, ki je v prekrškovnem postopku prinesel kar nekaj novosti, in spremembam Zakona o splošnem upravnem postopku, v zvezi z nadzorom upravne inšpekcije smo se seznanili z ugotovitvami in priporočilom upravne inšpekcije, seznanili smo se tudi z ugotovitvami v boju proti trgovini z ljudmi in predstavljene so bile dobre prakse inšpektoratov za delo držav članic EU glede nadzora na področju napotenih delavcev.

Drugo skupno usposabljanje smo izvedli v novembru; na njem so bile predstavljene predvidene novosti na področju delovnih razmerij in pravic iz dela ter predvidene novosti na področju izvajanja čezmejnih storitev, zaposlovanja in dela tujcev v Republiki Sloveniji, izvajanja osebne asistencije v Republiki Sloveniji, varnosti in zdravja pri delu na slovenskih gradbiščih, škodljivih učinkov UV-sevanja (in poklicnega kožnega raka), informacij javnega značaja in informacij za medije, preprečevanja eksplozij.

Uslužbenci IRSD smo se sicer usposabljali in izpopolnjevali svoje znanje tudi z drugimi, manj formalnimi oblikami, kot so sistematično spremljanje in svetovanje, konzultacije, mentorstvo, samoizobraževanje iz študijske literature ter uporaba različnih informacijskih zbirk in portalov. IRSD redno analizira potrebe po usposabljanju in izpopolnjevanju uslužbencev ter skuša z letnim načrtom zagotavljati tiste vsebine, ki jih uslužbenci najbolj potrebujemo za svoje delo.

Pomemben prispevek vidimo tudi v prenosu usmeritev in strokovnega znanja inšpektorata na strokovne organizacije deležnikov na področju, na katerem IRSD opravlja nadzore. Kolikor je bilo mogoče, smo tudi v letu 2022 dejavno sodelovali s posameznimi izobraževalnimi organizacijami in sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev ter jim tako poskušali približati svoje delo in osvetliti posamezna strokovna vprašanja na različnih specializiranih področjih.

2.3. POGOJI IN VIRI ZA DELO INŠPEKTORATA

2.3.1. Proračun

V letu 2022 je imel IRSD na voljo **5.461.000 EUR** integralnih in namenskih sredstev. Projektna enota IRSD je imela na voljo 346.000 EUR sredstev kohezijske politike, skupaj smo torej imeli 5.806.000 EUR. Za plače in druge izdatke zaposlenim ter prispevke je bilo porabljenih 4.682.000 EUR, za materialne stroške je bilo porabljenih 358.000 EUR, za investicije pa 137.000 EUR.

Materialni stroški so zajemali plačilo stroškov, kot so servis in vzdrževanje službenih vozil, gorivo za službena vozila, pisarniški material, zavarovanje in registracija službenih vozil, vzdrževanje informacijskega sistema IRSD, pisarniški material, stroški odvetnikov v prekrškovnih zadevah in drugi tekoči stroški organa, ki so nujno potrebni za nemoteno delovanje na vseh lokacijah. S postavke materialni stroški smo delno krili tudi stroške zdravstvenih pregledov uslužbencev in nakup osebne varovalne opreme ter stroške strokovnega izobraževanja in usposabljanja.

Investicijska sredstva in sredstva za nakup osebne varovalne opreme so bila porabljena glede na prednostne potrebe organa oziroma zaposlenih pri opravljanju delovnih nalog. Investicijska sredstva so bila v največji meri porabljena za nakup službenih vozil. Delež sredstev smo namenili za nakup opreme, ki jo inšpektorji potrebujejo pri opravljanju inšpekcijskega nadzora na področju varnosti in zdravja pri delu. V skladu z veljavno zakonodajo in izjavo o varnosti z oceno tveganja smo na podlagi sprejetega načrta investicij del sredstev porabili za nakup dvížnih miz in ergonomskih stolov – za ureditev ergonomskih delovnih postaj, in sicer z namenom obvladovanja tveganj v pisarniškem okolju in preprečevanja dolgotrajnih škodljivih posledic.

S sredstvi za izobraževanja so bili izvedeni strokovni izpiti in usposabljanja, strokovna izobraževanja glede na potrebe uslužbencev pri opravljanju delovnih nalog ter dva strokovna posveta inšpektorata za vse zaposlene. Tako se vsem uslužbencem smotrno omogoči strokovno usposabljanje z različnimi vsebinami z različnih področij.

Proračunska sredstva so bila porabljena v skladu z načelom **gospodarnosti in učinkovitosti**.

IRSD opravlja tudi lastno dejavnost, in sicer preizkuse znanja strokovne usposobljenosti koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih. Ustvarjeni presežek prihodkov nad odhodki v višini 7939 EUR smo prenesli v proračunsko leto 2023. IRSD na doseganje načrtovanih sredstev iz lastne dejavnosti sicer nima neposrednega vpliva, saj se kandidati na preizkus znanja prijavijo sami oziroma jih

prijavljajo izvajalci prvih usposabljanj. Prihodki iz lastne dejavnosti so bili v letu 2022 doseženi glede na število kandidatov, prijavljenih na preizkuse, v višini 13.000 EUR.

Iz nedavnih prihodkov (globe, sodne takse, stroški postopka, upravne takse in drugo) je **IRSD v letu 2022 obračunal 3.022.480 EUR terjatev**. Na dan 31. decembra 2022 je bilo na tej podlagi na prehodne račune IRSD plačanih 1.587.860 EUR, terjatve v višini 1.587.860 EUR pa smo prenesli na FURS, ki opravlja izterjavo. Na dan 31. decembra 2022 je imel IRSD za 5.392.250 EUR odprtih terjatev, ki so posledica nedokončanih sodnih in stečajnih postopkov, postopkov, ki še potekajo, in postopkov, ki do 31. decembra 2022 še niso bili dani v izterjavo FURS.

2.3.2. Notranje kontrole

IRSD kot proračunski uporabnik vzdržuje in razvija **sistem notranjega nadzora javnih financ** z namenom, da zagotovi uresničevanje zastavljenih ciljev, obvladovanje z njimi povezanih tveganj, skladnost poslovanja s predpisi ter smotrnost, učinkovitost, uspešnost in gospodarnost poslovanja.

V okviru sistema kontrolnih dejavnosti, to je notranjih kontrol in kontrolnih postopkov, skrbimo za doseganje ciljev glede delovanja in skladnosti poslovanja organa. Na podlagi sestavin notranjega kontroliranja, to so (1) kontrolno okolje, (2) ocenjevanje tveganj, (3) kontrolne dejavnosti, (4) informiranje in komuniciranje ter (5) dejavnosti spremljanja, katerih delovanje oziroma stopnjo razvitosti preverjamo vsako leto in o tem poročamo UNP, ocenjujemo, da načela celovitega okvira notranjega kontroliranja dobro uresničujemo.

Upoštevajoč navedeno, smo v letu 2022 nadaljevali delo tudi na področju upravljanja tveganj, v skladu z našo vizijo biti strokoven, učinkovit in ugleden organ. Na podlagi sprejete **Strategije o upravljanju s tveganji** smo spremljali izvajanje ukrepov, sprejetih na podlagi identificiranih tveganj oziroma težav, s katerimi se srečujemo pri izvajanju naših nalog za doseg zastavljenih ciljev na vseh ravneh oziroma v vseh organizacijskih enotah. Poleg tega smo posodabljali register tveganj, sestavljen iz registrov tveganj petih področij dela (nadzor delovnih razmerij, nadzor varnosti in zdravja pri delu, socialna inšpekcija, projektna enota za izvajanje projektov, podporne dejavnosti). Prav tako smo spremljali, ali sprejeta strategija ustreza poslanstvu in viziji IRSD ter ali prispeva k doseganju naših ciljev.

V registru tveganj sprejetim ciljem na področju delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu – izvajanje inšpekcijskih nadzorov oziroma zagotavljanje njihovega učinkovitega izvajanja, poznavanje, razumevanje in (pravilna) uporaba predpisov ter nudenje strokovne pomoči oziroma nudenje strokovne pomoči v rokih, ki ne posegajo v pravice predlagateljev – smo sledili s programskimi usmeritvami in svojim delom na teh področjih. S temeljnimi usmeritvami nadzorov in delom na področju socialne inšpekcije smo sledili tudi cilju, ki smo si ga zadali na področju socialne inšpekcije, in sicer doseči zakonitost izvajanja nalog izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti. Tem ciljem v registru tveganj sledijo cilji podpornih funkcij, to so razvoj kompetenc zaposlenih, gospodarno in

učinkovito poslovanje organa ter zakonito in pravočasno upravljanje informacij in dokumentarnega gradiva. Kot je razvidno iz tega poglavja, smo v letu 2022 izvajali tudi naloge za doseg zastavljenih ciljev podpornih funkcij. Več o doseganju ciljev enote za izvajanje projektov, ki so promocija ustvarjanja ustreznega delovnega okolje za zaposlene, izvajanje postopkov mirnega reševanja sporov in ustrezno administrativno-finančno podporo pri izvedbi projekta si lahko preberete v poglavju Projektna enota Inšpektorata Republike Slovenije za delo.

Vzporedno z dejavnostmi za delovanje sistema upravljanja tveganj in izpolnjevanja načel celovitega okvira notranjega kontroliranja, v katerega so vključena tudi področja etike, korupcije in integritete, smo obvladovanje tveganj spremljali **v okviru načrta integritete**, ki ga sproti posodabljammo ter spremljamo zavezanost in izpolnjevanje sprejetih ukrepov.

Pri tem smo še posebej pozorni na področje **obravnave prijav** in **zaščite prijavitelja**. Pri različnih postopkih, ki jih vodimo na organu, in z izpolnjevanjem sprejetih ukrepov med drugim zmanjšujemo tveganja tudi na področju upoštevanja nasprotij interesov ter prekoračitve pooblastil oziroma nespoštovanja dolžnega ravnanja uslužbencev organa.

Za doseg načel notranjega kontroliranja ima IRSD skupaj z MDDSZ organizirano tudi **Skupno službo za notranjo revizijo**, ki opravlja nadzorne naloge na podlagi vsakoletnih načrtov dela. V letu 2022 smo v ta namen izvedli popis ključnih poslovnih procesov in notranjih kontrol. Delo IRSD poleg tega nadzirajo tudi drugi nadzorni organi, kot so KPK, RS RS, IJS in Varuh človekovih pravic. **Vsa priporočila nadzornih organov upoštevamo.**

2.3.3. Prostor

IRSD je uporabnik poslovnih prostorov na **15 lokacijah** po državi. Nekateri prostori so v lasti Republike Slovenije, za druge ima MJU sklenjene najemne pogodbe, kar pomeni, da je MJU v teh primerih tudi plačnik najemnine, IRSD pa je od leta 2017 le uporabnik prostorov.

V letu 2021 smo MJU kot pooblaščenemu upravljavcu nepremičnega premoženja države poslali vlogo za reševanje prostorske problematike v območni enoti Novo mesto-Brežice, ki je bila rešena v letu 2022 z eno dodatno pisarno. Na podlagi sklepa Vlade Republike Slovenije nam je bilo **odobrenih 20 novih zaposlitev**, ki se bodo izvedle v letu 2023 na različnih lokacijah inšpektorata.

Zaradi prostorske stiske na vseh lokacijah inšpektorata smo v letu 2022 MJU že poslali vloge za reševanje prostorske problematike v pisarni Nova Gorica ter območnih enotah Kranj, Maribor in Novo mesto-Brežice. Dodatne prostore smo v letu 2022 dobili v Novi Gorici. V območni enoti Maribor je z najemom in ureditvijo arhivskega prostora v objektu nastal prostor, ki se je uredil v pisarno. Dela še potekajo. **Zaradi novih zaposlitev je rešitev prostorske problematike nujna do konca leta 2023.**

Slika 3: Prostori sedeža IRSD

Skupaj z drugimi inšpekcijskimi organi v sodelovanju z MJU se je v letu 2020 začelo reševanje dolgoletne prostorske problematike inšpekcijskih organov v Kranju. V začetku leta 2021 se je neuspešno nadaljevalo zbiranje ponudb najemodajalcev na portalu MJU. Ker je problematika že nekaj let aktualna, smo se v letu 2022 znova skupaj z drugimi inšpekcijskimi organi in v sodelovanju z MJU lotili reševanja prostorske stiske inšpekcijskih organov v Kranju. Dejavnosti še potekajo.

Inšpektorat potrebuje nove uslužbenke, kadrovska krepitev pa pomeni potrebo po dodatnih prostorih tudi na vseh ostalih lokacijah inšpektorata, saj sedanji ne zadoščajo za namestitev novih uslužbencev.

Na nekaterih lokacijah so zgradbe oziroma prostori še vedno potrebni obnove oziroma večjih vzdrževalnih del, ponekod je še vedno otežen dostop invalidom. Zaradi tolikšnega števila lokacij po vsej Sloveniji je za IRSD vprašanje prostorskih pogojev zelo pomembno, zato upamo na čim uspešnejše sodelovanje z MJU kot pooblaščenim upravljavcem nepremičnega premoženja države.

Kljub drugačnim pričakovanjem IRSD pred letom 2017, ko je bil tudi IRSD vključen v projekt centralizacije upravljanja nepremičnega premoženja države, se obseg nalog na tem področju za zdaj ni bistveno zmanjšal, saj moramo kot uporabniki nepremičnin še vedno sami skrbeti, da so storitve in vse drugo, kar potrebujemo, ustrezno zagotovljeni.

2.3.4. Službena vozila

Konec leta 2022 je imel IRSD **51 službenih vozil** in **dve vozili projektne enote**. Vozila so osnovno sredstvo za opravljanje inšpekcijskih nadzorov, ki so glavna dejavnost IRSD, zato je redno posodabljanje voznega parka zelo pomembno. Hkrati je to za IRSD velik strošek, zato je dinamika posodabljanja odvisna predvsem od zagotovljenih finančnih sredstev. V letu 2022 smo za obnovo voznega parka namenili 60 odstotkov integralnih sredstev proračunske postavke manjše investicije. Kupili smo **štiri nova vozila**, od tega so bila tri v letu 2022 dobavljena iz skupnega javnega naročila, ki ga je izvedlo MJU. Eno rabljeno vozilo smo kupili sami v okviru javnega naročila male vrednosti. Z novimi vozili smo v letu 2022 povečali vozni park inšpektorata. Zaradi novih zaposlitev so potrebna dodatna vozila, ki so osnovno sredstvo za opravljanje osnovne dejavnosti inšpektorata. Ker nam nakupa večjega števila novih vozil proračun ni omogočal, smo obdržali dotrajana vozila, čeprav povzročajo visoke stroške vzdrževanja in servisiranja. Kljub nakupu novih vozil je povprečna starost voznega parka visoka.

Poleg avtomobilov ima IRSD tudi skupno **deset službenih koles**, saj ta predvsem v večjih mestih zaposlenim omogočajo gospodarnejše opravljanje delovnih nalog.

2.3.5. Informatika

V letu 2022 smo nadaljevali nadgradnjo **informacijskega sistema INSPIS – IS IRSD**. Poleg manjših posodobitev zaradi boljše funkcionalnosti smo 1. septembra 2022 uvedli elektronsko prijavo nezgode pri delu prek portala SPOT. Pri vzpostavitvi elektronske prijave nezgode pri delu smo sodelovali z ZZZS, NIJZ in MJU.

V sodelovanju z MJU smo v letu 2022 strežnike preselili na centralno računalniško infrastrukturo. 45 starejših računalnikov je bilo zamenjanih z novimi. Kupili smo tudi sedem igličnih tiskalnikov za potrebe tiskanja obrazcev.

Vsem zaposlenim, ki so izrazili potrebo, smo službene mobilne telefone vključili v sistem za enotno upravljanje končnih točk "Microsoft In Tune" z uporabo programa Company Portal.

2.4. STATISTIČNI PREGLED DELA INŠPEKTORATA

Inšpektorji so v letu 2022 opravili **15.698 inšpekcijskih pregledov**, od tega 9332 na področju varnosti in zdravja pri delu, 6206 na področju nadzora delovnih razmerij in 160 na področju socialnih zadev.

Na vseh treh področjih dela smo v letu 2022 ugotovili **14.351 kršitev** in na podlagi tega izdali **7051 upravnih in prekrškovnih ukrepov** ter podali **33 naznanil storitve kaznivega dejanja** oziroma kazenskih ovadb. Izrečenih je bilo **2.751.981,11 EUR glob**. Izdali smo tudi 659 dovoljenj za delo otrok, 15 soglasij glede izključitve posebnega varstva po 115. členu ZDR-1 in dve odločbi o zadržanju učinkovanja prenehanja delovnega razmerja zaradi odpovedi po drugem odstavku 215. člena ZDR-1.

V skladu z ZP-1 so inšpektorji izdali 4986 ukrepov, poleg tega so izdali 2065 upravnih inšpekcijskih ukrepov. V skladu z ZUP so sicer inšpektorji v letu 2022 vodili **19.186 upravnih zadev** in jih rešili 11.567, medtem ko se 7619 zadev še rešuje.

Zunaj upravnega postopka smo obravnavali 10.078 novih zadev. Med njimi so bile tudi strokovne pomoči v smislu 4. člena ZID, evidentiranje prijav in druge skupne zadeve s področja poslovanja IRSD.

Opravljali smo tudi druge naloge s področja splošnih, kadrovskih in finančnih zadev, integritete, zagotavljanja varstva osebnih podatkov, informacij javnega značaja, vodenja analitično-statističnih evidenc in različnih obdelav.

Vsi statistični podatki v poročilu izhajajo iz informacijskega sistema IS IRSD in so izvzeti za obdobje od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2022 na presečni dan 6. januarja 2023.

2.5. SODELOVANJE IRSD V DOMAČEM OKOLJU

Inšpektorji so v letu 2022 sodelovali z drugimi nadzornimi organi, **najpogosteje s FURS**, predvsem na področju zaposlovanja oziroma dela tujcev, pri ugotavljanju zaposlovanja na črno in pri nadzoru gradbišč. Pogosto so sodelovali tudi s policijo, prav tako predvsem na področju zaposlovanja in dela tujcev, pri nadzoru gradbišč in pri raziskavi nezagod pri delu. Še vedno ugotavljamo, da so inšpekcijski nadzori v zvezi z ugotavljanjem nezakonitega dela tujih napotenih delavcev kot tudi nezakonitega pošiljanja dela delavcev drugemu uporabniku učinkovitejši, če so opravljeni v sodelovanju z drugimi nadzornimi organi.

Poleg tega smo sodelovali z URSK – inšpekcijo za kemikalije, IRSŠŠ, IRSVNDN, IRSOP – gradbeno inšpekcijo, IRSD in nekaterimi drugimi nadzornimi organi, predvsem v okviru regijskih koordinacij inšpektorjev.

Vključeni smo bili v nekaj **medresorskih delovnih skupin**, kot so medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi, medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja pravil čezmejnega izvajanja storitev, medresorska delovna skupina za koordinacijo sistemov socialne varnosti ter medresorska delovna skupina za koordinacijo nalog nadzora s področja prevozov v cestnem prometu ter za koordinacijo in načrtovanje nalog nadzora s področja predpisov o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnem prometu.

IRSD dobro sodeluje z **resornim ministrstvom**, tako z vidika zagotavljanja povratnih informacij, ki se nanašajo na ugotovitve inšpekcijskih nadzorov, kot s predlogi za spremembe predpisov, ki izhajajo iz ugotovitev inšpekcijskih nadzorov. Takšen odnos se bomo trudili ohraniti tudi v prihodnje. Sodelujemo tudi s KPK, Zagovornikom načela enakosti in Varuhom človekovih pravic, ki je v preteklosti prav **komunikacijo z IRSD poudaril kot zgled odličnega sodelovanja**.

V skladu s predpisi ter sporazumi in protokoli, podpisanimi na njihovi podlagi, si izmenjujemo podatke s FURS, ZRSZ, ZZZS, ZPIZ in ŠOS.

Socialna inšpekcija je sodelovala tudi s Socialno zbornico, Skupnostjo centrov za socialno delo, Skupnostjo socialnih zavodov, Fakulteto za socialno delo, aktivni posameznih strok na področju socialnega varstva in drugimi.

Še naprej si bomo prizadevali za poglobljeno sodelovanje s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev, nevladnimi organizacijami in drugimi deležniki, s katerimi se srečujemo in povezujemo pri svojem delu, saj ugotavljamo, da je tako sodelovanje v vsestransko korist.

Tudi v letu 2022 smo predlagali spremembe predpisov. Več o tem ste lahko prebrali v prejšnjem poglavju.

2.6. DELOVANJE IRSD V MEDNARODNEM OKOLJU

Na področju delovanja v mednarodnem prostoru poudarjamo sodelovanje predstavnikov inšpektorata na sestankih **SLIC** vseh glavnih delovnih inšpektorjev v EU, poleg tega pa občasno sodelujemo še z **MOD** in nekaterimi drugimi mednarodnimi institucijami. Naše dejavnosti so povezane tudi z obveznostmi Republike Slovenije pri izvrševanju sprejetih mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini ter nekaterih drugih konvencij, iz Evropske socialne listine in vrste direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU. Predvsem se to nanaša na zagotavljanje podatkov in poročanje v zvezi s temi dokumenti.

V letu 2022 je predstavnik IRSD sodeloval na **dveh srečanjih SLIC**, ki sta ju gostili v prvi polovici leta Francija, v drugi polovici leta pa Češka republika. Obe srečanja sta potekali virtualno na daljavo. Razdeljeni sta bili na plenarni in tematski dan. V plenarnem dnevu so glavni inšpektorji oziroma predstavniki inšpektoratov za delo držav članic EU obravnavali vsebine, ki se nanašajo na delovanje odbora SLIC. Tematska dneva sta bila namenjena izmenjavi izkušenj, dobrih in slabih praks med članicami EU, in sicer v Franciji glede kazalnikov vrednotenja dela inšpektoratov, na Češkem pa glede vpliva nezgod pri delu in poklicnih boleznih na delodajalce, delavce in družbo kot celoto. Predstavniki inšpektorata so se udeleževali tudi sestankov posameznih delovnih skupin SLIC.

V letu 2022 je bilo v okviru SLIC načrtovano **ocenjevanje IRSD** z namenom preverjanja njegove organiziranosti in delovanja ter izpolnjevanja mednarodnih konvencij in direktiv, ki se nanašajo na delo delovnih inšpektoratov. Zaradi epidemije COVID-19 so se vsa predvidena ocenjevanja posameznih držav članic EU prenesla na druge termine, tako bo potekalo ocenjevanje Slovenije v drugi polovici leta 2023.

Z državami članicami EU smo v letu 2022 sodelovali tudi prek **systema SLIC KSS**, kjer poteka izmenjava informacij in dobrih praks med državami članicami EU s področja varnosti in zdravja pri delu. V letu 2022 je bilo v sistemu objavljenih 34 vprašanj, v skladu s pristojnostmi inšpektorata smo poslali 24 odgovorov.

IRSD že od leta 2016 sodeluje v skupnih evropskih akcijah, ki se izvajajo na področju trgovine ljudmi. V letu 2022 je v okviru **evropske akcije JAD 2022**, ki je potekala od 13. do 21. junija 2022 in katere namen je bila identifikacija žrtev trgovine z ljudmi, povezane s prisilnim delom in drugimi oblikami izkoriščanja, potekal nadzor nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih, ki se ukvarjajo z dejavnostjo gradbeništva, in pri delodajalcih, ki zaposlujejo tujce in za katere je predlog za nadzor podala policija. V skupni akciji so sodelovali predstavniki policije, Finančne uprave Republike Slovenije in sindikatov. Opravljeni so bili **nadzori pri 29 delodajalcih**, nadzore je izvajalo 11 inšpektorjev, od tega šest za področje delovnih razmerij in pet za področje varnosti in zdravja pri delu. Nadzori so se izvajali na dveh gradbiščih na območju območne enote Ljubljana in pri štirih družbah, ki zaposlujejo tujce, in sicer v območnih enotah Kranj in Maribor. V postopkih inšpekcijskih nadzorov družb, ki zaposlujejo tujce v območni enoti Maribor, je IRSD skupaj s policijo sodeloval tudi z nizozemskim inšpektoratom za delo – **Netherlands Labour Authority** – in finančnimi inšpektorji FURS. Sodelovanje z nizozemskim inšpektoratom za delo je

potekalo prek video sestankov. Izvedeni so bili štirje delovni sestanki, mednarodno sodelovanje med IRSD in nizozemskim inšpektoratom za delo se še nadaljuje.

V sklopu akcije JAD 2022 sta bili podani **dve naznanili storitve kaznivih dejanj** na podlagi petega odstavka 308. člena Kazenskega zakonika zoper pravni osebi, ki zaposlujeta tuje državljane in jih tudi napotujeta v države članice EU. V naznanilih storitve kaznivih dejanj je vključenih približno 50 delavcev oziroma potencialnih žrtev.

V sklopu akcije JAD 2022 so inšpektorji na področju delovnih razmerij ter na področju varnosti in zdravja pri delu skupno opravili **116 pregledov**, ugotovili 90 kršitev, izdali 14 upravnih odločb, štiri plačilne naloge, pet prekrškovnih glob, izrekli 13 opozoril po ZP-1, tri opozorila po ZIN in en opomin. Prav tako sta bili podani **dve naznanili storitve kaznivega dejanja** po petem odstavku 308. člena Kazenskega zakonika.

IRSD je vključen tudi v **sistem IMI** in s pomočjo spletnega orodja pristojnim organom drugih držav članic EU na podlagi njihovih prošelj zagotavlja izvedbo preverjanj, pregledov in preiskav, kar vključuje pridobivanje informacij in dokumentov s strani delodajalcev, ki napotujejo delavce v druge države članice EU, ki jih pristojni organi v državi napotitve potrebujejo za izvajanje učinkovitega nadzora. Upravno sodelovanje vključuje tudi pošiljanje in vročanje dokumentov. Sistem IMI se prav tako uporablja za sodelovanje pri izvrševanju sankcij, pri katerih je naloga IRSD vročanje odločb, ki nalagajo sankcije delodajalcem, če je odločbo izdal pristojni organ države napotitve, vendar je ni mogel vročiti v skladu s predpisi države napotitve.

Slika 4: IMI – zahtevki za informacije o napotilih delavcih

V letu 2021 se je začela uveljavitev tako imenovanega mobilnostnega svežnja Evropske komisije, ki predvideva širitev sistema IMI na tri nove module: **izjave o napotitvah** (posting declarations), **socialno zakonodajo** na področju cestnega prometa (social rules) in tako imenovana **podjetja nabiralnike** (letterbox companies). Uporaba sistema IMI za namene svežnja o mobilnosti bo pomagala zagotoviti boljše izvajanje pravil o napotitvi z digitalizacijo izmenjave informacij, zaradi česar bodo ta pravila učinkovitejša. IRSD je prvega od treh novih modulov sistema IMI, ki se nanaša na izjave o napotitvah, začel uporabljati že v začetku leta 2022 ter v njegovem okviru sprejel in obravnaval en zahtevek za dokumente.

V letu 2022 je IRSD prek sistema IMI obravnaval **362 novih zahtevkov**, od katerih je poslal 18 zahtevkov za informacije. V 344 zadevah so se na nas obrnili organi drugih držav članic EU, in sicer so zaprosili za informacije oziroma dokumente v 69 zadevah in podali 275 zahtevkov za vročanje dokumentov. Prek sistema IMI smo v modulu napotitev delavcev podali tudi tri notifikacije (obveščanje oziroma sporočanje dejstev o mogočih nepravilnostih) in sprejeli dve notifikaciji drugih držav članic.

Delo z reševanjem zahtevkov IMI je obsežno, vedno bolj kompleksno in pomeni dodatno obremenitev za zaposlene, tako inšpektorje kot administrativno osebje. Ker se sistem IMI širi tudi na nove module, bi **potrebovali dodatna finančna sredstva** (tudi za vročanje

odločb in dokumentov), saj zanj ni bilo nobene dodatne zaposlitve, kot tudi ne dodatnih finančnih sredstev za vročanje.

Inšpektorat je v letu 2022 dejavno sodeloval tudi v programu **IMI-PROVE**, ki deluje pod pokroviteljstvom **Evropskega organa za delo (ELA)** in Evropske komisije; njegov namen je izboljšati uporabo modulov sistema IMI, in sicer modulov **napotitev delavcev** in **cestni prevoz**. V programu bomo sodelovali tudi v letu 2023.

V letu 2019 je bil z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta ustanovljen Evropski organ za delo – **European Labour Authority (ELA)**, katerega poslanstvo je podpirati skladnost zakonodajnih aktov EU na področju mobilnosti delavcev in koordinacije sistemov socialne varnosti in usklajevanje med državami članicami pri njihovem izvrševanju ter zagotavljati dostop do informacij za posameznike in delodajalce v zvezi s čezmejno mobilnostjo delavcev.

Po dveletnem omejenem sodelovanju z različnimi nadzornimi organi, tako domačimi kot tujimi, zaradi epidemije je IRSD s pomočjo ELA in NLO v letu 2022 izmenjal številne **izkušnje** dobrih in slabih praks z nadzornimi organi drugih držav članic EU. Predstavniki inšpektorata za delo so tako sodelovali v **Delovni skupini za inšpekcije** ter drugih delavnicah, spletnih seminarjih, programih, srečanjih prek spleta in v živo itn. V letu 2022 se je ELA osredotočil na pomoč državam pri izvajanju nove zakonodaje na področju cestnega prometa (sveženj o mobilnosti I), tudi v obliki usmerjenih nadzorov. V zvezi z navedenim so se slovenski delovni inšpektorji, skupaj s cestnimi inšpektorji, kot opazovalci udeležili čezmejnih nadzorov v Italiji in Franciji ter s čezmejnim sodelovanjem še doma dodatno okrepili sodelovanje z inšpektoratom za infrastrukturo in drugimi nadzornimi organi v Sloveniji (policijo, FURS ...).

Mednarodna srečanja in delovni sestanki, ki so se jih udeležili predstavniki IRSD v letu 2022:

- mednarodni strokovni forum visokih uradnikov inšpektoratov za delo (ILO) (17.–18. november 2022),
- zdrava delovna mesta olajšajo bremena (14.–15. november 2022),
- predstavitev mobilnosti delovne sile v evropski uniji (4.–6. julij 2022),
- spletni seminar o krepitvi nadzora nad tobakom v Evropi (22. september 2022),
- izpostavljenost pasivnemu kajenju in aerosolom v Evropi: poti v prihodnost (22. november 2022),
- mednarodna konferenca na temo inšpekcija dela in izzivi prihodnosti (27.–28. oktober 2022),
- foundation Forum 2022, ki je obravnaval nekatere najbolj pereče zadeve, s katerimi se soočamo v EU (3. marec 2022),
- konferenca o delu na črno v Republiki Hrvaški, v organizaciji ELA (15. november 2022),
- predstavitev tehničnih smernic o splošnih načelih inšpekcije dela – ILO (26. april 2022),

- spletna konferenca o prahu kremenca (27. september 2022),
- uveljavljanje pravil knjiženja v cestnem prometu, v organizaciji ELA (24. maj 2022),
- delavnica o tem, kako izboljšati uporabo modulov sistema IMI, v organizaciji ELA (28.–29. september 2022),
- zaščita delavcev migrantov v dobavnih verigah v Evropi in zunaj nje (24. oktober 2022),
- delavnica o zmanjšanju tveganja izkoriščanja delovne sile, trgovine z ljudmi, prisilnega dela in neprijavljenega dela, s katerim se soočajo razseljene osebe iz Ukrajine (4. oktober 2022),
- delavnica o izmenjavi podatkov za oceno tveganja,
- konferenca na temo pot do preglednega in pravičnega plačila ter delovnih pogojev v prometu (31. marec – 1. april 2022),
- prave napotitve in sodna praksa evropskega sodišča, v organizaciji ELA (17. marec 2022),
- ničelna toleranca za otroško delo, delovno izkoriščanje in trgovino z ljudmi (2.–3. marec 2022).

3. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

3.1. SPLOŠNO

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so v letu 2022 **večinoma izvajali izredne nadzore** ter v manjšem obsegu tudi kontrolne, medtem ko rednih nadzorov tako rekoč ni bilo. Pri nadzorih so namenili veliko pozornost zagotavljanju zdravja na delovnem mestu v zvezi z določili Zakona o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1) in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, nekaj pa tudi v zvezi s COVID-19.

Kakor v preteklih letih je bilo tudi v letu 2022 največ nadzorov zaradi prisotnih večjih tveganj za varnost in zdravje delavcev opravljenih v **gradbeni dejavnosti**, sledijo inšpekcijski nadzori v **dejavnosti trgovine** in **predelovalni dejavnosti**.

Opravljenih je bilo skupaj **9332 inšpekcijskih nadzorov**. Največ jih je bilo izvedenih v sklopu predhodno pripravljenih in načrtovanih akcij, usmerjenih nadzorov in kampanj, sledijo pa drugi ožje usmerjeni izredni pregledi.

V letu 2022 so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu ugotovili **8173 kršitev**. Med njimi izstopajo kršitve, ki se nanašajo na postopke **ocenjevanja tveganj**, na urejenost in varnost delovnih mest na prostem, še zlasti na gradbiščih, in na zagotavljanje zdravstvenega varstva delavcev. V zvezi z **ocenjevanjem tveganj** je bilo v letu 2022 ugotovljenih skoraj **32 odstotkov kršitev** v primerjavi z vsemi kršitvami, največ glede neustrezne vsebine.

V letu 2022 je IRSD s področja varnosti in zdravja pri delu prejel **1159 prijav**. Prijave so bile ustrezno obravnavane, nekaj smo jih odstopili tudi drugim pristojnim organom.

Na podlagi ugotovljenih kršitev so inšpektorji v letu 2022 s področja varnosti in zdravja pri delu izdali **3538 upravnih in prekrškovnih ukrepov**. Med upravnimi ukrepi je izstopalo **1399 ureditvenih odločb** skupaj s **prepovednimi odločbami**. V prekrškovnih postopkih so inšpektorji izrekli **1865 ukrepov**, največ z odločbami o prekršku, in sicer 793. Inšpektorji so v letu 2022 izrekli tudi **274 opozoril po ZIN**. Poleg tega so v **treh primerih** naznanili storitev kaznivega dejanja in vložili **ovadbe**.

Izdanih je bilo tudi **659 odločb**, ki so se nanašale na **delo otrok**, mlajših od 15 let. V veliki večini je šlo za delo otrok pri snemanju reklam, spotov in filmov.

Pristojni inšpektorji so v letu 2022 končali raziskave **55 nezgod pri delu**, od tega je bilo 11 smrtnih, 41 težjih in dve lažji, ena pa je bila kolektivna nezgoda. Delodajalci so v letu 2022 **prijavili 14.483 nezgod** v zvezi z delom delavcev, med njimi tudi 21 smrtnih in 860 težjih.

Inšpektorat poleg nezgod pri delu ugotavlja in spremlja tudi prijavljene nevarne pojave na delovnih mestih, ki imajo za posledico večjo materialno škodo ali neposredno ogrožajo življenje in zdravje delavcev pri delu. V letu 2022 so delodajalci prijaviili **53 nevarnih pojavov**. Delodajalci v letu 2022 na inšpektorat niso podali **nobene prijave ugotovljene poklicne bolezni**.

Kakor v vseh preteklih letih so inšpektorji posebno pozornost namenili tudi preventivni vlogi, ki se odraža predvsem kot nudenje **strokovne pomoči**, najpogosteje delavcem, pa tudi delodajalcem. V letu 2022 je bilo s področja varnosti in zdravja pri delu danih **229 pisnih odgovorov**. Najpogosteje so se vprašanja nanašala na **ureditev in obveščanje o delu na domu** ter na ustrezno ureditev delovnega okolja.

Prav tako poročamo, da je v letu 2022 Inšpektorat Republike Slovenije za delo prek portala **SPOT** prejel **1953** obvestil delodajalcev, ki so organizirali delo na domu. Ti delodajalci so sporočili, da bo delo na domu opravljalo **121.981** delavcev.

3.2. INŠPEKCIJSKI NADZOR

3.2.1. Uvod

Inšpektorji na področju varnosti in zdravja pri delu so v letu 2022 v skladu s pristojnostmi opravljali redne, izredne in kontrolne nadzore, med katerimi je bilo **največ izrednih nadzorov**. Ti so obsegali le nadzor posameznih zahtev zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu in so izhajali iz predhodno sprejetih usmeritev IRSD, prejetih prijav ali zaznane aktualne problematike. S kontrolnimi nadzori so inšpektorji preverjali izvedbo predhodno odrejenih ukrepov. V začetku leta 2022 so pristojni inšpektorji opravljali nadzore tudi glede spoštovanja ukrepov za preprečevanje širjenja SARS-CoV-2.

AJPES navaja, da je bilo konec leta 2022 v Sloveniji **registriranih 235.266 poslovnih subjektov**. Ker je bilo na IRSD ob koncu leta 2022 na področju varnosti in zdravja pri delu zaposlenih 33 inšpektorjev, je **posamezni inšpektor nadziral 7129 poslovnih subjektov** oziroma **28.344 delavcev**, upoštevajoč podatke SURS o številu delovno aktivnih oseb za december 2022.

3.2.2. Redni, izredni in kontrolni nadzori z izrečenimi ukrepi

V letu 2022 so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu skupaj opravili **9332** inšpekcijskih nadzorov, od tega 8508 izrednih, 785 kontrolnih in 39 rednih nadzorov.

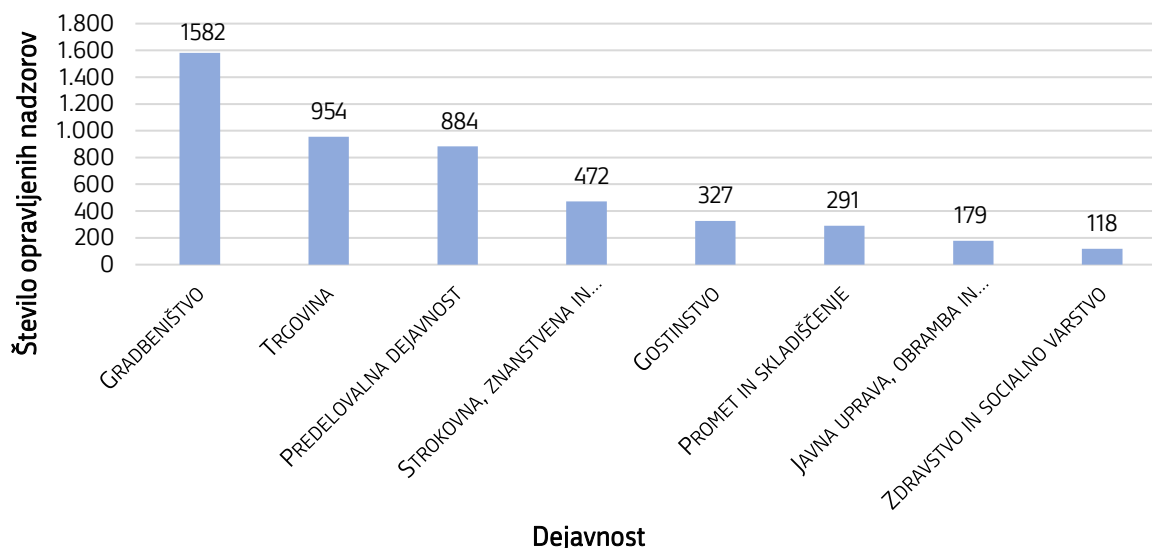
Med izrednimi nadzori so prevladovali takšni, ki so bili opravljeni v povezavi s predhodno načrtovanimi in usmerjenimi akcijami in kampanjami. Ti sestavljajo **76,9 odstotka** vseh nadzorov.

V letu 2022 smo na IRSD prejeli 1159 prijav, vse so bile tudi obravnavane. Večinoma so se nanašale na **neustrezne delovne pogoje** ter na nezagotavljanje zdravstvenih pregledov delavcev in usposabljanja delavcev za varno delo. Posamezne prijave smo prejeli tudi od občanov, ki so v večinoma opozarjali na neustrezne bivalne pogoje zaradi vplivov škodljivih dejavnikov delovnih procesov z lokacij delodajalcev, še zlasti zaradi domnevno preseženega hrupa in negativnih vplivov nevarnih snovi na bivalno okolje. Prijave, za obravnavo katerih ni pristojen IRSD, smo poslali drugim organom, upoštevaje njihovo pristojnost in pooblastila.

Največ inšpekcijskih nadzorov je bilo v letu 2022 opravljenih pri delodajalcih, ki so imeli kot glavno dejavnost prijavljeno dejavnost gradbeništva (SKD dejavnost F), in sicer 16,9 odstotka. V okviru te dejavnosti je bilo največ nadzorov opravljenih pri delodajalcih, ki se ukvarjajo s **specializiranimi gradbenimi deli** (47,3 odstotka nadzorov), sledijo delodajalci, ki delujejo na področju **gradnje stavb** (40,9 odstotka nadzorov), in delodajalci na področju **gradnje inženirskih objektov** (11,8 odstotka nadzorov). V dejavnosti gradbeništva inšpektorji opravijo vsako leto največ nadzorov, saj se v tej dejavnosti najpogosteje pojavljajo nevarnosti, ki ogrožajo življenje in zdravje delavcev.

Prav tako so bili v letu 2022 pogosteje nadzirani delodajalci v dejavnosti trgovine z 10,2-odstotnim deležem (SKD dejavnost G) in predelovalni dejavnosti z 9,5-odstotnim deležem (SKD dejavnost C). V predelovalni dejavnosti so po številu nadzorov izstopale **proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev in naprav** z 20,8 odstotka, dejavnost **proizvodnje živil in pijač** z 18,9 odstotka ter dejavnost **lesne in pohištvene industrije** z 12,2 odstotka. Obseg nadzorov po posameznih dejavnostih je prikazan v naslednjem grafu.

Graf 1: Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največ nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), 2022

Na podlagi ugotovljenih kršitev inšpekcijskih nadzorov so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu v letu 2022 izdali skupaj **3538** **upravnih** in **prekrškovnih ukrepov**. Največ je bilo **upravnih ureditvenih odločb**, s katerimi so inšpektorji delodajalcem odredili odpravo ugotovljenih nepravilnosti, ter **upravnih prepovednih odločb** – skupaj jih je bilo **1399** (39,5 odstotka). Z upravnimi prepovednimi odločbami so inšpektorji delodajalcem prepovedali opravljanje delovnega procesa ali prepovedali uporabo delovne opreme zaradi neustreznega delovnega okolja in nevarnega delovnega procesa oziroma zaradi neposrednega ogrožanja življenja delavcev, in sicer v **180 primerih**. Od teh se je 21 odločb nanašalo na prepoved opravljanja dela zaradi neposrednega ogrožanja življenja delavcev.

V prekrškovnih postopkih so inšpektorji izdali **1865 ukrepov**, in sicer **793 z odločbami o prekršku** (283 z izrečeno globo in 510 z izrečenim opominom), **496 s plačilnimi nalogi** in **576 z opozorili** po ZP-1. Inšpektorji so v letu 2022 izrekli tudi **274 opozoril** po ZIN. Poleg

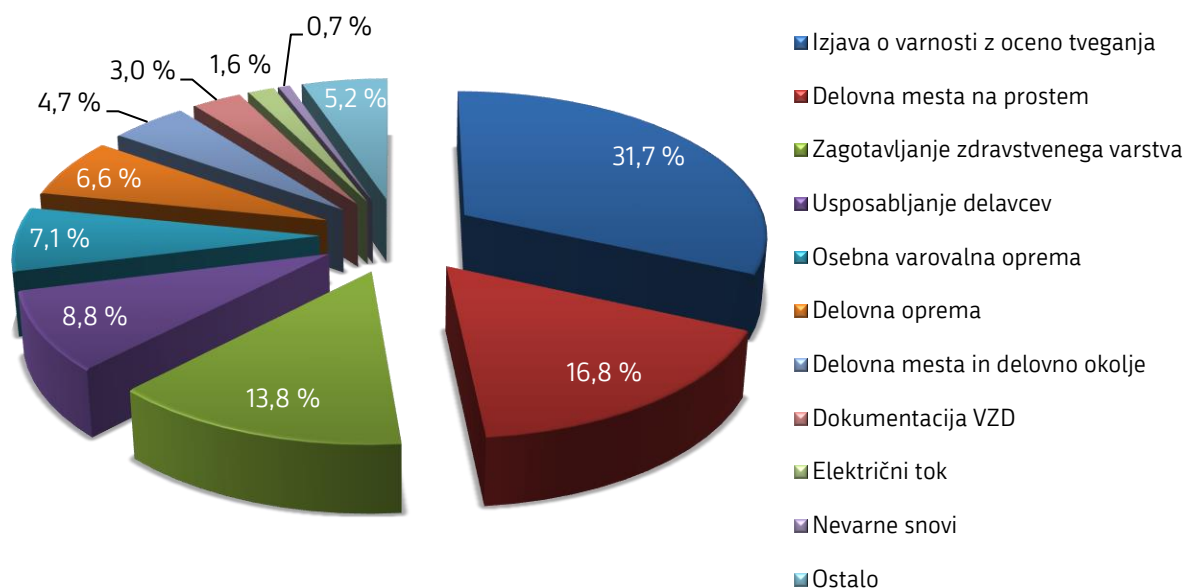
tega so **naznanili tri storitve kaznivega dejanja**. Glede dela otrok, mlajših od 15 let, so izdali 659 odločb.

Največ ukrepov je bilo izrečenih delodajalcem v dejavnosti **gradbeništva – 27,0 odstotka**, v **predelovalni dejavnosti – 13,5 odstotka** in v **dejavnosti trgovine – 11,2 odstotka**. V okviru predelovalne dejavnosti izstopajo delodajalci v dejavnosti proizvodnje kovinskih izdelkov brez strojev in naprav s 24,9 odstotka, delodajalci v proizvodnji živil in pijač s 15,1 odstotka ter delodajalci v proizvodnji izdelkov iz gume in plastičnih mas ter delodajalci v lesni in pohištveni industriji.

3.2.3. Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov in najpogosteje ugotovljene kršitve

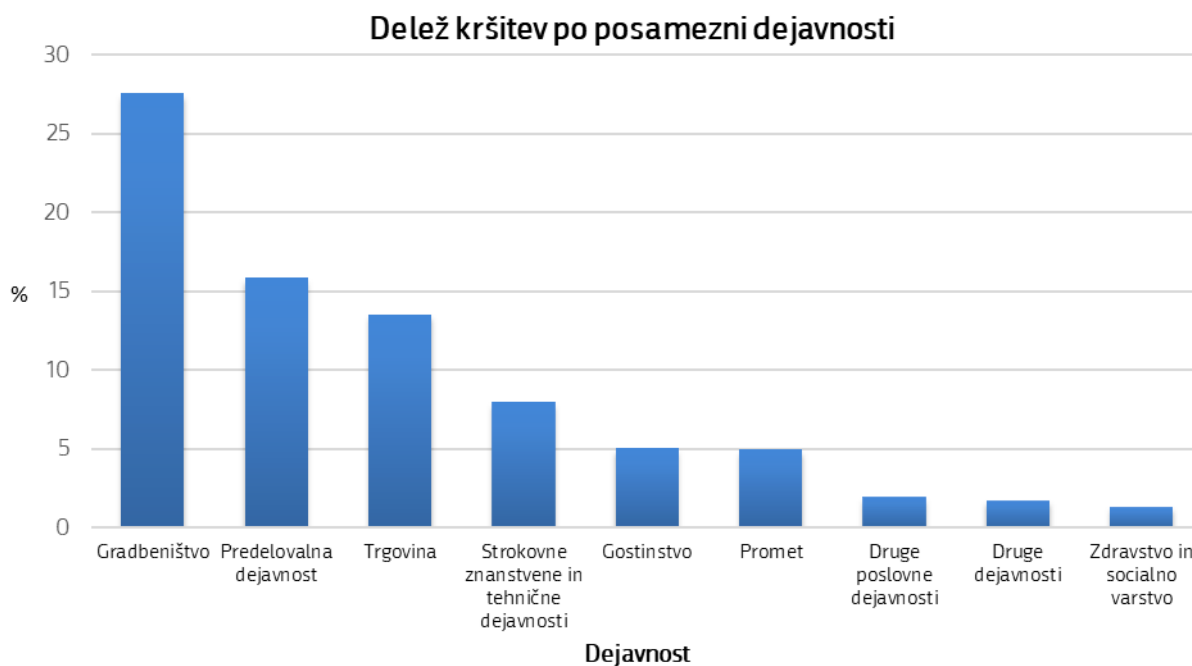
V letu 2022 so inšpektorji na področju varnosti in zdravja pri delu ugotovili skupaj **8173** kršitev. Največ kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z ocenjevanjem tveganj in izdelavo izjave o varnosti z oceno tveganja, sledijo jim kršitve glede urejenosti in varnosti delovnih mest na prostem ter glede zagotavljanja zdravstvenega varstva delavcev.

Graf 2: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu, 2022

Največ kršitev je bilo ugotovljenih v **dejavnosti gradbeništva**, in sicer **27,5 odstotka**, sledita **predelovalna dejavnost s 15,8-odstotnim** in **dejavnost trgovine s 13,5-odstotnim deležem**. Deleži kršitev po posameznih dejavnostih so razvidni iz naslednjega grafa.

Graf 3: Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), 2022.

3.2.4. Izjava o varnosti tveganja

Z ocenjevanjem tveganj v delovnem okolju delodajalci in tudi samozaposlene osebe prepoznajo nevarnosti in tveganja, ki se pojavljajo v njihovem delovnem procesu. Za strokovno izvedbo ocenjevanja tveganj so zadolženi delodajalec, njegov strokovni delavec za varnost pri delu in specialist medicine dela, pomembno vlogo pri tem sodelovanju pa imajo delavci oziroma njihovi zastopniki.

V zvezi z izjavo o varnosti z oceno tveganja je bilo v letu 2022 ugotovljenih **2591 kršitev**. Največ kršitev, in sicer 1534, je bilo ugotovljenih glede **neustrezne vsebine izjave o varnosti z oceno tveganja**, to je glede prepoznavanja tveganj, postopkov ocenjevanja tveganj in opredelitve potrebnih ukrepov. Inšpektorji so v 604 primerih ugotavljali, da delodajalci glede na spremenjene delovne pogoje niso izvedli potrebnih dopolnitev oziroma revizij izjav o varnosti z oceno tveganja. Kršitve v zvezi z opredelitvijo odgovornih oseb so bile ugotovljene v 34 primerih, kršitve glede sodelovanja delavcev pri postopkih ocenjevanj tveganj pa v 104 primerih. Posebnih zdravstvenih zahtev, ki bi jih morali izpolnjevati delavci pri svojem delu, nadzorovani delodajalci niso opredelili v 211 primerih, v 37 primerih pa delavci niso bili seznanjeni z vsebino sprejete izjave o varnosti z oceno tveganja. Inšpektorji so ugotovili tudi 32 kršitev, ki so se nanašale na ocenjevanje tveganj, opredeljenih v drugih pravilnikih s področja varnosti in zdravja pri delu, predvsem glede osebne varovalne opreme, škodljivega hrupa in protieksplzijske zaščite. Kršitve so bile ugotovljene tudi pri nadzorih samozaposlenih oseb. V 14 primerih samozaposlene osebe niso ocenjevale tveganj in v 21 primerih niso pisno izdelale izjave o varnosti z oceno tveganja, čeprav so v njihovem delovnem procesu obstajale nevarnosti za nezgode, poklicne bolezni in bolezni, povezane z delom.

Še vedno veliko ocen tveganj ne povzema dejanskega stanja pri delodajalcih, saj ti pogosto ne prepoznajo in ocenijo pomembnejših tveganj, kot so delo z nevarnimi snovmi, ročno premeščanje bremen, ki pomembno vplivajo na vse pogostejši pojav kostno-mišičnih obolenj, delo z električnim tokom in različnimi sevanji, ali pa so ta tveganja ocenjena neustrezno in ukrepi v zvezi z njimi ne zagotavljajo zadostne varnosti in zdravja delavcev. Pogosto se izbere najpreprostejša metoda za ocenjevanje tveganj, ki pa ni vedno ustrezna in primerna za večja tveganja, zato so tudi ukrepi presplošni in neustrezno določeni. Neustrezno prepoznavanje tveganj pogosteje ugotavljamo pri manjših delodajalcih. Revizije ocene tveganj, ki so pogosto tipske in splošne, se najpogosteje opravijo po opravljenem inšpekcijskem nadzoru. Ocen tveganj občasno ni na sedežu oziroma na lokaciji delodajalca, kar inšpektorjem otežuje postopek nadzora.

3.2.5. Usposabljanje delavcev za varno delo

Usposabljanje delavcev za varno opravljanje dela je pomemben ukrep delodajalca za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev. V letu 2022 so inšpektorji glede usposabljanja delavcev za varno opravljanje dela ugotovili **717 kršitev**. Največ nepravilnosti je bilo znova ugotovljenih glede **zagotavljanja usposabljanj delavcev za varno delo** ob sklenitvi delovnega razmerja, ob premestitvah delavcev na drugo delo in pri spremembah v delovnem procesu, in sicer 388. Med kršitvami pomembneje izstopajo tudi tiste, ki se nanašajo na obdobje preizkuse usposobljenosti delavcev za varno delo, in sicer je bilo v letu 2022 takšnih kršitev 99. Glede ustreznosti programov usposabljanj, po katerih se delavci usposabljujejo za varno delo, je bilo ugotovljenih 106 kršitev. Ustrezne dokumentacije o usposabljanju delavcev ni imelo 63 delodajalcev. Delodajalci niso preverjali praktične usposobljenosti na delovnih mestih, kot to določa zakonodaja, v 37 primerih.

Na IRSD ugotavljamo, da je usposabljanje še vedno le formalni ukrep pridobitve dokazil o izvedbi, **delavci pa niso ustrezno in zadostno usposobljeni** za varno opravljanje dela. Delodajalci pogosto ne usposabljujejo delavcev za varno izvajanje dela ob sklenitvi delovnega razmerja, temveč z zamikom takrat, ko je treba usposobiti večje število delavcev oziroma ko je treba izvesti obdobje preizkuse usposobljenosti delavcev. Zlasti manjši delodajalci presegajo roke za obdobje preizkuse usposobljenosti. Prav tako se dogaja, da delodajalci delavcev sploh ne usposabljujejo za varno delo, kar najpogosteje izvemo iz prejetih prijav delavcev, zlasti tujcev, ki pa ob podaji prijave pri takem delodajalcu niso več zaposleni. **Programi usposabljanja so še vedno preveč splošni**, niso prilagojeni posebnostim delovnih mest in delovnih procesov, po obsegu pa ne zajamejo vseh dejavnikov tveganja, prisotnih na delovnih mestih. Inšpektorji pri svojih nadzorih izražajo dvom o strokovnosti usposabljanja tujih delavcev, ki ne razumejo slovenskega jezika ali ga razumejo slabo, saj njihovo usposabljanje pogosto poteka le v slovenskem jeziku. Praktična usposabljanja so pogosto izvedena pomanjkljivo ali pa sploh niso izvedena. Dogaja se, da usposabljanj ne izvajajo strokovni delavci, temveč neposredni vodje. Vsebine dokazil o usposabljanjih so zelo skope in različne ter pogosto ne odražajo ustreznosti izvedenih usposabljanj. Tudi dokazila o opravljenih usposabljanjih se prenašajo med različnimi delodajalci. Vedno bolj se pojavlja tudi **usposabljanje prek**

spleta, kar pa ni vedno v skladu z veljavno zakonodajo in kar še zlasti velja za praktičen preizkus usposobljenosti.

3.2.6. Zdravstveno varstvo delavcev

Poleg zagotavljanja varnosti pri delu je zagotavljanje zdravstvenega varstva delavcev pomembna dolžnost delodajalcev. V letu 2022 so inšpektorji pri nadzorih na področju zagotavljanja zdravstvenega varstva ugotovili **1129 kršitev**. Največji delež kršitev je **neizvajanje zdravstvenih pregledov**, tako predhodnih kakor obdobjnih v opredeljenih rokih, in sicer je bila kršitev ugotovljena v 724 primerih. Ustreznega sodelovanja z izvajalcem medicine dela in izvajanja zahtevanih nalog v skladu z določili ZVZD-1 v letu 2022 delodajalci zagotovili v 207 primerih. Tudi neustrezno zagotavljanje prve pomoči je bila pogosto ugotovljena kršitev v preteklem letu, in sicer je bilo ugotovljenih 72 primerov takih kršitev. V nadzorih je bilo ugotovljenih tudi 64 kršitev hrambe dokumentacije zdravstvenih pregledov delavcev.

Delodajalci so dolžni zaupati izvajanje zdravstvenih ukrepov izvajalcem medicine dela. Naloge, ki bi jim morali izvajalci medicine dela nameniti posebno pozornost, so zapisane v ZVZD-1, vendar ugotavljamo, da od vseh v zakonu opredeljenih nalog zelo pogosto zagotavljajo le zdravstvene preglede delavcev. Prav tako pogrešamo tudi dejavnejšo vlogo izvajalcev medicine dela pri ocenjevanju tveganj in pri ogledih delovnih mest, povezanih s tem.

Obsegi opravljenih zdravstvenih pregledov pogosto **ne ustrezajo tveganjem za varnost in zdravje** pri delu na delovnih mestih ali v delovnih okoljih. Na to vplivajo nestrokovne ocene tveganja in posledično neustrezno izpolnjene napotnice za preventivne zdravstvene preglede.

Pristojni inšpektorji ugotavljajo, da delodajalci obdobjnih zdravstvenih pregledov ne izvajajo v rokih, ki so opredeljeni v internih aktih, ampak jih pogosto presežejo celo za več mesecev in se pri tem še vedno sklicujejo na prezasedenost specialistov medicine dela in na njihovo premajhno število.

Obvladovanje **psihosocialnih dejavnikov tveganja** in izvajanje **promocije zdravja** delavcev sta pomembni nalogi delodajalcev, ki ju je opredelila veljavna zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu. Delodajalec je dolžan sprejeti ukrepe za preprečevanje, odpravljanje in obvladovanje nasilja, trpinčenja, nadlegovanja in drugih oblik psihosocialnega tveganja na delovnih mestih, ki lahko ogrozijo zdravje delavcev. V letu 2022 je bilo pri 11 delodajalcih ugotovljeno, da niso sprejeli ukrepov glede psihosocialnih dejavnikov tveganja na delovnih mestih. Pri 13 nadzorovanih delodajalcih so inšpektorji ugotovili, da niso načrtovali in izvajali promocije zdravja na delovnih mestih, 97

delodajalcev ni zagotovilo izvajalca medicine dela za izvajanje ukrepov v zvezi z zdravjem pri delu in pri 100 delodajalcih izvajalci medicine dela niso sodelovali pri ocenjevanju tveganj.

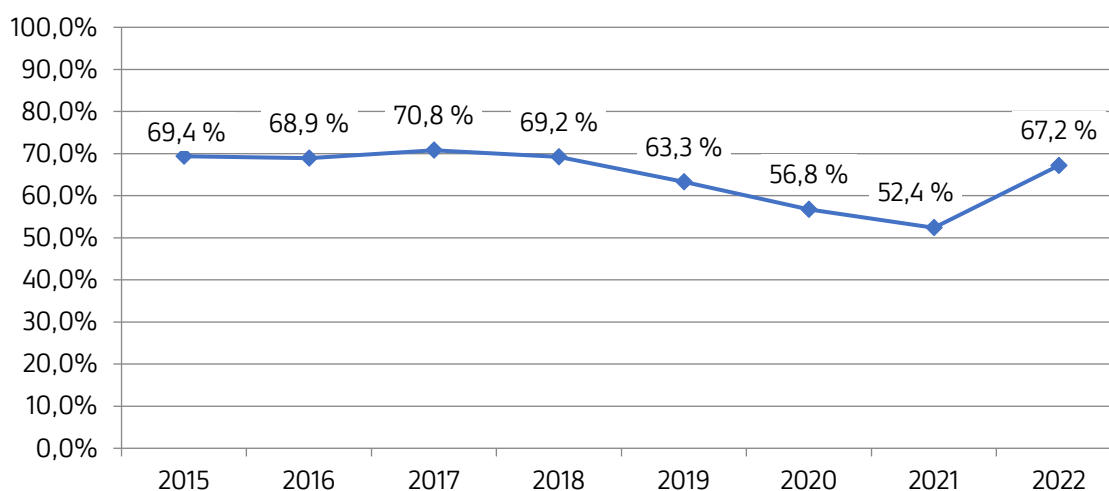
Glede **prepovedi dela pod vplivom alkohola** so inšpektorji v letu 2022 ugotovili **23 kršitev**, od katerih se jih je 14 nanašalo na sprejetje internega akta, v sedmih primerih je bilo ugotovljeno, da so delavci opravljali delo pod vplivom alkohola, v dveh primerih pa je bila ugotovljena ponudba oziroma prodaja alkoholnih pijač med delovnim časom na delovnem mestu. Glede nespoštovanja **prepovedi kajenja** v zaprtih delovnih prostorih so inšpektorji ugotovili **15 kršitev**.

3.2.7. Reprezentativni vzorec

Nadzori nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na podlagi naključnega računalniškega izbora, so bili v letu 2022 izvedeni že 19. leto zapored. Izvedba takšnih nadzorov v preteklih letih je pokazala, da ugotovitve v zvezi s spoštovanjem osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev s področja varnosti in zdravja pri delu pri naključno izbranih subjektih dokaj realno prikazujejo stanje v Sloveniji na tem področju. Eden od namenov izvajanja teh nadzorov je tudi zniževanje deleža pravnih subjektov, pri katerih še nikoli ni bil opravljen inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu.

Delež subjektov, pri katerih je bil izveden inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu sploh prvič, odkar pravni subjekt opravlja dejavnost, se je v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 znova občutno povečal, in sicer z 52 na **67 odstotkov**. Graf prikazuje časovnico inšpekcijskih nadzorov pri pregledanih subjektih in delež subjektov po letih, pri katerih nadzor še ni bil nikoli opravljen.

Graf 4: Delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil opravljen, reprezentativni vzorec IRSD, 2015–2022.

Inšpektorji so na podlagi opravljenih nadzorov ocenjevali stanje pri nadzorovanih subjektih. **Skupna ocena stanja** se je glede na predhodno leto **znižala**, kar velja tudi za vse posamično nadzorovane dejavnike tveganja, največ pa so k znižanju skupne ocene

prispevale **slabše ocene v zvezi z usposabljanjem delavcev** za varno opravljanje dela, v zvezi s pregledi in preizkusi delovne opreme ter v zvezi s hrambo dokumentacije s področja varnosti in zdravja pri delu.

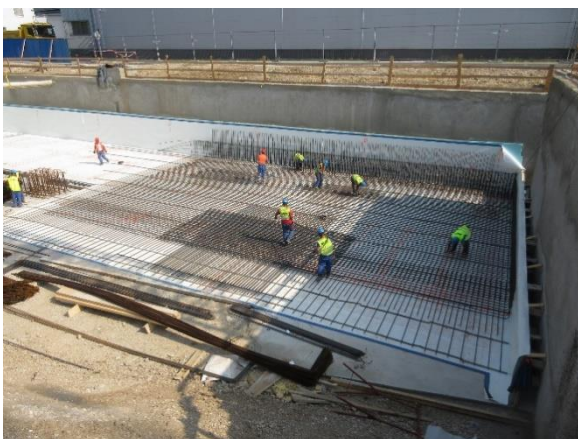
3.2.8. Druge pomembne kršitve

3.2.8.1. Zagotavljanje in uporaba osebne varovalne opreme

V letu 2022 so inšpektorji na področju zagotavljanja ustrezne in namenske osebne varovalne opreme delavcem ter njene uporabe ugotovili **578 nepravilnosti**. Največ nepravilnosti se je nanašalo na osebno varovalno opremo, ki je delavci niso uporabljali, čeprav jim jo je delodajalec zagotavljal in jim je bila na voljo, in sicer v 306 primerih, od tega na gradbiščih v 101 primeru. Poleg tega delodajalci v 110 primerih delavcem niso zagotavljali osebne varovalne opreme ali njene uporabe.

V 44 primerih so bile ugotovljene nepravilnosti, ki so se nanašale na splošne obveznosti delodajalca v zvezi z ustreznostjo osebne varovalne opreme, ki so jo delavci dobili v uporabo (namenskost, skladnost s predpisi, obveščanje delavcev). Ustrezne dokumentacije, ki se nanaša na preglede in preskuse osebne varovalne opreme, ni imelo 45 delodajalcev. Osebna varovalna oprema mora biti označena z oznako CE ter mora imeti tudi druge označbe, ki zagotavljajo prepoznavnost in sledljivost posameznega kosa. Prav tako mora biti v zvezi s tem izdana dokumentacija, ki omogoča prosti pretok blaga. Tudi s tega področja je bilo ugotovljeno večje število kršitev.

Inšpektorji tudi ugotavljajo, da delodajalci pomembnemu številu tujih delavcev, ki opravljajo delo na gradbiščih, **ne zagotavljajo osebne varovalne opreme**. Delodajalci se še vedno premalo zavedajo, da ni dovolj, da osebno varovalno opremo delavcem le priskrbijo, temveč so dolžni tudi zagotavljati, da jo ti uporabljajo. Največ takih kršitev je mogoče ugotoviti zlasti v **gradbeni dejavnosti**.

Slika 5: Ustrezna uporaba osebne varovalne opreme

Slika 6: Neuporaba osebne varovalne opreme

Najpogosteje delodajalci osebno varovalno opremo sicer opredelijo v oceni tveganja, a to mnogokrat naredijo pomanjkljivo in preveč splošno (brez podrobnejšega opisa ali

navedbe standarda), kar pogosto privede do neustrezne zaščite delavca pred tveganji, ki izhajajo iz delovnega procesa, še zlasti v primerih uporabe specifične opreme v zahtevnejših delovnih pogojih.

3.2.8.2. Uporaba in ustreznost delovne opreme

Zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu določa, da mora delodajalec zagotavljati delavcem **brezhibna sredstva za delo**, vključno z delovno opremo, ki se uporablja v delovnih procesih. Delodajalec je dolžan zagotoviti, da je delovna oprema stalno vzdrževana in pregledana ter varna za uporabo, delavec pa mora v skladu z navodili delodajalca takšno delovno opremo pravilno uporabljati.

Inšpektorji so glede ustreznosti delovne opreme pri delodajalcih v letu 2022 ugotovili **514 kršitev**. Najpogosteje so ugotavljali kršitve, ki so se nanašale na **preglede in preizkuse delovne opreme**, in sicer v 255 primerih. Delodajalci delavcem pogosto niso zagotovili varno delujoče delovne opreme, in sicer v 127 primerih. V inšpekcijskih nadzorih je bilo ugotovljenih tudi 105 nepravilnosti, ki so se nanašale na izpolnjevanje zahtev **Pravilnika o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme**, najpogosteje glede nameščenosti zaščite nevarnih delov delovne opreme in navodil. Delodajalci tudi niso imeli ustrezno urejene dokumentacije v zvezi s pregledi in preizkusi delovne opreme, kar so inšpektorji ugotovili v 27 primerih, v 58 primerih pa so ugotovili, da so delavci delovno opremo uporabljali nepravilno.

Opozarjamo tudi na kršitve, ki so jih inšpektorji ugotovili glede **zagotavljanja protieksplzijske zaščite v delovnem okolju** delodajalcev. Ugotovljenih je bilo **19 takšnih kršitev**, ki so se nanašale na izdelavo elaborata eksplozijske ogroženosti in na oceno tveganja, povezano z njim, na pregled, preizkušanje in vzdrževanje vgrajene opreme, na usposabljanje in preverjanje usposobljenosti delavcev za delo na delovnih mestih, kjer lahko nastanejo eksplozivne atmosfere, in na obveščanje inšpektorata o nastalih eksplozijah.

Slika 7: Odrezan vtičnik varnostnega pasu na viličarju

Slika 8: Delovna oprema brez izjave o skladnosti

V letu 2022 smo zabeležili več nezgod pri delu zaradi **eksplozij**, ki so imele za posledico tudi smrt delavcev. Pri ugotavljanju razlogov za nezgodo je bilo med drugim ugotovljeno, da delodajalec ne ocenjuje posameznih dejavnosti, ki jih delavec izvaja v okviru svojih obveznosti pri delodajalcu, ampak je ocena tveganja za določeno nevarnost kar skupna za vsa opravila in ne za vsako posamezno opravilo (na primer vzorčenje, pretakanje, prečrpavanje, dodajanje surovine v reaktor in tako dalje), čeprav gre za različne scenarije tveganja, ki lahko terjajo tudi različne ukrepe.

Pri raziskavi razlogov za nezgodo smo ugotovili, da delodajalci **ocene tveganja, vključno z Elaboratom eksplozijske ogroženosti, ne dopolnijo**, čeprav so v proizvodnem procesu po izdelavi obeh prej navedenih dokumentov spremenili način dela, zamenjali del delovne opreme z drugim delom, kar pa ima lahko velik vpliv na oceno tveganja za nastanek eksplozije.

Ugotavljamo, da delodajalci **ne imenujejo skrbnika** dokumenta Elaborat eksplozijske ogroženosti, ki bi bil zadolžen za redno preverjanje ažurnosti dokumenta oziroma za izdelavo revizije dokumenta in morebitno prilagoditev ukrepov.

Za preprečitev eksplozij morata biti ocena tveganja in dokument Elaborat eksplozijske ogroženosti pripravljena z veliko skrbnostjo in strokovnostjo v sodelovanju s predstavniki delodajalca in zunanjim strokovnjakom.

Razlogi za nezgode v zvezi z eksplozijami so tudi **neustrezna usposobljenost delavca**. V konkretnih primerih smo ugotovili, da je delodajalec izdelal navodila za varno delo, ki so vključevala varnostne ukrepe, vendar se delo ni izvajalo v skladu z navodili, delavec pa z vsebino navodil ni bil seznanjen. Prav tako se ugotavlja, da delodajalci niso ustrezno izvedli praktičnih preizkusov usposobljenosti delavcev, ki bi morali biti izvedeni v skladu z izdanimi navodili.

3.2.8.3. Delovna mesta in ustreznost delovnega okolja

Inšpektorji so v letu 2022 glede ustreznosti delovnih prostorov, urejenosti delovnih mest v delovnih prostorih in ustreznosti delovnega okolja ugotovili skupaj **360 nepravilnosti**. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z obveznostjo delodajalca, da z obdobjimi preiskavami škodljivosti delovnega okolja preverja ustreznost delovnih razmerij, in sicer v **185 primerih**. Poleg tega delodajalci v 26 primerih niso imeli dokumentacije o opravljenih preiskavah. Prav tako je bilo večje število nepravilnosti ugotovljenih glede urejenosti transportnih in gibalnih poti za delavce (26 kršitev). Nepravilnosti so bile ugotovljene tudi glede drugih dejavnikov tveganj, ki vplivajo na zdravo delovno okolje. Inšpektorji so ugotovili tudi 19 kršitev, ki so se nanašale na protieksplozijsko zaščito.

Glede obdobjih preiskav škodljivosti toplotnih razmer inšpektorji ugotavljajo, da so pogosto nepotrebne, saj v urejenih delovnih razmerah ne pomenijo izrazitih tveganj za varnost in zdravje delavcev in se ne spreminjajo v določenem obdobju. Veliko meritev toplotnih razmer se izvaja v pomladanskih in jesenskih obdobjih, ko zunanje razmere niso izrazito neugodne in so popolnoma drugačne kot v zimskih in poletnih mesecih, ko so delavci na delovnih mestih večkrat izpostavljeni vročini in tudi mrazu. Inšpektorji pri

nadzorih ugotavljajo, da se preiskave škodljivosti delovnega okolja pogosto **ne izvajajo v rokih**, ki so jih opredelili delodajalci v svojih internih aktih, kar še zlasti velja za meritve kemičnih škodljivosti.

Prav tako delodajalci večinoma **nimajo opredeljenih primernih in učinkovitih ukrepov** v primerih, ko temperature delovnega okolja presegajo 28 stopinj Celzija. V poletni vročini delavci pogosto opravljajo delo pri previsokih temperaturah brez izvajanja ukrepov, s katerimi bi se zagotavljala njihova večja varnost. V letu 2022 je prišlo na inšpektorat tudi več prijav, ki so se nanašale na **nizke temperature na delovnih mestih**, ko delodajalci zaradi **energetske krize** niso zagotavljali ustreznih temperatur v delovnih prostorih.

3.2.8.4. Nevarne kemične snovi na delovnih mestih

V zvezi z ustreznostjo delovnega okolja na delovnih mestih, kjer so prisotne **kemične snovi**, ugotavljamo, da delodajalci v ocenah tveganja glede kemičnih snovi že sledijo merilom, določenim v **Pravilniku o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu** oziroma v **Pravilniku o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem**. Ugotavljamo, da so za ocenjevanje tveganja kemičnih snovi večinoma izbrane poglobljene metode. Žal pa tehnični **ukrepi varovanja** v oceni tveganja večinoma **niso določeni**. Izvajalci medicine dela opravljajo le zdravstveni nadzor, delodajalci pa od njih ne zahtevajo večje vključenosti v dejavnosti za zagotavljanje zdravja delavcev ter za izdelovanje analiz oziroma poročil o zdravstvenem stanju delavcev, izpostavljenih kemičnim snovem, in za oblikovanje predlogov za izboljšanje delovnih procesov.

Prav tako ugotavljamo, da nekateri delodajalci še vedno slabo poznajo zahteve glede obveznosti izvajanja meritev kemičnih škodljivosti v delovnem okolju, saj večinoma zagotovijo le eno meritev posamične kemične snovi v delovnem okolju, ne upoštevajo pa opozorila v poročilu izvajalcev meritev, da je treba meritve znova izvesti v treh do šestih mesecih, saj je primerno obdobje izvajanja meritev določeno po standardu SIST EN 689. Ta evropski standard določa strategijo za izvajanje reprezentativnih meritev izpostavljenosti kemičnim snovem zaradi vdihavanja, z namenom dokazovanja skladnosti z mejnimi vrednostmi za poklicno izpostavljenost, ter podrobneje določa čas vzorčenja in obdobje izvajanja meritev. Standard SIST EN 689 določa tudi, da mora biti izdelan načrt meritev ter da se mora izvesti od tri do šest meritev za preverjanje skladnosti izpostavljenosti kemičnim snovem z mejnimi vrednostmi za poklicno izpostavljenost. Šele po preverjanju skladnosti se določi obdobje meritev nevarnih kemičnih snovi na delovnih mestih. Ugotavljamo, da delodajalci v primeru, ko so na delovnem mestu izmerjene presežene mejne vrednosti, **ne izvedejo ukrepov za znižanje vrednosti kemičnih snovi**, ampak se odločijo le za ukrep uvedbe osebne varovalne opreme.

Delavci so v delovnem okolju pogosto izpostavljeni kemičnim snovem le krajši čas, preostali čas pa opravljajo druga dela na delovnih mestih brez prisotnosti kemičnih snovi. Temu se pri ocenjevanju tveganj ne namenja dovolj pozornosti ali pa se je sploh ne namenja. Delodajalec bi moral ocenjevati tveganje zaradi kratkotrajne izpostavljenosti delavca in v oceni tveganja navesti tudi podatek, kolikokrat je delavec v osmih urah na

delovnem mestu kratkotrajno izpostavljen višji vrednosti, kakšna je koncentracija, kakšen je čas izpostavljenosti in kakšna so obdobja med temi izpostavljenostmi. Vsi ti podatki so ključnega pomena, da delodajalec ugotovi, ali je delavec v osmih urah čezmerno izpostavljen kemični snovi pri delu.

Delodajalci v praksi **ne določajo sprejemljivosti tveganja v zvezi z izpostavljenostjo kemičnim snovem** pri delu z upoštevanjem koncentracije, načina dela in vpliva kemične snovi na zdravje z biološkim monitoringom. V primerih, ko obstajajo tveganja za okvaro zdravja, so delodajalci dolžni izdelati načrt meritev na način, ki bi zajemal čas merjenja in lokacijo meritev, rezultate bi morali sistemsko urediti, ugotavljati trajanje izpostavljenosti delavca in spremljati biološki monitoring izpostavljenih delavcev.

Tudi **poročila o opravljenih meritvah večinoma niso primerna** in ne vsebujejo vseh podatkov, ki bi jih delodajalci potrebovali za pripravo analize. Če se v poročilih navajajo le vrednosti brez podatkov o načinu vzorčenja in analiziranja, uporabljenih aparaturah, agensih, napakah in podobnem, vrednosti ne moremo primerjati in jih uporabiti za analizo ugotovitev pri zdravstvenem nadzoru. Kljub temu pa tudi že ugotavljamo, da so posamezna poročila izdelana zelo strokovno.

Delodajalci poznajo zahtevo, da morajo pridobiti varnostne sezname snovi, s katerimi pridejo delavci v stik, vendar pa so ti pogosto še vedno v tujih jezikih. Prav tako pa so varnostni sezname v 8. točki, kjer morajo biti opredeljeni varnostno tehnični ukrepi, še vedno prevečkrat **pomanjkljivi**, saj v njih niso navedene mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost snovi, ki veljajo v Sloveniji, ampak v drugi državi. Prav tako niso navedene biološke mejne vrednosti ali pa so navedene napačne. Glavna pomanjkljivost, ki izhaja iz vsebin varnostnih seznamov, pa je **pomanjkljivo opredeljena osebna varovalna oprema**. Delodajalci, ki so uporabniki nevarnih snovi, se obračajo na dobavitelje oziroma proizvajalce teh snovi, ki so običajno zunaj Republike Slovenije, da dopolnijo varnostne sezname, vendar jih ti žal večinoma ne dopolnijo ustrezno.

Ugotavljamo tudi, da delodajalci osebno varovalno opremo najpogosteje sicer opredelijo v oceni tveganja, a to mnogokrat **naredijo pomanjkljivo in preveč splošno**, kar pogosto privede do neustrezne zaščite delavca pred tveganji, ki izhajajo iz delovnega procesa. Osebna varovalna oprema mora biti opredeljena predvsem s konkretnimi opisi, navedbo standardov in konkretnimi opredelitvami stopenj varovanja ter obdobji zamenjave, na primer filtrov.

Praviloma se problematika izpostavljenosti nevarnim snovem **ne obravnava celovito**, ampak se problemi rešujejo nepopolno. Izpostavljenost nevarnim snovem na delovnih mestih je zelo kompleksno področje, ki **zahteva interdisciplinarni pristop**, v katerega morajo biti vključena področja varnosti in zdravja pri delu, splošne kemije, analitske kemije, kemijske procesne tehnike, medicine in prava. Prisotnost nevarnih kemičnih snovi na delovnih mestih vpliva na zdravstveno stanje delavcev, zato zahteva ustrezen monitoring izpostavljenosti, nenehno izobraževanje in usposabljanje, poznavanje tehnoloških procesov, sredstev za delo, osebne varovalne opreme, notranjega prometa, skladiščenja nevarnih snovi, pravnih aktov, ustreznosti zgradb in delovnega okolja, obveznosti glede obveščanja organa nadzora, to je Inšpektorata Republike Slovenije za delo, in tako dalje. Ob tem je treba upoštevati še varovane kategorije delavcev, kot so na primer invalidi, nosečnice, doječe delavke in otroci.

V slovenskih delovnih okoljih so tudi državljani drugih članic in nečlanic EU, kar pomeni dodatno tveganje zaradi jezikovnih preprek. Prav tako se v delovne procese pogosto vključujejo zunanji izvajalci, na primer pri remontnih, vzdrževalnih in investicijskih delih, kar prispeva k povišanju tveganja zaradi izpostavljenosti nevarnim kemičnim snovem. Pri izpostavljenosti nevarnim snovem je posebej kompleksno procesno tehniško področje, saj zahteva obvladovanje naprednih tehnologij in postopkov za znižanje izpostavljenosti ter načrtovalskih metod za prenos teh tehnologij v tehnološke procese in njihovo učinkovito vzdrževanje. Če vsak posamezen delavec v delovnem okolju ne bo **dosledno upošteval pravil varnega in zdravega dela**, delodajalec pa ne bo **izvajal nadzora nad izvajanjem teh ukrepov**, bo prihajalo do nezgod, žal tudi s smrtnim izidom, ki smo jim bili priča v letu 2022. Poleg tega delodajalci prepogosto pozabljajo, da je po izvedenih tehnoloških spremembah treba obvezno izvesti revizijo ocene tveganja. Lahko se zgodi, da so z zmanjšanjem nekega tveganja drugega povečali, na primer zaradi zmanjšanja tveganja glede ročnega premeščanja bremen se je uvedlo avtomatsko doziranje nevarnih prašnih nanodelcev, pri čemer pa se absolutno poveča tveganje v zvezi z naelektrivitvijo teh snovi, kar lahko pod določenimi pogoji pripelje do eksplozije.

Še vedno ugotavljamo, da večina delodajalcev določa bolj **individualne varnostne ukrepe** – uporabo osebne varovalne opreme, čeprav je ta ukrep v hierarhiji ukrepov med zadnjimi. Pred tem je treba izvajati **ukrepe glede načrtovanja dela** (kot na primer uporaba opreme, ki prepreči sproščanje nevarne snovi v prostor (zaprti sistemi), zamenjava bolj nevarne snovi z manj nevarno) ter **splošne varnostne ukrepe** (kot na primer opredelitev prezaščevanja (prostorsko, lokalno)). Takšnih ukrepov pri delodajalcih, ki uporabljajo zelo nevarne kemične snovi (na primer rakotvorne), ne zasledimo.

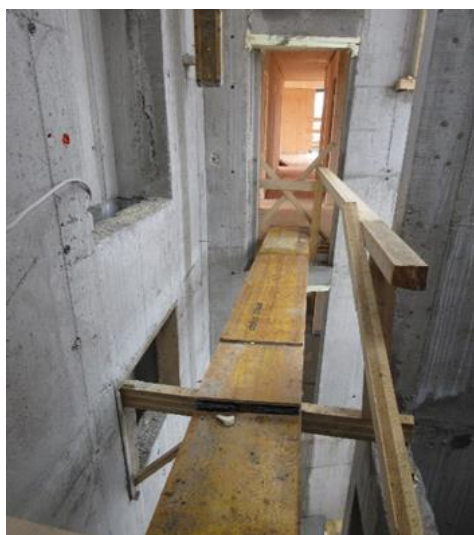
Pri obravnavanju vpliva kemične snovi na izpostavljenega delavca pogrešamo dejavno sodelovanje med delodajalcem, strokovnim delavcem in strokovnjakom medicine dela. Menimo, da v Sloveniji **ni dovolj konkretnih informacij** o vplivu, ki jih imajo kemične snovi na zdravje delavca. Pri nekaterih delavcih se pojavijo težave z zdravjem, zdravstvene okvare ali celo smrt šele po določenem času, ko delavec že zamenja delodajalca (pri katerem je bil izpostavljen kemičnim snovem) ali ko se upokoji, analize izpostavljenosti se ne opravijo, razlogi se ne ugotovijo. Pomanjkanje interesa, da bi delavci imeli manj zdravstvenih težav, bi lahko bil tudi eden od razlogov, zakaj delodajalci kemijsko varnost obravnavajo premalo sistematično in poglobljeno.

Inšpektorji so v letu 2022 ugotovili **54 kršitev** s področja nevarnih kemičnih snovi. Največ nepravilnosti se je nanašalo na kršitve glede zagotavljanja ustreznih varnostnih seznamov. Sledijo kršitve Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu. Te kršitve so se nanašale na pomanjkljivo izdelano oceno tveganja za nevarne kemične snovi in neupoštevanje standarda SIST EN 689. Sledijo kršitve glede neustrezne dokumentacije v zvezi z nevarnimi snovmi. Posamezne nepravilnosti so inšpektorji ugotovili tudi glede določil Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem in Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu.

3.2.8.5. Gradbeništvo in delo na višini

Po podatkih UMAR je bila gradbena dejavnost v letu 2022 **občutno obsežnejša** kot leta 2021. Vrednost opravljenih gradbenih del se je v letu 2022 močno povečala in je bila novembra za **44 odstotkov večja** kot pred letom dni. V primerjavi s preteklimi leti po obsegu izstopa gradnja stavb, veliko je bilo tudi gradenj inženirskih objektov, specializiranih gradbenih del (inštalacijska dela, zaključna gradbena dela) pa je bilo manj.

V skladu z zahtevami Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih so naročniki del na Inšpektorat Republike Slovenije za delo v letu 2022 prijavili začetek gradenj na **2430 gradbiščih**. Prijavljena gradbišča so bila v letu 2022 povprečno dejavna 7,5 meseca, kar je za **15 dni več** kot leta 2021.

Slika 9: Neustrezno urejeno delovno mesto – improviziranje na gradbišču

Slika 10: Neustrezno urejeno delovno mesto – improviziranje na gradbišču

V letu 2022 so inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu v gradbeni dejavnosti opravljali nadzore vse leto ter **pregledali 468 gradbišč** in **81 delovišč**, na katerih so se večinoma izvajala kratkotrajna dela na višini. Inšpektorji so na gradbiščih in deloviščih opravili **1954 pregledov** pri **1305 subjektih**, ugotovili **1935 kršitev** in izdali **938 ukrepov**. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z delom na višini (varnostne ograje, odri, dostopi na višino), z zagotavljanjem uporabe ter z neuporabo osebne varovalne opreme, s pisnim sporazumom po 39. členu ZVZD-1 na gradbiščih ter z varovanjem gradbenih jam in izkopov. Še zlasti je treba opozoriti na ugotovitve pri nadzorih delovišč, na katerih se opravljajo kratkotrajna dela, saj delavci pri delih na višini praviloma ne upoštevajo predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu.

V letu 2022 sta na tistih slovenskih gradbiščih, ki jih je v skladu z zakonodajo treba prijaviti na inšpektorat, **umrla dva delavca**. Prvi je umrl v tovornem vozilu, ki je zaradi udrtja odloženega izkopanega materiala zdrsnilo 20 m v globino, drugi pa je pri montaži ograje padel z odra z višine okoli 4 m.

Dve smrtni nezgodi sta se v letu 2022 zgodili tudi na deloviščih, ki jih ni bilo treba prijaviti na inšpektorat, in sicer je en delavec umrl pri padcu iz kesona tovornega vozila, ko se je vanj zaletelo osebno vozilo, drugi pa je pri popravilu strehe padel skozi streho z višine 8 m. V tujini se je na delovišču **smrtno ponesrečil še en delavec**, ki je opravljal delo za slovenskega delodajalca, ko je zaradi zdrsa padel v silos.

Smrtne nezgode na gradbiščih in deloviščih so v letu 2022 skupno **sestavljale 24 odstotkov vseh smrtnih nezgod**, o katerih je bil obveščen inšpektorat. Na gradbiščih in deloviščih se je v letu 2022 zgodilo tudi 80 težjih nezgod.

V letu 2018 je prišlo na slovenskih gradbiščih in deloviščih do **poslabšanja razmer** s področja varnosti in zdravja pri delu, kar se je odražalo tudi v občutnem povečanju števila težjih in smrtnih nezgod. V letu 2022, razen zmanjšanja števila smrtnih nezgod glede na predhodno leto, na inšpektoratu nismo opazili izboljšanja stanja, tako da se slab trend nadaljuje.

Slika 11: Nevarno izvajanje dela na višini

Slika 12: Nevarno izvajanje dela na višini

Zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu podrobno opredeljuje, kdaj in v katerih primerih je treba izvajati ukrepe varovanja delavcev pred padci z višine, prav tako določa tudi načine varovanja. Delu na višini se v praksi nikakor ni mogoče izogniti, delodajalec pa mora za to **določiti in izvajati ustrezne varnostne ukrepe**. Najpogostejši vzroki za padce z višine ali v globino so še vedno **nezavedanje nevarnosti, neustrezno usposabljanje** za varno delo, **neustrezni zdravstveni pregledi** za delo na višini, **neizdajanje navodil** za varno delo ter **neuporaba osebne varovalne opreme** (varnostni pas).

V letu 2022 je bilo od vseh prijavljenih nezgod na IRSD 3 odstotke takšnih, katerih vzroki so bili padci z različnih višin. To velja za padce z višin, ki so se zgodili v vseh dejavnostih, torej na gradbiščih, na deloviščih pri opravljanju kratkotrajnih del ter pri opravljanju delovnega procesa na vseh preostalih lokacijah delodajalcev. Pri teh padcih se je 86 odstotkov delavcev lažje telesno poškodovalo, 13 odstotkov težje, štirje delavci pa so izgubili življenje, od tega dva na gradbišču in delovišču.

3.3. NEZGODE PRI DELU

3.3.1. Uvod

Delodajalci so do 6. februarja 2023 za leto 2022 na inšpektorat prijavili skupaj **14.483 nezgod v zvezi z delom delavcev**, in sicer 21 smrtnih, 13.379 lažjih, 860 težjih in 223 kolektivnih. Med njimi je bilo prijavljenih tudi 3211 nezgod, ki so se nanašale na COVID-19, in 48 nezgod, ki so se zgodile delavcem na poti na delo ali z dela. Med vsemi lažjimi nezgodami je bilo 2891 nezgod povezanih s COVID-19 ter 38 s potjo na delo ali z dela, med težjimi pa sta 102 nezgodi povezani s COVID-19 in deset pa jih je povezanih s potjo na delo ali z dela. Med kolektivnimi nezgodami jih je bilo 218 povezanih s COVID-19.

Poleg delodajalcev sta inšpektorat o nezgodah obveščala tudi OKC – policija in CORS. Tako sta nas oba organa v letu 2022 obvestila o 377 nezgodah pri delu, v katerih so bili delavci smrtno, težje ali lažje poškodovani. Posamične od teh prejetih prijav so se nanašale tudi na delo občanov.

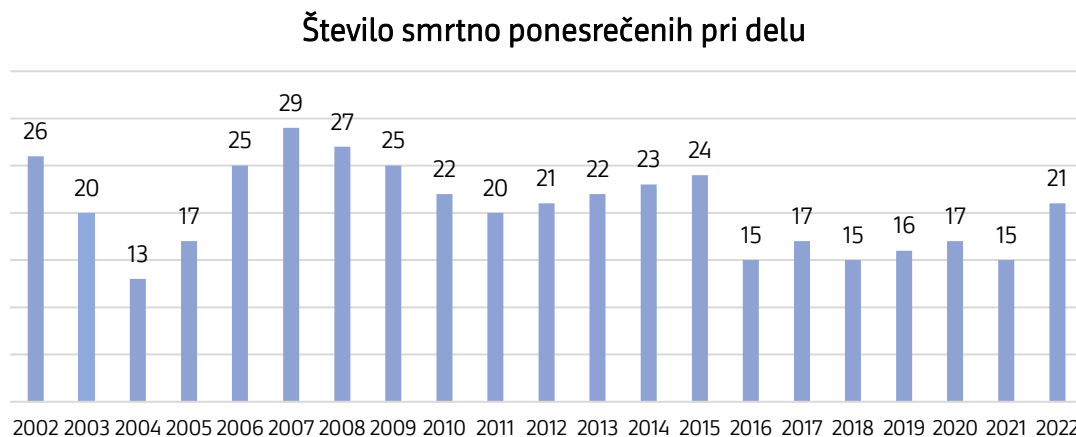
3.3.2. Smrtne nezgode pri delu

Delodajalci so v letu 2022 na inšpektorat prijavili **14 nezgod pri delu, v katerih se je smrtno poškodovalo 21 delavcev** in ki so se zgodile na delovnem mestu ali v delovnem okolju med opravljanjem rednega dela ali na službeni poti. Na lokacijah v Sloveniji je bilo smrtno poškodovanih 18 delavcev, v tujini pa trije.

Inšpektorat je bil seznanjen tudi s petimi smrtnimi primeri, ki niso vključeni v statistiko smrtnih nezgod, saj je šlo v dveh primerih za srčni zastoj delavca na delovnem mestu, v dveh primerih za smrt občana, v enem primeru pa za samomor delavca na delovnem mestu.

Gibanje števila prijavljenih smrtnih nezgod pri delu od leta 2002 do leta 2022 je razvidno iz naslednjega grafa.

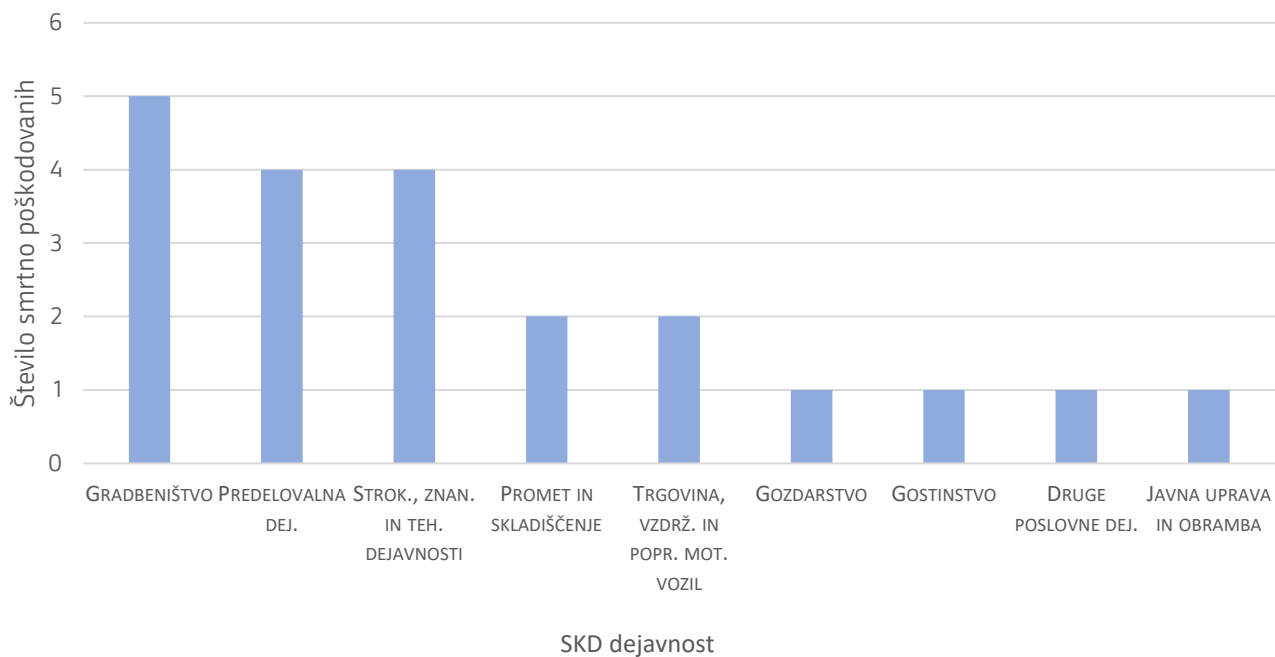
Graf 5: Število smrtnih nezgod pri delu, 2002–2022

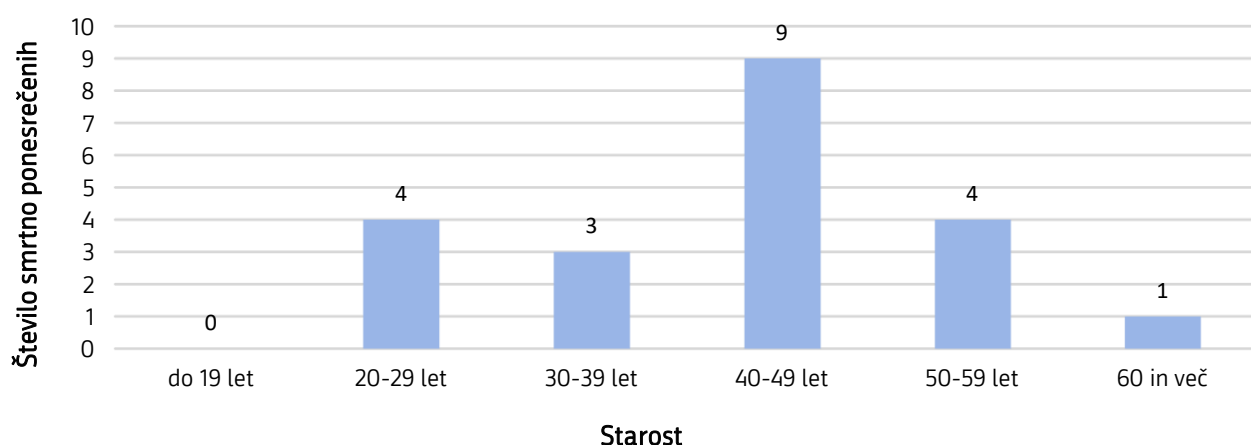
V letu 2022 so štirje delavci umrli zaradi padca z višine. V eksploziji je umrlo sedem delavcev, v dveh ločenih primerih pa so umrli trije delavci zaradi uporabe strelnega orožja. Štirje delavci so umrli v prometni nesrečah, v dveh primerih je bil vzrok smrtne nezgode premikajoča se mehanizacija in v enem primeru premikajoči se del delovne opreme.

Porazdelitev prijavljenih smrtnih nezgod po dejavnostih, starosti, državljanstvu in obliki zaposlitve ter velikosti delodajalcev prikazujejo spodnji grafi.

Graf 6: Smrtne nezgode pri delu po dejavnostih, 2022

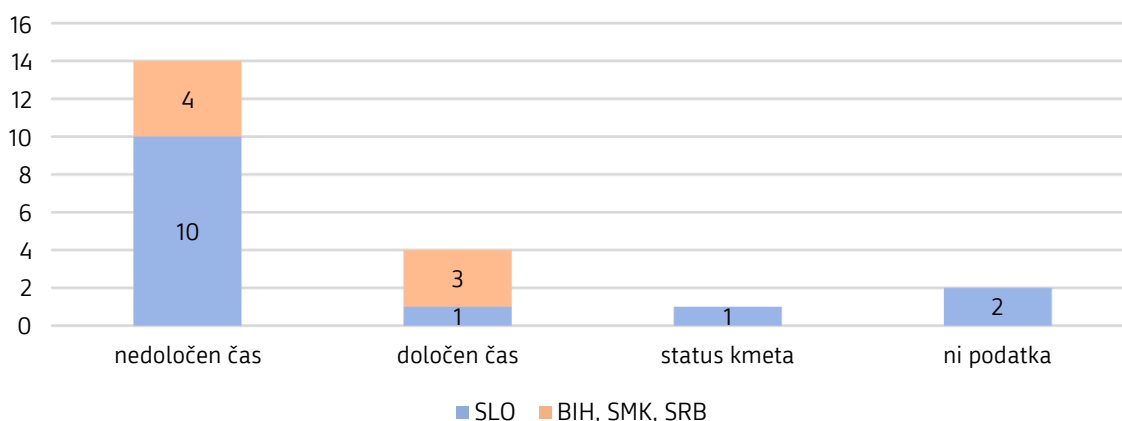

Graf 7: Smrtne nezgode pri delu po starosti umrlih delavcev, 2022.

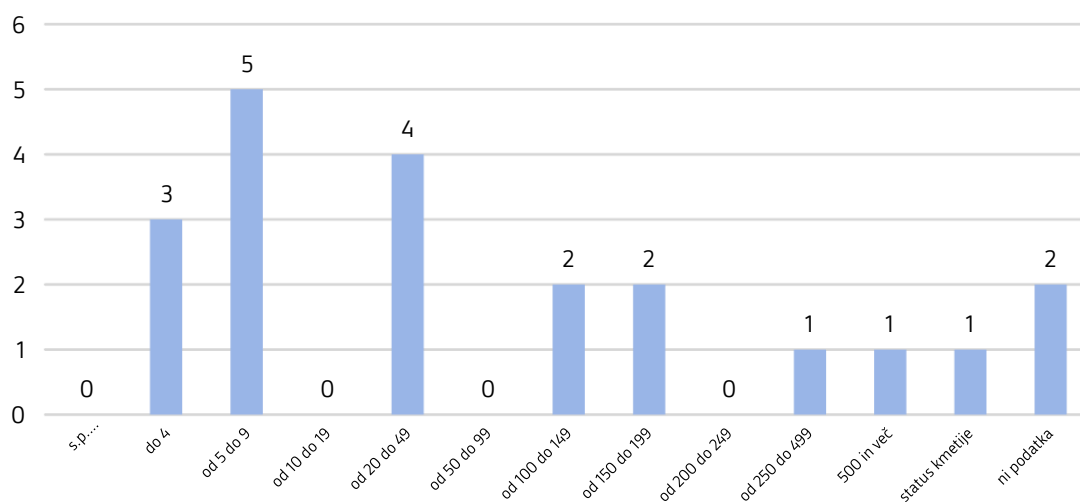

Najmlajši smrtno poškodovan delavec v letu 2022 je bil star 20 let, najstarejši pa 63 let. Med vsemi smrtno ponesrečenimi delavci jih je bilo 20 moškega spola. Na lokaciji, na kateri ima delodajalec prijavljeno svojo dejavnost, je bilo prijavljenih šest smrtno poškodovanih delavcev, 15 smrtno poškodovanih delavcev pa je v času nezgodnega dogodka opravljalo delo zunaj lokacije delodajalca.

Graf 8: Smrtne nezgode pri delu po državljanstvu in obliki zaposlitve delavcev, 2022

Graf 9: Smrtne nezgode pri delu po velikosti delodajalca, 2022

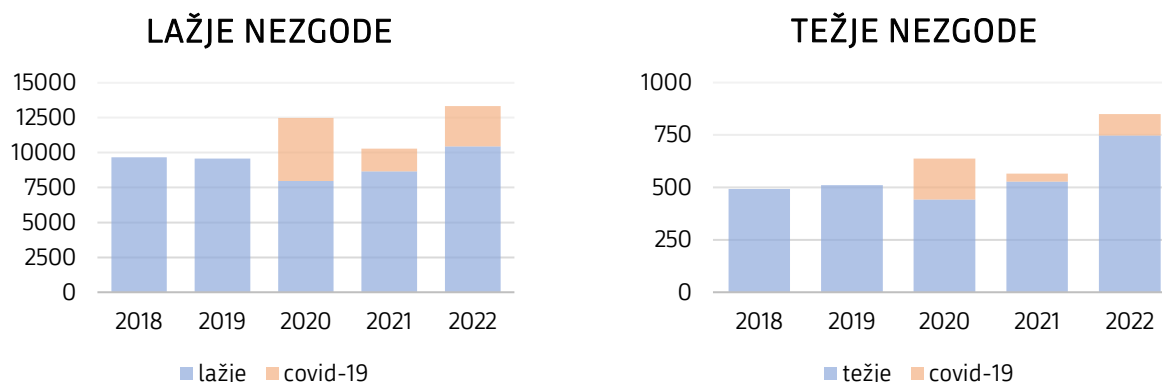

3.3.3. Težje in lažje nezgode pri delu

Če izvzamemo COVID-19 kot vzrok nezgod pri delu v letu 2022, lahko znova govorimo o **povečanju števila prijavljenih nezgod** glede na pretekla leta. Med vzroke za to povečanje lahko uvrstimo tudi vračanje delavcev na delovna mesta pri delodajalcih oziroma zmanjševanje obsega dela na domu ter tudi istočasno elektronsko prijavljanje nezgod pri delu na inšpektorat in izpolnjevanje tako imenovanih ER-8 obrazcev prek SPOT.

Iz spodnjega grafa je razvidno število prijavljenih lažjih in težjih nezgod na inšpektorat v zadnjem petletnem obdobju.

Graf 10: Prijavljene lažje in težje nezgode pri delu, 2018–2022

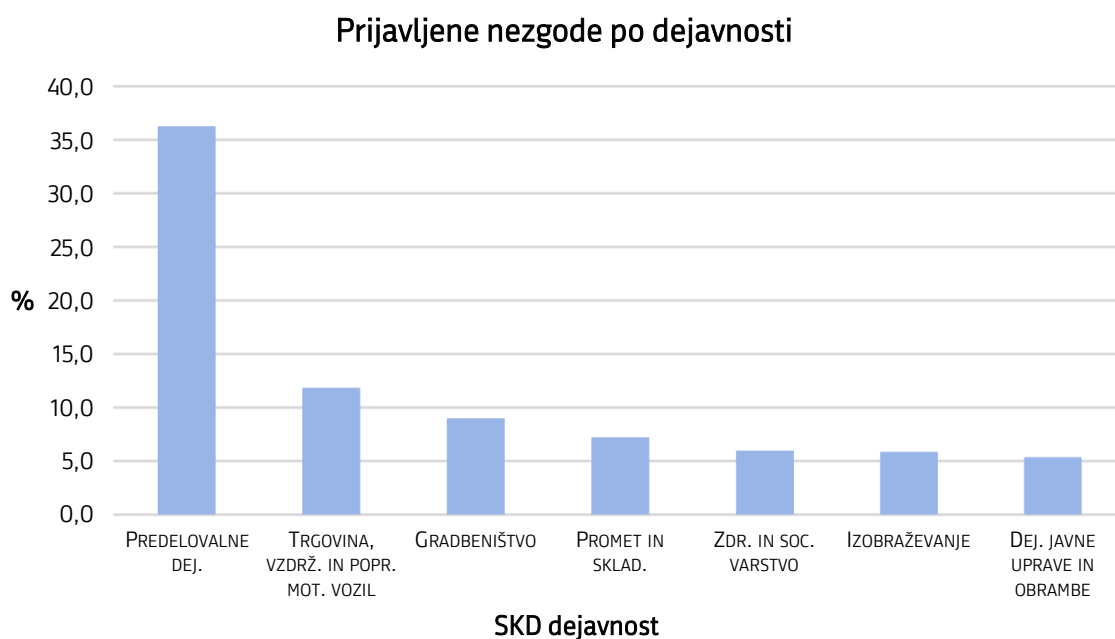
Ugotavljamo, da se vsako leto ponavljajo isti najpogostejši vzroki za nastanek nezgod pri delu. Tako je bila, če odmislimo COVID-19, v letu 2022 poglavitni vzrok za nezgode, v katerih so bili delavci težje ali lažje poškodovani, **izguba nadzora nad delovno opremo in sredstvi za delo** (stroji, ročno orodje, transportna sredstva in podobno), in to kar v 30,0 odstotka. Ostali vzroki za nezgode so razvidni iz spodnjega grafa.

Graf 11: Nezgode pri delu po vzrokih, 2022.

Pri analizi nezgod glede na posamezne gospodarske dejavnosti brez upoštevanja nezgod, katerih vzrok je bil COVID-19, je bilo največ nezgod ugotovljenih v **predelovalni dejavnosti**. Podrobnejši podatki o deležih prijavljenih nezgod v posamezni gospodarski dejavnosti so razvidni iz spodnjega grafa. V posameznih ostalih gospodarskih dejavnostih, ki niso prikazane v spodnjem grafu, je bil delež prijavljenih nezgod manj kot 5-odstoten.

Graf 12: Nezgode pri delu po glavni dejavnosti delodajalca, 2022.

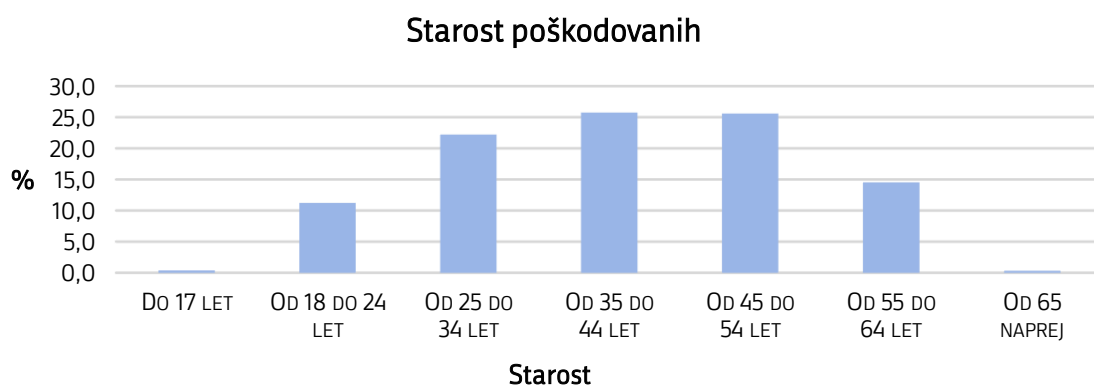
Brez upoštevanja nezgod, povezanih s COVID-19, so si delavci v letu 2022 največkrat poškodovali prste rok, in to kar v 27,6 odstotka primerov, sledijo poškodbe skočnega sklepa, stopala in prstov na nogah s 15,4 odstotka, poškodbe nog, kolens in kolkov s 13,2 odstotka, v 10,1 odstotka so bile ugotovljene poškodbe vratu, glave in obraza, prav tako v 10,1 odstotka pa so bile ugotovljene poškodbe zapestja, hrbtišča roke ali dlani.

Po mestu nastanka nezgode se je največ nezgod zgodilo na običajnem delovnem mestu, in to kar 87,4 odstotka. Na službeni poti ali na delovnem mestu v drugih enotah delodajalca se je poškodovalo 4,3 odstotka delavcev in na začasnih delovnih mestih 3,3 odstotka delavcev. Zabeleženih je bilo tudi 0,8 odstotka nezgod, ki so se zgodile delavcem, napotnim na delovno mesto v tujini. Delodajalci so tudi prijavili pet nezgod, ki so se zgodile pri opravljanju dela na domu.

Največ nezgod, in sicer 30,2 odstotka, so prijavili delodajalci, ki so zaposlovali od 50 do 249 delavcev. Sledijo delodajalci, ki so zaposlovali 500 delavcev in več, in sicer s 25-odstotnim deležem, ter delodajalci, ki so zaposlovali od 10 do 49 delavcev, in sicer z 19,1-odstotnim deležem.

Najmlajši poškodovani delavci, katerih nezgoda je bila prijavljena na IRSD, so bili stari 15 let in so imeli status vajenca oziroma so delo opravljali s študentsko napotnico ali pa so registrirani kot poklicni športniki. Takšnih nezgod je bilo na inšpektorat prijavljenih šest, pri dveh je bil vzrok izvajanje športne dejavnosti, v enem primeru je prišlo do poškodbe pri strežbi, v enem primeru pri delu na stroju, v enem primeru je prišlo do udarca v steber, v enem primeru pa je delavec stopil na žebelj. Najstarejši poškodovani delavec je bil star 77 let, poškodoval pa se je pri delu na delovni opremi. Starostno strukturo poškodovanih delavcev, katerih nezgode so bile prijavljene na inšpektorat, prikazuje spodnji graf.

Graf 13: Nezgode pri delu po starosti poškodovanih delavcev, 2022.

V letu 2022 je bilo od vseh prijavljenih nezgod pri delu 29,7 odstotka takšnih, v katerih so bile poškodovane ženske, v 70,3 odstotka prijavljenih nezgod pri delu pa so bili poškodovani moški. Najpogosteje so bili poškodovani delavci zaposleni za nedoločen čas, in sicer v 76,7 odstotka, prijavljenih pa je bilo tudi 21,0 odstotka nezgod, v katerih so bili delavci zaposleni za določen čas. Pri analizi podatkov z vidika državljanstva poškodovanih delavcev ugotavljamo, da je bilo 79,5 odstotka poškodovanih delavcev slovenskih državljanov, 15,7 odstotka poškodovanih delavcev je bilo tujcev, ki niso bili državljani držav EU, temveč delavci iz držav nekdanje Jugoslavije. Delež tujcev iz držav EU, ki so se poškodovali, je 3,7-odstoten. Iz nekaterih prijavljenih nezgod ni bilo razvidno državljanstvo poškodovanih delavcev, in sicer v 1,1 odstotka.

4. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

4.1. UVOD

Ugotavljamo, da se problematika glede najbolj izpostavljenih institutov delovnopravne zakonodaje z vidika ugotovljenih kršitev, kot tudi zaznanih informacij, ki jih prejemo v obliki prijav, različnih pobud oziroma zaprosil za strokovno pomoč, v primerjavi s preteklimi leti na področju delovnih razmerij **ni bistveno spremenila**.

V letu 2022 smo s področja delovnih razmerij prejeli **4589 novih prijav**. Največ prijav še vedno vlagajo delavci, pretežno po elektronski pošti. Med pobudniki se pogosto pojavljajo drugi državni organi, sindikati in druge delavske organizacije. Inšpekcijske nadzore smo v določenem obsegu, glede na svoje zmožnosti, opravljali tudi v okviru usmerjenih akcij oziroma poostrenih nadzorov, v nekaterih primerih v okviru usklajenih akcij, ki jih izvajamo skupaj z drugimi nadzornimi organi. Z vidika pravne varnosti prijaviteljev je izrednega pomena, da se lahko inšpektorji na prijave odzovejo pravočasno in učinkovito, pomembno je tudi, da bi lahko IRSD na vseh svojih delovnih področjih načrtoval delo, tudi z namenom celovitejšega pregleda zakonitosti poslovanja delodajalcev.

Inšpektorji so se soočali s številnimi zavezanci, ki se **izogibajo inšpekcijskemu nadzoru**. Srečevali smo se tudi s problematiko vročanja pravnim osebam, ki dejansko ne poslujejo na registriranih sedežih in nimajo urejenih hišnih predalčnikov. Večkrat smo na težave naleteli pri pridobivanju dokumentacije, tudi v postopkih zoper tuje delodajalce. Težavno ostaja ugotavljanje izvajanja dela delavcev v tujini. V več primerih nam je bila predložena tudi **ponarejena delovnopravna dokumentacija**, na primer ponarejena A1 potrdila, ponarejeni podpisi delavcev na odpovedih pogodb o zaposlitvi oziroma na sporazumih o prenehanjih delovnih razmerij, prirejene evidence o izrabi delovnega časa, plačilni sezname in podobno. **Nezakonito pošiljanje delavcev** je nemalokrat uveljavljen model poslovanja in ga je v postopku inšpekcijskega nadzora izredno težko dokazovati. Pri presojah odločitev inšpektorjev smo priča **visokim dokaznim standardom**. Dodatno poudarjamo še področje dokazovanja elementov delovnega razmerja in poklicnega zavarovanja.

Na področju delovnih razmerij smo v poročevalskem obdobju opravili **6206 inšpekcijskih pregledov**. Največji delež inšpekcijskih nadzorov sestavljajo izredni nadzori, pri katerih se obravnavajo prijave. V vsakem nadzoru, ki izhaja iz prijave, ali v usmerjenem nadzoru se na področju delovnih razmerij nadzorujejo posebne zahteve, ki od inšpektorja poleg poglobljenega znanja zahtevajo tudi konkretne izkušnje s posameznega področja. Poudarjamo ciljno izvajanje usmerjenih inšpekcijskih nadzorov, s katerimi želimo opozoriti na nedopustne prakse v povezavi z izkoriščanjem delavcev in jih preprečiti, vendar ti nadzori zahtevajo večjo angažiranost tako glede časa kot tudi glede poglobljenega sodelovanja in izmenjave podatkov ter informacij vseh deležnikov. Prav tako poudarjamo redno obveščanje javnosti o primerih hujših kršitev zakonodaje in izvedenih ukrepih.

Na podlagi izvedenih nadzorov smo v letu 2022 ugotovili **6111 kršitev delovnopravne zakonodaje**. Največ kršitev smo ugotovili v dejavnosti **gradbeništva** (1158), temu sledita

dejavnost **gostinstva** (716) in **predelovalna dejavnost** (702). Pogosteje so bile kršitve ugotovljene še v dejavnosti trgovine (482) ter prometa in skladiščenja (439). Večje število ugotovljenih kršitev je pokazatelj, da te dejavnosti pogosteje nadziramo.

Največji delež ugotovljenih nepravilnosti na področju delovnih razmerij se še vedno nanaša na **plačilo za delo** in zajema kar 56 odstotkov vseh ugotovljenih kršitev. Kršitve plačila za delo so povezane z neizplačilom oziroma prepoznim izplačilom plač, dodatkov, kršitve v zvezi z minimalno plačo, neizplačilom oziroma prepoznim izplačilom regresa za letni dopust bodisi v celoti bodisi v sorazmernem delu in podobno. Na drugem mestu kršitev so **nepravilnosti v zvezi z zaposlovanjem** v širšem smislu, na tretje mesto pa se uvrščajo kršitve v **zvezi z evidencami** na področju dela in socialne varnosti. V poročevalskem obdobju smo ugotavljali tudi druge kršitve s področja izvajanja delovnopravne zakonodaje, navajamo kršitve v zvezi z delovnim časom ter zagotavljanjem odmorov in počitkov ter z letnim dopustom in prenehanjem pogodbe o zaposlitvi.

Nadzor se je opravljal tudi na področju **prekarnih oblik dela** ter **zagotavljanja dela delavcev uporabnikom**. Ugotavljamo, da delavce pogosto pošljejo k uporabniku delodajalci, ki nimajo dovoljenj oziroma niso vpisani v register ali evidenco. Ti delodajalci delavce uporabniku zagotavljajo pod krinko pogodb o poslovnem sodelovanju, pri čemer pa ima dejansko razmerje vse znake instituta zagotavljanja dela delavcev uporabniku. Obravnava takih primerov je zahtevna in zelo kompleksna, neredko s čezmejnimi elementom in zaposlovanjem tujih delavcev. Opraviti je treba veliko procesnih dejanj in predhodno pridobiti čim več informacij, saj je obravnava učinkovita le, če nadzor začnemo opravljati na kraju, kjer delavci opravljajo delo, in tako zavarujemo čim več dokazov, ki so potrebni za uspešno nadaljevanje postopka. V letu 2022 smo izvajali nadzor tudi na področju poklicnega zavarovanja in čezmejnega izvajanja storitev.

IRSD si prizadeva za čim več neposrednih izmenjav podatkov z drugimi pristojnimi organi ter na splošno stremi k intenzivnejšemu sodelovanju z njimi, tudi na mednarodni ravni.

Na področju delovnih razmerij smo v letu 2022 delodajalcem v **265 primerih** odpravo nepravilnosti naložili z **ureditveno odločbo**. V poročevalskem obdobju smo v **25 primerih** ukrepali z izdajo **odločbe o prepovedi opravljanja delovnega procesa** oziroma **uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti**. Inšpektorji so v postopku o prekršku ukrepali z izrekom **615 sankcij s plačilnimi nalogi**, **1989** sankcij z **odločbami o prekršku** ter s **517 opozorili na zapisnik**. **Ovadbo oziroma prijavo kaznivega dejanja** smo podali v **30 primerih**. V 74 primerih smo v skladu z načelom sorazmernosti ukrepali z opozorili po ZIN. IRSD je v poročevalskem obdobju v **15 primerih** odločal o **soglasju k odpovedi pogodbe o zaposlitvi delavkam oziroma delavcem, ki so varovani zaradi nosečnosti in starševstva**. Izdani sta bili tudi **dve odločbi o zadržanju učinkovanja prenehanja delovnega razmerja zaradi odpovedi** po drugem odstavku 215. člena ZDR-1.

V letu 2022 smo poleg izvajanja inšpekcijskega nadzora obravnavali kar **1971 zaprosil za strokovno pomoč**, ki smo jih prejeli od delavcev in delodajalcev, pa tudi od drugih vlagateljev.

Poleg dodatnih pristojnosti, ki nam jih nalagajo predpisi, se tudi obseg administrativnih opravil žal ne zmanjšuje, saj različni organi in institucije pričakujejo poročanje o delu

IRSD. Vse več poročanja in dodatnih obveznosti na področju nadzora izhaja tudi iz vključenosti Republike Slovenije v EU.

Naše delovno področje se pogosto prepleta s področji dela drugih organov, zato pogosto opozarjamo na jasno razmejitev pristojnosti in poudarjamo, da je nadzorne organe treba vključiti že v pripravo **predlogov sprememb zakonodaje**. V letu 2022 smo inšpekcijskemu svetu predlagali spremembe in dopolnitve ZIN; obrazložitev smo predstavili po posameznih členih zakona ter izrazili pripravljenost sodelovanja pri nadaljnji obravnavi in uskladitvi predloga sprememb. Ob tem poudarjamo **vzpostavitev enotne pravne podlage** za izmenjavo podatkov o zavezancih, ki jih imajo organi. Prav tako z vidika psihološkega učinka na zavezance priporočamo vnovično rabo inšpektorskih značk. Zaradi priprav na spremembo plačnega sistema v javnem sektorju pa opozarjamo na ustrezno ovrednoteno umestitev dela inšpektorjev.

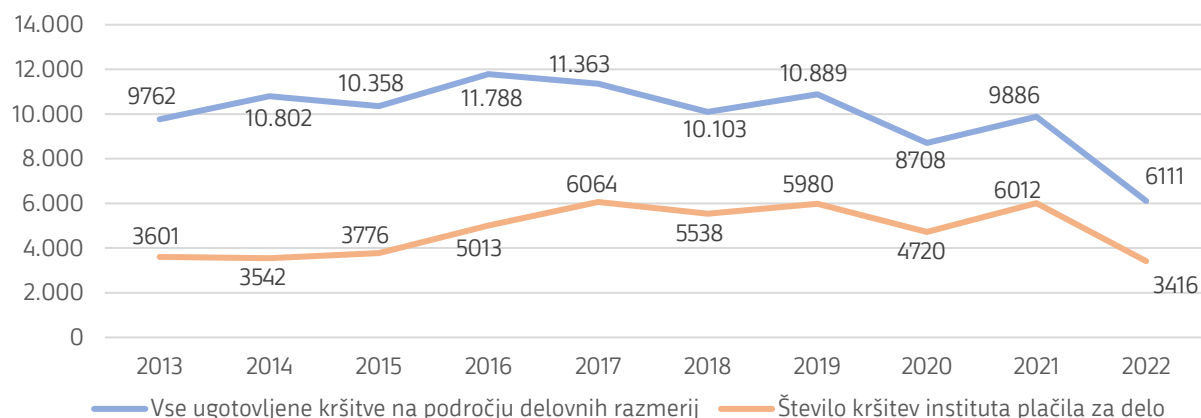
V poročevalskem obdobju smo predlagali spremembe Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti, Zakona o čezmejnem izvajanju storitev, Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev in Zakona o gospodarskih družbah ter predlagali Zakon o zaščiti prijaviteljev. Izredno pomembno bo tudi sodelovanje pri oblikovanju sprememb Zakona o delovnih razmerjih.

Z namenom učinkovitejšega odkrivanja in preprečevanja kršitev ter ukrepanja smo pri svojem delu tvorno sodelovali z MDDSZ, ZRSZ, socialnimi partnerji, tako s sindikati kot z delodajalci, ter drugimi nadzornimi institucijami v Sloveniji. Vključeni smo bili v različne medresorske delovne skupine. Sodelovali smo z različnimi mednarodnimi organi in nevladnimi organizacijami.

4.2. PLAČILO ZA DELO

Kršitve v zvezi z institutom plačila za delo so še vedno najpogosteje ugotovljene na področju delovnih razmerij v zasebnem sektorju, pri čemer v tem delu zajemamo podatke o ugotovljenih kršitvah v smislu zakonskega določila **plačila za delo** (osnovna plača, del plače za delovno uspešnost in dodatki), glede izplačila **regresa za letni dopust** in **povračil stroškov v zvezi z delom** ter kršitvah v zvezi z **minimalno plačo**. Inšpektorji so v letu 2022 ugotovili **3416** takih kršitev. Delež teh kršitev tako sestavlja skoraj **56 odstotkov** vseh ugotovljenih kršitev na področju nadzora delovnih razmerij.

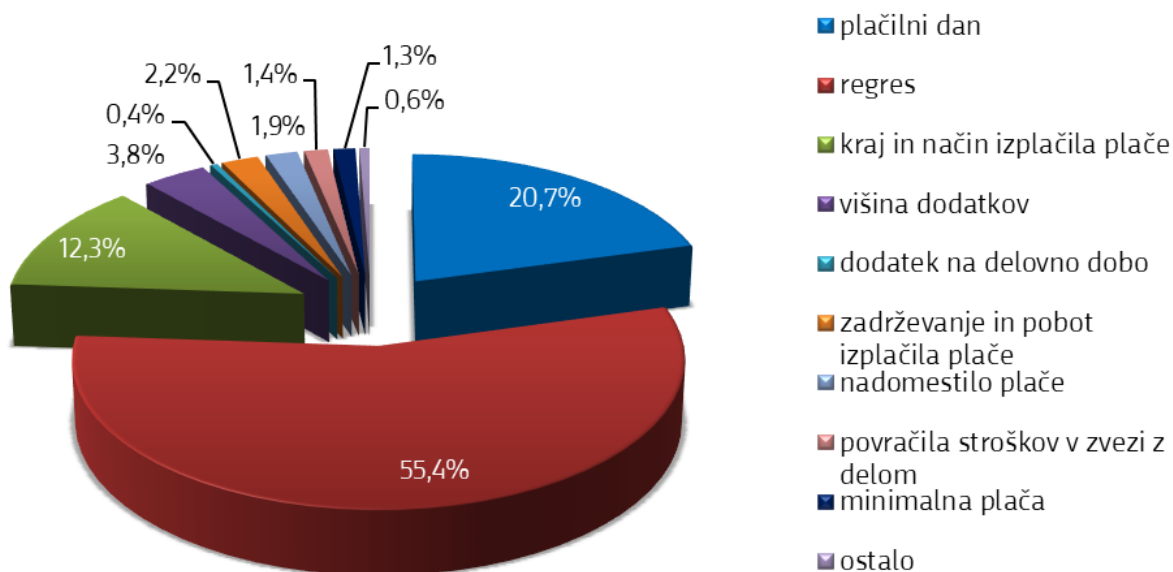
Graf 14: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij, 2013–2022

Nepravilnosti v zvezi z izplačilom plač smo ugotavljali tako v inšpekcijskih pregledih, ki so bili uvedeni v povezavi s prejetimi prijavi oziroma pobudami, kot tudi v tistih, ki smo jih opravili v okviru celoletnega poostrelega nadzora v zvezi z izplačilom regresa, plačilnim dnem, pisnim obračunom, krajem in načinom izplačila plače ter spoštovanjem ZMinP oziroma v okviru celoletnega poostrelega nadzora v zvezi z izplačilom regresa, ki se je opravljal predvsem na podlagi izmenjave podatkov s FURS. Pozornost je bila namenjena večjim in manjšim delodajalcem. Število ugotovljenih kršitev v zvezi s plačilom za delo je tako tudi odraz povečane dejavnosti IRSD na tem področju.

Med vsemi kršitvami v zvezi s plačilom za delo so v letu 2022 najbolj izstopale kršitve v zvezi z **regresom** za letni dopust. Teh so inšpektorji ugotovili kar **1891**. V zvezi s **plačilnim dnem** je bilo ugotovljenih **708 kršitev**, pri čemer v teh primerih ne gre le za neizplačilo plače, temveč pogosto za nepravočasno izplačilo plače. Ugotovljenih je bilo **420 kršitev** določbe 135. člena ZDR-1 v zvezi s **krajem in načinom izplačila plače**, od tega je bilo v zvezi s pisnim obračunom plače, ki ga je delodajalec dolžan dati delavcu do konca plačilnega dne, ugotovljenih 236 kršitev. Glede višine **dodatkov za delo v posebnih pogojih** je bilo ugotovljenih **131 kršitev**, glede **dodatka za delovno dobo** **13 kršitev** in glede **povračila stroškov v zvezi z delom** **48 kršitev**. Inšpektorji so glede **zadrževanja in pobota izplačila plače** ugotovili **75 kršitev** in glede **nadomestila plače** **64 kršitev**.

Graf 15: Deleži kršitev instituta plačila za delo v letu 2022

Pri plači mora delodajalec upoštevati minimum, ki je določen z zakonom oziroma kolektivno pogodbo, ki neposredno zavezuje delodajalca. Inšpektorji so v letu 2022 ugotovili **46 kršitev ZMinP**. Iz opredelitve minimalne plače so izvzeti vsi dodatki, določeni z zakoni in drugimi predpisi ter s kolektivnimi pogodbami, del plače za delovno uspešnost in plačilo za poslovno uspešnost, dogovorjeno s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi. Poleg tega v minimalno plačo tudi ni mogoče všteti povračil stroškov, ki jih je delodajalec dolžan izplačati delavcu, kot tudi ne drugih prejemkov iz delovnega razmerja.

Pojavne oblike kršitev glede plačila za delo so se nanašale na to, da so delodajalci **plačo izplačevali po datumu, določenem z zakonom**. Množičnega števila prijav, da delavci ne bi prejeli plače za daljše obdobje, nismo prejeli. Tudi v letu 2022 so nas posamezne upravne enote opozorile na primere, povezane z izplačilom plač in stroškov v zvezi z delom delavca tujca, ki pri njih vložijo vlogo za podaljšanje dovoljenja za prebivanje. Zaradi uveljavljanja pravic iz združitve družine in pravice do celovitosti družine so bile na primer plače v določenem obdobju nerazumno visoke, čeprav je delavec običajno prejel le minimalno plačo, dejansko izplačana plača na bančnem računu delavca ni bila enaka plači, ki je izhajala iz plačilnega seznama, in podobno.

Inšpektorji so prav tako opozarjali na nepravilnosti pri **plačevanju dela delavcev, napoteni na delo v tujino**. Med drugim smo ugotavljali, da nekateri delodajalci ne zagotavljajo plačila za delo v skladu z zakonodajo države, v katero so napoteni delavci, čeprav bi bilo to za delavca ugodneje, temveč so jim izplačevali le minimalno plačo po predpisih Republike Slovenije, del plačila pa so jim plačali v obliki drugih prejemkov oziroma v gotovini.

Inšpektorji so ugotavljali kršitve v zvezi z **izdajanjem pisnega obračuna plač**. Delodajalci delavcem v teh primerih niso vročali pisnih obračunov plače, plačo so jim izplačevali tudi v gotovini. Problematika pri dokazovanju izdajanja pisnega obračuna plače s strani

delodajalcev ostaja aktualna, saj drugi odstavek 135. člena ZDR-1 določa, da je delodajalec dolžan delavcu do konca plačilnega dne izdati pisni obračun, in torej izrecno ne opredeljuje, na kakšen način mora delodajalec delavcu izročiti pisni obračun plače. Glede na to, da je pisni obračun plače verodostojna listina, na podlagi katere delavec lahko predlaga sodno izvršbo, bi bilo v tem delu treba dopolniti ZDR-1. Pri nekaterih delodajalcih so obračuni nejasni, iz njih niso razvidni podatki o osnovi za obračun in so v neskladju z dejansko opravljenimi urami po evidencah o izrabi delovnega časa ali prijavi delavca.

Pri nezakonitem **zadrževanju in pobotu izplačila plače** (tudi regresa za letni dopust) velja poudariti primere kršitev pri izplačilu zadnje plače delavcu ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi. O največ takih kršitvah so inšpektorji poročali pri delodajalcih, ki zaposlujejo delavce tujce, ki prijavo kršitev najpogosteje podajo po prenehanju delovnega razmerja. V nadzorih se delodajalci večinoma sklicujejo na škodo, ki jo je povzročil delavec, te škode pa delavec običajno ne priznava. V posameznih primerih delodajalci z odtegljaji pri plači, brez pisnega soglasja delavca, na delavca prevalijo stroške zaposlitve, usposabljanja, zdravstvenega pregleda in druge stroške.

Največje število prejetih prijav glede plačila za delo se je nanašalo na izplačilo **regresa za letni dopust**. Prav tako je bilo glede tega instituta največ ugotovljenih kršitev, ki so se nanašale na neizplačilo oziroma zamudo pri izplačilu regresa za letni dopust. Sodelovanje s FURS na podlagi izmenjave podatkov o delodajalcih, ki za posamezne delavce niso oddali obrazca iREK za izplačilo regresa, je potekalo tudi v letu 2022. Inšpektorji ugotavljajo, da nekateri delodajalci regres izplačujejo v več delih, pri tem pa se sklicujejo na likvidnostne težave, ki jih ZDR-1 posebej ne določa. Obravnavali smo delodajalce, ki delavcem, ki jim je delovno razmerje pri njih med letom prenehalo, niso izplačali regresa za letni dopust, čeprav so tega izplačali zaposlenim delavcem. Nekaj ugotovljenih nepravilnosti je bilo v povezavi z določitvijo roka za izplačilo sorazmernega dela regresa. Omeniti velja, da ZDR-1 izrecno ne določa, do kdaj je treba izplačati regres delavcu, ki se je zaposlil po 1. juliju v koledarskem letu, oziroma delavcu, ki mu je prenehala pogodba o zaposlitvi pred 1. julijem, kar je težava predvsem pri določanju časa storitve prekrška. Ugotovljeni so bili tudi primeri zlorab, ki so se izkazali za težko dokazljive, in sicer je delodajalec delavcem izplačal plačo ali regres za letni dopust, vendar pa je pozneje od njih zahteval, da znesek dvignejo z bančnega računa in mu ga vrnejo v gotovini.

Tudi pri **obračunu nadomestil plač** inšpektorji opažajo nepravilnosti, predvsem zaradi napačno uporabljene osnove za nadomestilo plače. V teh primerih je, enako kot v drugih primerih napačno izdelanih obračunov plač, velika odgovornost tudi na strani računovodskih servisov. Inšpektorji so poročali še o primerih neplačevanja nadomestil v času koriščenja letnega dopusta in odsotnosti zaradi bolezni ter o napačnih obračunih nadomestila plače na dan praznika.

V inšpekcijskih pregledih smo prav tako ugotavljali neizplačilo **dodatkov** za delo v posebnih pogojih dela in dodatka za delovno dobo ter neizplačila **povračil stroškov** v zvezi z delom. Veljavna zakonodaja določa le pravico do teh dodatkov in povračil stroškov v zvezi z delom, za določitev višine dodatkov pa napotuje na kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti. Težava se pojavi pri ugotavljanju višine teh dodatkov in povračil stroškov zlasti

v primerih, ko delodajalca zavezuje več kolektivnih pogodb ali pa ga ne zavezuje nobena kolektivna pogodba in ko posamezna kolektivna pogodba ne vsebuje določil o višini dodatkov in povračil stroškov. Možnosti ukrepanja inšpektorjev pri neizplačilu dodatka za delovno dobo so omejene, saj ZDR-1 pri takšnih kršitvah ne določa prekrškovnih sankcij.

Ob tem velja podariti, da **inšpektor v okviru svojih pristojnosti ne more izterjati neizplačanih denarnih terjatev** (doseči poplačila terjatev delavca), lahko le vodi upravni in prekrškovni postopek v povezavi z opustitvijo dolžnega ravnanja delodajalca. Delavec lahko denarne terjatve iz delovnega razmerja uveljavlja neposredno pred pristojnim delovnim sodiščem, to pa pogosto povzroča nezadovoljstvo pri delavcih.

4.3. DELOVNI ČAS, ODMORI IN POČITKI TER EVIDENCE NA PODROČJU DELA

Inšpektorji so v letu 2022 ugotovili **283 kršitev** s področja **delovnega časa ter odmorov in počitkov**.

Med številnejše kršitve sodijo tiste v zvezi z **razporejanjem delovnega časa**; v letu 2022 je bilo ugotovljenih **78 takih kršitev**. V zvezi z razporejanjem delovnega časa so bile najpogosteje ugotovljene kršitve določb šestega odstavka 148. člena ZDR-1, ki določa, da pri neenakomerni razporeditvi in začasni prerazporeditvi polnega delovnega časa delovni čas ne sme trajati več kot 56 ur na teden, kar je absolutna omejitev delovnega časa, ki ga delavec sme opraviti v enem tednu. Teh kršitev je bilo **35**. Določbe o **nadurnem delu** in **prepovedi opravljanja dela preko polnega delovnega časa** so bile kršene v **53 primerih**.

Delodajalci delovni čas še vedno kršijo namenoma ali iz malomarnosti oziroma zaradi nevednosti. Inšpektorji za delo na terenu opažajo, da so **evidence delovnega časa velikokrat prirejene** (na primer dvojne evidence). Na drugi strani pa nekateri delodajalci želijo fleksibilno razporejanje delovnega časa ter evidenc ne vodijo pravilno. Razporeditev delovnega časa in pogoje za začasno prerazporeditev delovnega časa je treba določiti že s pogodbo o zaposlitvi ter pred začetkom koledarskega oziroma poslovnega leta določiti letni raspored delovnega časa ter o tem obvestiti tako delavce na način, običajen pri delodajalcu, kot tudi sindikate pri delodajalcu. Še vedno se pojavlja problematika glede plačila nadomestila plače na dan praznika v primeru, ko je delavec glede na raspored dela na ta dan prost in bi bil prost tudi, če praznika ne bi bilo (torej na dan praznika nima določene delovne obveznosti).

Na področju zagotavljanja **odmorov in počitkov** smo zabeležili **144 kršitev**. Največ kršitev, in sicer 76, je bilo ugotovljenih v zvezi z zagotavljanjem počitka med zaporednima delovnima dnevoma, medtem ko je bilo kršitev v zvezi s tedenskim počitkom 60. Tudi kršitve glede zagotavljanja odmorov in počitkov je pri nekaterih delodajalcih še vedno težko ugotavljati zaradi neurejenih, prirejenih ali prikritih evidenc delovnega časa. Še vedno se dogaja, da ima delavec odmor oziroma

počitek v evidencah zabeležen, dejansko pa opravlja v tem času delo – torej v času, ki je v evidenci prikazan kot delavčev prosti čas.

Ugotavljanje kršitev v zvezi z delovnim časom ter zagotavljanjem odmorov in počitkov je v veliki meri povezano s kršitvami ZEPDSV, ki med drugim določa obveznost vodenja evidenc delovnega časa. Inšpektorji so v letu 2022 ugotovili **455 kršitev ZEPDSV**. Največ kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z 18. in 19. členom ZEPDSV glede evidenc o izrabi delovnega časa ter njihovega vodenja, in sicer 237. Glede splošne obveznosti vodenja evidenc po 12. členu ZEPDSV je bilo ugotovljenih 111 kršitev.

Inšpektorji poročajo, da marsikateri delodajalec vodi evidence tako, da so v celoti ustrezne in v skladu z zakonom, čeprav je na primer splošno znano, da delavci v določenih obdobjih v določenih dejavnostih delajo več kot osem ur na dan, in to tudi brez dnevnega ali celo tedenskega počitka. To še zlasti velja za **gradbišča**, kjer evidence delovnega časa **redko izkazujejo realno stanje** opravljenih ur. Brez sodelovanja delavcev v dokaznih postopkih je ugotavljanje, ali so predložene evidence odraz resničnega stanja, največkrat oteženo.

Spremembe ZEPDSV so potrebne zaradi učinkovitejšega nadzora nad izvajanjem normativne ureditve delovnega časa, odmorov in počitkov ter zato težko pričakovane. Upamo na čimprejšnje sprejetje novega zakona na tem področju.

Dodajamo še, da se je nadzor izvajal tudi z vidika določb **ZDCOPMD**, in sicer so bile ugotovljene skupaj **štiri kršitve**.

4.4. ZAPOSLOVANJE V ŠIRŠEM SMISLU

V letu 2022 so inšpektorji ugotovili **499 kršitev** zaposlovanja v širšem smislu, kar vključuje tako kršitve določb ZDR-1 glede sklepanja pogodbe o zaposlitvi in različnih posebnosti teh pogodb kot tudi kršitve prepovedi dela na podlagi pogodb civilnega prava, prepovedi zaposlovanja na črno in prepovedi diskriminacije, nadlegovanja in trpinčenja na delovnem mestu.

4.4.1. Pogodba o zaposlitvi

Tudi v letu 2022 je bilo pri zaposlovanju največ evidentiranih kršitev pri **sklepanju in trajanju pogodb o zaposlitvi** za določen čas, in sicer **114**. Največ se jih je nanašalo na razloge za sklenitev pogodbe o zaposlitvi za določen čas, torej kršitve 54. člena ZDR-1 (86). Ugotavljale so se tudi kršitve glede prepovedi veriženja teh pogodb (18 kršitev), ko je delodajalec sklenil eno ali več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas za isto delo, te pogodbe pa so trajale več kot dve leti, ter kršitve (10) 56. člena ZDR-1, ki določa posledice nezakonito sklenjenih pogodb za določen čas (šteje se, da je delavec sklenil pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas in delodajalec mora urediti ustrezno spremembo prijave v zavarovanje).

Zaposlovanje za določen čas naj bi bilo izjema, uporabljena le takrat, ko gre za primere, taksativno našteje v ZDR-1 ali kolektivnih pogodbah. Inšpektorji pa poročajo, da v praksi še vedno opažajo precej pogodb o zaposlitvi za določen čas brez navedbe razloga za sklepanje take pogodbe oziroma z navedbo napačnega razloga, ki ga ne predvidevata ne ZDR-1 ne kolektivna pogodba. V skladu s sodno prakso se v teh primerih šteje, da je pogodba o zaposlitvi sklenjena za nedoločen čas, saj ni zakonitega razloga za izjemo od zaposlovanja za nedoločen čas. Po opažanjih inšpektorjev delodajalci kot razlog za sklepanje pogodbe o zaposlitvi za določen čas najpogosteje navedejo povečan obseg dela ali nadomeščanje delavca, začasno odsotnega zaradi zdravstvenih razlogov oziroma starševskega dopusta. V posameznih primerih pa glede na ugotovitve inšpektorjev s terena z zaposlovanjem za določen čas delodajalci nadomeščajo institut poskusnega dela, kar seveda ni zakonito.

V zvezi s postopkom pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi poudarjamo kršitve naslednjih določb ZDR-1:

- **17 kršitev** 22. člena ZDR-1, ki določa, da mora delavec, ki sklene pogodbo o zaposlitvi, izpolnjevati predpisane, s kolektivno pogodbo ali splošnim aktom delodajalca določene oziroma s strani delodajalca zahtevane in v skladu s prvim odstavkom 25. člena tega zakona objavljene pogoje za opravljanje dela, in nalaga obveznost delodajalcu, da s splošnim aktom določi pogoje za opravljanje dela na posameznem delovnem mestu oziroma za vrsto dela (akt o sistemizaciji delovnih mest);
- **13 kršitev** 25. člena ZDR-1, ki določa obveznost objave prostega delovnega mesta oziroma vrste dela, in **dve kršitvi** 27. člena ZDR-1, ki določa enako obravnavo pri objavi prostega delovnega mesta glede na spol (več o tem glej v razdelku o prepovedi diskriminacije na delovnem mestu);
- **11 kršitev** 28. člena ZDR-1, ki določa, katere podatke in dokazila lahko delodajalec zahteva od kandidatov za zaposlitev, možnost preizkusa znanj in sposobnosti kandidata, napotitev kandidata na predhodni zdravstveni pregled na stroške delodajalca ter obveznost seznanitve kandidata z delom, pogoji dela ter pravicami in obveznostmi delavca in delodajalca, ki so povezane z opravljanjem dela, za katero se sklepa pogodba o zaposlitvi;
- **21 kršitev** 30. člena ZDR-1, ki določa, da mora delodajalec v osmih dneh po končanem postopku izbire pisno obvestiti neizbranega kandidata o tem, da ni bil izbran, in da je dolžan neizbranemu kandidatu na njegovo zahtevo vrniti vse dokumente, ki mu jih je predložil kot dokaz za izpolnjevanje zahtevanih pogojev za opravljanje dela.

Inšpektorji so v letu 2022 v zvezi s postopkom sklepanja pogodbe o zaposlitvi ugotovili:

- **26 kršitev** 17. člena ZDR-1, ker delodajalci delavcem niso izročili pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi praviloma tri dni pred predvideno sklenitvijo oziroma same pisne pogodbe o zaposlitvi ob njeni sklenitvi;
- **43 kršitev** 11. člena ZDR-1, ker delodajalci delavcev niso prijavili v obvezno pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje ter zavarovanje za primer brezposelnosti v skladu s posebnimi predpisi in jim izročili fotokopije prijave v 15 dneh od začetka dela.

Po številnosti izstopajo tudi kršitve glede **vsebine pogodbe o zaposlitvi**, torej glede njenih obveznih sestavin, ki so določene v 31. členu ZDR-1. Inšpektorji namreč poročajo, da pogodbe o zaposlitvi, žal velikokrat tipske in zapisane na posebnih obrazcih, niso prilagojene dejanskemu stanju in imajo pomanjkljivo vsebino, saj ne urejajo vseh vsebin, ki jih predvideva ZDR-1 v 31. členu. Inšpektorji so v letu 2022 evidentirali 49 takih kršitev. Poudarjamo, da so te kršitve evidentirali le v primerih, ko so ciljno pregledali vsebine pogodb o zaposlitvi, z veliko verjetnostjo pa lahko predvidevamo, da vsebine pogodb o zaposlitvi niso urejene še pri mnogih delodajalcih in njihovih zaposlenih. Dobro sestavljena pogodba o zaposlitvi, ki zajema vsa predvidena področja (poleg tistih, ki so naštetja v 31. členu ZDR-1, so v določenih primerih nujne tudi vsebine, ki jih urejajo drugi členi, na primer 209. člen ob napotovanju delavca na začasno delo v tujino), je bistvenega pomena za obe stranki delovnega razmerja, saj je dober temelj za uspešno sodelovanje delavca in delodajalca v okviru delovnega razmerja. Na začetku delovnega razmerja je smiselno in nujno, da se čim bolj jasno dorečejo vse okoliščine delovnega razmerja. Na ta način se stranki izogneta poznejšim razočaranjem, občutkom prikrajšanosti in nerazumevanju, kar lahko privede do vse ostrejših sporov in iskanja rešitev v sodnih postopkih ter s prijavo na IRSD.

V letu 2022 so inšpektorji ugotovili **15 kršitev** 10. člena ZDR-1, ker delodajalci ob sprejemanju splošnih aktov, s katerimi so določali organizacijo dela ali obveznosti, ki jih morajo delavci poznati zaradi izpolnjevanja pogodbenih in drugih obveznosti, niso upoštevali svojih obveznosti (pošiljanje predloga splošnega akta v mnenje sindikatom, svetu delavcev ali delavskemu zaupniku oziroma obveščanje delavcev o vsebini predloga splošnega akta pred njegovim sprejetjem).

V zvezi s pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom so inšpektorji ugotovili 14 kršitev.

Opravljanje **dela na domu** ali v prostorih po izbiri delavca, ki so zunaj delovnih prostorov delodajalca, oziroma delo na daljavo, ki ga delavec opravlja z uporabo informacijske tehnologije, je še vedno aktualno. Delodajalci so odkrili številne prednosti, ki jih takšno delo prinaša (prihranek pri stroških povračila prevoza na delo in pri stroških najema ali obratovanja pisarn), enako tudi delavci (prihranek časa za prihod na delo, fleksibilnejša organizacija delovnega časa, več prostega časa in podobno). Vendar je treba opozoriti tudi na pasti takšnega dela, ki so lahko že v tem, da vsi **delavci nimajo enakih pogojev za delo od doma**. Delo od doma zahteva od delavca tudi **visoko stopnjo avtonomije** in sposobnosti organizacije dela, da si zna delo organizirati na način, da ne preseže polnega delovnega časa in je hkrati **dosegljiv delodajalcu v urah**, ki sta jih določila s pogodbo o zaposlitvi za opravljanje dela na domu. Pretežno (ali izključno) delo na daljavo (oziroma

na domu) lahko slabo vpliva na odnose v kolektivu, posebej še na timsko delo, čezmerna uporaba tehnoloških naprav pa še stopnjuje pojave, kot so izolacija, odvisnost od tehnologije, pomanjkanje spanja, čustvena izčrpanost, tesnoba in izgorelost. V zvezi s tem je smiselno pri delodajalcih interno urediti tudi **pravico delavcev do odklopa**.

Delodajalci obveščajo IRSD o nameravanem organiziranju dela na domu prek portala SPOT. V letu 2022 so inšpektorji ugotovili deset kršitev obveznosti delodajalcev, da o nameravanem organiziranju dela na domu pred začetkom dela delavca obvestijo inšpektorat za delo.

Inšpektorji za delo so ob opravljanju svojih nalog ugotovili še **sedem kršitev prepovedi zaposlovanja na črno**. V skladu z 19. členom ZPDZC-1 imajo inšpektorji za delo možnost, da v primeru suma zaposlovanja na črno izdajo odločbo, s katero prepovejo opravljanje dela posamezniku, ki je zaposlen na črno, in o tem nemudoma obvestijo pristojni organ. Ne glede na to, da je od prenosa pristojnosti nadzora nad izvajanjem prepovedi zaposlovanja na črno z IRSD na FURS preteklo že več let, na naš naslov še vedno prejmemo veliko število prijav domnevnih takih kršitev in vprašanj v zvezi s tem, ki jih odstopimo FURS kot pristojnemu organu.

4.4.2. Opravljanje dela na drugih pravnih podlagah, različnih od pogodbe o zaposlitvi – pogodbe civilnega prava

V letu 2022 so inšpektorji ugotovili **44 kršitev** drugega odstavka 13. člena ZDR-1, ki določa prepoved opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava, če obstajajo elementi delovnega razmerja v skladu s 4. členom v povezavi z 22. oziroma 54. členom tega zakona. Dodati je treba, da so prijave na tem področju redke, vsaj dokler sodelovanje med delodajalcem in pogodbenim sodelavcem poteka res začasno in občasno ter je redno plačano. Ko pa takšna oblika dela preraste element začasnosti ali občasnosti in pride do spora med naročnikom dela in izvajalcem, prekarni delavec marsikdaj poišče pravno pomoč, poda prijavo na IRSD oziroma vloži tožbo na ugotovitev obstoja delovnega razmerja.

Inšpektorji poročajo, da je take kršitve v praksi težko ugotavljati, saj se zahtevajo visoki standardi dokazovanja, ki jih bistveno lažje dosegajo sodišča, pri čemer se elementi delovnega razmerja ugotavljajo za vsakega posameznega delavca. Še toliko težje je dokazovanje mogoče izvesti ob pojavih novih fleksibilnih oblik dela, ki smo jim priča v zadnjih letih tudi v Sloveniji. **Ne glede na prizadevanja stroke in zakonodajalca se število prekrasnih oblik dela ne zmanjšuje**. Glavni motiv delodajalcev je praviloma strošek dela, ki je pri zaposlenih delavcih še vedno najvišji, saj je treba delavcu (za razliko od izvajalca del na podlagi pogodbe civilnega prava) zagotoviti tudi letni dopust, regres za letni dopust, druge odsotnosti z dela (iz zdravstvenih razlogov, starševski dopust – ki poleg finančnih stroškov za delodajalca pomenijo tudi negotovost organizacije delovnega procesa), dodatke za delo v posebnih pogojih dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa (ponoči, ob nedeljah in praznikih, v nadurnem delu), povračilo stroškov za malico ter za prevoz na delo in z dela, prispevke za socialno varnost zaposlenih in podobno.

Na trgu dela se razraščajo nove oblike fleksibilnega, občasnega in začasnega dela. **Te oblike v marsičem prehitujejo normativno ureditev.** Tudi v Sloveniji se vse bolj uveljavljajo spletne platforme, s pomočjo katerih lahko uporabnik s posebnim programom naroči določeno uslugo, program poveže izvajalca storitve z uporabnikom in izvajalec opravi storitev za uporabnika. Poleg dostave hrane se pri nas in v tujini razširja platformno delo tudi na področju dostave raznega blaga, prevozov, nege na domu, čiščenja, varovanja otrok in tako naprej. Pri navedenih oblikah dela ni mogoče predvidevati, ali vselej obstajajo vsi elementi delovnega razmerja, kot jih predvideva ZDR-1 (prostovoljna vključitev v organiziran delovni proces delodajalca, za plačilo, osebno in nepretrgano opravljanje dela po navodilih in pod nadzorom delodajalca). Elemente delovnega razmerja je treba ugotavljati v vsakem primeru posebej. Za to, da lahko inšpektor določeno ravnanje ali opustitev ravnanja opredeli kot kršitev prepovedi dela na podlagi pogodbe civilnega prava, morajo biti podani vsi zgoraj naštetih elementi delovnega razmerja. Glede na značilnosti tako imenovanega platformnega dela bi prilagoditev normativne ureditve po mnenju inšpektorjev najverjetneje olajšala učinkovit inšpekcijski nadzor, saj je po njihovih izkušnjah v praksi v veliko primerih nemogoče izkazati vse elemente delovnega razmerja.

4.4.3. Prepoved diskriminacije, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu

Znotraj instituta pogodbe o zaposlitvi poročamo tudi o ugotovljenih kršitvah glede varovanja dostojanstva delavca pri delu ter o kršitvah prepovedi diskriminacije.

Upadanje števila ugotovljenih kršitev v zvezi z varovanjem dostojanstva delavcev **se je nadaljevalo tudi v letu 2022.** Inšpektorji so v tem letu namreč ugotovili **34 kršitev** prvega odstavka 47. člena ZDR-1 in **29 kršitev** drugega odstavka istega člena ZDR-1. Delodajalec je v skladu s 47. členom ZDR-1 dolžan zagotavljati takšno delovno okolje, v katerem noben delavec ne bo izpostavljen spolnemu in drugemu nadlegovanju ali trpinčenju s strani delodajalca, predpostavljenih ali sodelavcev. V ta namen mora sprejeti ustrezne ukrepe za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem na delovnem mestu.

O sprejetih ukrepih iz prejšnjega odstavka mora delodajalec pisno obvestiti delavce na način, običajen pri delodajalcu (na primer na določenem oglasnem mestu v poslovnih prostorih delodajalca ali z uporabo informacijske tehnologije), kar določa drugi odstavek 47. člena ZDR-1.

Morda je vzrok za vse manjše število ugotovljenih kršitev v tem, da se marsikateri od delodajalcev, ki so soočeni s pomanjkanjem delavcev, ki bi jih lahko zaposlili v svoji panogi, trudi **izboljšati delovne pogoje zanje.** To pomeni tudi to, da so delodajalci bolj pozorni na delovno vzdušje v družbi in na počutje delavcev. Manj optimistična razlaga za upad števila ugotovljenih kršitev pa je ta, da potencialni prijavitelji svoje skrbi, pomisleke in strah glede opustitve varstva pred nadlegovanjem in trpinčenjem raje izrazijo **anonimno**, v obliki vprašanj, na katera na inšpektoratu za delo odgovarjamo v smislu strokovne pomoči na podlagi 4. člena ZID-1.

V letu 2022 so inšpektorji evidentirali **14 primerov kršitev prepovedi diskriminacije** (kršitve 6. člena ZDR-1 in v enem primeru ZVarD). V vseh primerih je šlo za kršitev prepovedi diskriminacije zaposlenih delavcev, noben primer kršitve 6. člena ZDR-1 se ni nanašal na diskriminacijo kandidatov za zaposlitev. Sta pa bili v istem letu evidentirani **dve kršitvi** 27. člena ZDR-1, ki ureja enako obravnavo glede na spol pri objavi prostega delovnega mesta (**delodajalec ne sme prostega dela objaviti samo za moške ali samo za ženske** oziroma objava prostega dela ne sme nakazovati, da daje delodajalec pri zaposlitvi prednost določenemu spolu, razen v izjemnih primerih). Delodajalec je na primer javno objavil oglas, da išče "punco za delo v strežbi".

Po vsebini so se vsi primeri ugotovljene kršitve prepovedi diskriminacije (6. člen ZDR-1), razen enega, nanašali na denarne prejeme iz delovnega razmerja, ki so bili izplačani delavcem v različnih višinah ali obdobjih (posameznim delavcem pozneje, drugim prej). V enem primeru pa se je diskriminatorno ravnanje nanašalo na različno višino odmerjenega letnega dopusta – delavci, ki so bili pri istem delodajalcu zaposleni dlje časa, so imeli odmerjenega manj dopusta kot tisti, ki so se zaposlili pred kratkim.

Daleč na prvem mestu so bili v letu 2022 primeri, ko je bil delavcem **izplačan regres za letni dopust v različnih višinah** ali pa v različnih obdobjih. Takšna kršitev je bila evidentirana v **osmih primerih**. Podobno je bilo v posameznih primerih ugotovljeno tudi za plače; nekaterim delavcem so bile te izplačane prej kot ostalim, v enem primeru pa sta dva delavca, ki jima je potekla pogodba o zaposlitvi za določen čas na isti dan, prejela zadnjo plačo in odpravnino ob prenehanju pogodbe na različne dneve (s skoraj 20-dnevno razliko).

Tudi v letu 2022 so inšpektorji ugotovili kršitve glede odmere višine nagrade oziroma dela plače za poslovno uspešnost, in sicer so delodajalci v navedenih primerih za odmero višine deleža nagrade za poslovno uspešnost uporabili kriterije, ki so delovali diskriminatorno do delavcev z določenimi osebnimi okoliščinami. Takšni primeri kršitev 6. člena ZDR-1 oziroma ZVarD so bili v letu 2022 evidentirani trije.

4.5. PRENEHANJE POGODBE O ZAPOSLOTVI

Inšpektorji za delo so v letu 2022 ugotovili **273 kršitev**, ki so se nanašale na različne vidike prenehanja pogodb o zaposlitvi. Največ jih je bilo evidentiranih glede **izplačila odpravnin ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi**, in sicer **50 kršitev** glede izplačila odpravnine ob izteku pogodbe o zaposlitvi za določen čas ter **41 kršitev** glede izplačila odpravnine delavcu ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi zaradi odpovedi delodajalca iz poslovnega razloga ali razloga nesposobnosti.

V zvezi z odpovedmi pogodb o zaposlitvi so inšpektorji ugotovili več kršitev še glede **oblike in vsebine odpovedi**, in sicer **56**. V teh primerih delodajalci niso izrazili odpovedi v pisni obliki, niso pisno obrazložili dejanskega razloga za odpoved ali ob odpovedi niso pisno obvestili delavca o pravnem varstvu in o pravicah iz zavarovanja za primer brezposelnosti ter o obveznosti prijave v evidenco iskalcev zaposlitve (kršitve 87. člena ZDR-1). Inšpektorji v praksi še vedno zaznavajo primere, ko delodajalci delavcem odpovedi sploh **ne podajo**

v pisni obliki, ampak jih kar odjavijo iz socialnega zavarovanja. Še posebej je zaskrbljujoče, da v določenih primerih **ponarejajo podpise delavcev** ali uporabijo tako imenovane bianko odpovedi, ki jih je delavec vnaprej podpisal (običajno ob sklenitvi pogodbe o zaposlitvi).

Inšpektorji tudi poročajo, da so nekateri delodajalci delavce odjavili iz obveznih zavarovanj na podlagi pisnih odpovedi delavcev, v katerih so slednji navedli točen datum prenehanja, ali pa so si delodajalci po svoje razlagali navedbo v delavčevi odpovedi "podajam odpoved z dnem ... (določen datum)", češ da je to datum izteka pogodbe o zaposlitvi in ne datum, ko je delavec vročil odpoved delodajalcu. Delodajalec je delavca na ta dan odjavil iz obveznih zavarovanj. Navedeno problematiko inšpektorji poudarjajo, ker se v praksi srečujejo tudi z opozorili delavcev, da takšnih odpovedi niso podali oziroma da so v času delovnega razmerja **podpisali bianko dokument**, na katerega je delodajalec pozneje pripisal datum odpovedi.

Inšpektor za delo ima v takih primerih omejene možnosti ukrepanja, zato morajo biti delavci še toliko bolj previdni in **nikoli ne smejo podpisovati praznih papirjev**. V skladu s sodno prakso se takšno prenehanje obravnava kot redna odpoved pogodbe o zaposlitvi, pri čemer sta se delodajalec in delavec "dogovorila" za skrajšanje odpovednega roka brez določitve denarnega povračila. V takih primerih inšpektor za delo ne more ukrepati v postopku o prekršku, razen v primeru kršitve 30. člena ZMEPIZ-1, če delodajalec delavcem ob odjavi iz obveznega zavarovanja ne izroči kopije odjave v 15 dneh od prenehanja delovnega razmerja. Ugotovljenih je bilo **49 kršitev** 30. člena ZMEPIZ-1, kar je približno toliko kot v letu poprej.

Delavci lahko v takih primerih na ZPIZ sprožijo postopek za ugotovitev lastnosti zavarovanca, da se jim prizna delovno razmerje še za čas odpovednega roka. Ugotovitev lastnosti zavarovanca na ZPIZ lahko delavci sprožijo tudi v primerih, o katerih poročajo inšpektorji iz prakse, ko jih delodajalec noče odjaviti iz socialnih zavarovanj ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi (ali pa je nedosegljiv), s čimer jim onemogoča zaposlitev pri drugih delodajalcih ali prijavo v evidenco brezposelnih oseb.

V letu 2022 so inšpektorji ugotovili tudi **40 kršitev** 81. člena ZDR-1 glede **prenehanja pogodbe o zaposlitvi s sporazumom**. V skladu z navedeno določbo mora biti sporazum v pisni obliki, v njem pa mora delodajalec delavca obvestiti o pravicah iz zavarovanja za primer brezposelnosti. Opustitev tega obvestila sicer nima vpliva na samo veljavnost sporazuma, lahko pa pomeni prekršek, ki je določen v 217.b členu ZDR-1. Na posledice sporazumne odpovedi smo delavce tudi javno opozarjali.

V zvezi s **postopki pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi** se je **28 kršitev** nanašalo na kršitev 85. člena ZDR-1, ki predvideva obveznosti delodajalca v postopkih pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga, iz razloga nesposobnosti in pred izredno odpovedjo. Poleg pravilno izvedenega postopka odpovedi pa je bistvenega pomena tudi vročitev odpovedi, saj je pravilna vročitev pogoj, da začne odpoved učinkovati. V letu 2022 so inšpektorji evidentirali **29 kršitev** v zvezi z **vročanjem odpovedi**.

Glede posebnega pravnega varstva pred odpovedjo za delavce pred upokojitvijo, starše, delavce s statusom invalida in odsotne z dela zaradi bolezni je bilo ugotovljenih **15 kršitev**.

V letu 2022 so inšpektorji prejeli tudi nekaj pobud za izdajo predhodnega soglasja za odpoved pogodbe o zaposlitvi delavki v času nosečnosti, delavki, ki doji otroka do enega

leta starosti, in staršem med starševskim dopustom v strnjenem nizu v obliki polne odsotnosti z dela ter še en mesec po izrabi tega dopusta. Inšpektor lahko izda takšno soglasje, če so podani razlogi za izredno odpoved ali zaradi uvedbe postopka za prenehanje delodajalca.

4.6. ZAKON O UREJANJU TRGA DELA

Sicer ZUTD ureja raznovrstne vsebine, povezane s pravicami, obveznostmi in možnostmi na trgu dela, vendar so za nadzor IRSD pomembne zlasti tiste, ki se nanašajo na javno objavo prostega delovnega mesta, na začasno ali občasno delo upokojencev in na zagotavljanje dela delavcev uporabniku. V letu 2022 so inšpektorji ugotovili **76 kršitev**.

S področja nadzora IRSD glede izvajanja instituta začasnega ali občasnega dela upokojencev (27.a–27.d člen ZUTD) je bilo v letu 2022 ugotovljenih **18 kršitev**, od tega se je **sedem kršitev** nanašalo na vodenje dnevne evidence prihoda na delo in odhoda z dela ter števila dejansko opravljenih ur začasnega ali občasnega dela (27.č člen ZUTD).

Velika večina kršitev se je nanašala na institut zagotavljanja dela delavcev uporabniku (163.–174.a člen ZUTD), in sicer je bilo teh **58**. Največ ugotovljenih kršitev instituta zagotavljanja dela delavcev uporabniku je bilo vezanih na omogočanje dela delavcev uporabniku brez dovoljenja in vpisa v register ali evidenco na ministrstvu, pristojno za delo. Kršitev drugega odstavka 166. člena ZUTD je bilo 27, kršitev drugega odstavka 168. člena ZUTD je bilo 22 in **kršitev** drugega odstavka 169. člena ZUTD, ki določa način vpisa pravne ali fizične osebe s sedežem v drugi državi članici EU, EGP ali v Švicarski konfederaciji, ki želi na območju Republike Slovenije opravljati dejavnost, v evidenco na MDDSZ in določa, da se dejavnost lahko začne opravljati z dnem vpisa v evidenco, pa je bilo pet.

V letu 2022 so bile glede zagotavljanja dela delavcev uporabniku ugotovljene tudi posamezne kršitve 163. in 174. člena ZUTD. Slednji določa obveznost poročanja o delu na zahtevo MDDSZ in obveznost sprotnega sporočanja vseh sprememb glede izpolnjevanja kadrovskih, organizacijskih, prostorskih in drugih pogojev, ki lahko vplivajo na izvajanje dejavnosti.

Inšpektorji ugotavljajo, da v dejavnostih, v katerih primanjkuje delavcev (na primer v gradbeništvu in kovinski industriji), delodajalci izvedejo vpise v ustrezen register ali evidenco delodajalcev za zagotavljanje dela delavcev uporabniku, da bi zadostili zahtevam zakona in inšpekcijskega nadzora (čeprav jih v primerih kršitev zgoraj navedenih določb lahko doletijo zelo visoke globe), dejansko pa ti delodajalci marsikdaj sodelujejo z naročniki na podlagi običajnih podizvajalskih pogodb oziroma pogodb o poslovnem sodelovanju, da se izognejo zavezujočim določbam ZDR-1 in ZUTD, kar je seveda zelo problematično. Eden od razlogov za tak način dela je najverjetneje omogočanje dela delavcev tujcev, ki ne izpolnjujejo pogojev v skladu s predpisi o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev, drug vzrok pa je najverjetneje ta, da je zagotavljanje dela delavcev drugemu uporabniku, kot ga ureja ZDR-1, stroškovno predrago.

Delo inšpektorjev, še posebej na tem delu nadzora, zahteva ogromen razpon veščin, izkušenj in znanja, da lahko ustrezno zaščitijo javni interes. Najprej mora inšpektor na terenu z neposredno zaznavo prepoznati ter pravilno opredeliti in zavarovati dokaze, v skladu z ZID-1, ZIN in ZUP voditi upravni inšpekcijski postopek, izvesti postopek o prekršku ter ne nazadnje vlagati redna pravna sredstva zoper sodbe sodišč, da zavaruje javni interes. Sodna praksa na tem področju namreč ni enotna. Ob navedenih problematičnih načinih dela, ki žal niso redki na deloviščih po Sloveniji in v tujini, bo potrebno še veliko dela v inšpekcijskih nadzorih in v razvoju sodne prakse, da bo tak vzorec dela izkoreninjen. Dejstvo je namreč, da se take **prakse najmanj ugodno končajo za delavce**, pogosto tujce, ki delajo v težkih pogojih dela in za nizko plačilo, marsikdaj ne da bi sploh vedeli, kdo je dejansko njihov delodajalec.

4.7. TUJCI IN NAPOTENI DELAVCI

V letu 2022 je bilo ugotovljenih **29 kršitev** ZZSDT. Največ kršitev, in sicer 21, je bilo ugotovljenih zaradi nespoštovanja določbe četrtega odstavka 7. člena ZZSDT, ker so delodajalci omogočali, da so tujci opravljali drugo delo kot tisto, za katero je bilo v postopku izdaje ali podaljšanja enotnega dovoljenja oziroma modre karte EU ali izdaje pisne odobritve izdano soglasje ali za katero je bilo izdano dovoljenje za sezonsko delo. V dveh primerih so se kršitve nanašale na peti odstavek 7. člena ZZSDT, po katerem lahko delodajalec, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev uporabniku, v okviru opravljanja te dejavnosti sklepa pogodbe o zaposlitvi samo s tujci, ki v Republiki Sloveniji prebivajo na podlagi modre karte EU, s tujci, za katere je bilo v postopku izdaje ali podaljšanja enotnega dovoljenja oziroma izdaje pisne odobritve izdano soglasje za zaposlitev, samozaposlitev ali delo, ter s tujci, ki imajo v skladu s tem zakonom prost dostop na trg dela. Inšpektorji so med drugim ugotovili tudi pet kršitev 45. člena ZZSDT glede obveznosti delodajalcev in tujcev, da sodelujejo s pristojnimi nadzornimi organi in jim omogočijo dostop do vseh razpoložljivih dokazil.

V zvezi s petim odstavkom 7. člena ZZSDT je pri delodajalcih, ki nezakonito pošiljajo delavce uporabnikom, težko ugotoviti, kje delavci pravzaprav opravljajo delo. Težava pri dokazovanju nepravilnosti so tudi delodajalci, ki zaposlujejo tuje delavce, nato pa jih pošiljajo na delo v druge države EU. Nekateri od teh delodajalcev so vpisani pri MDDSZ v register za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku. Problem se pojavi, ker delavcev iz tretjih držav z dovoljenji za zaposlitev ne smejo poslati uporabnikom, ti pa pri uporabnikih navidezno opravljajo tako imenovane storitvene dejavnosti, ki jih imajo registrirane poleg glavne dejavnosti (omogočanje dela delavcev drugemu uporabniku). Težava med drugim je torej v tem, da lahko agencije opravljajo poleg glavne dejavnosti – omogočanje dela delavcev uporabniku – tudi druge dejavnosti.

Inšpektorji na terenu opažajo, da se delodajalci, predvsem v dejavnostih **gradbeništva, prometa, gostinstva** in **turizma** ter **kovinarski** dejavnosti, srečujejo s pomanjkanjem razpoložljive delovne sile na trgu dela in tako zaposlujejo tujce, kar je v velikih primerih povezano tudi z zagotavljanjem dela delavcev v nasprotju z določbami ZUDT.

Ker vse postopke v zvezi z zaposlitvijo tujcev vodijo delodajalci, tujci v nekaterih primerih nimajo informativnega lista, saj praviloma niso seznanjeni s tem, da ga potrebujejo. Prav tako je opaziti, da so pogodbe o zaposlitvi s tujci sklenjene v slovenščini, ki je tujci iz tretjih držav praviloma ne razumejo. Prav tako se opažajo primeri, ko delodajalci delavcem pred vložitvijo vloge za združitev družine zvišajo plačo ali pa izplačajo kilometrino in druge dodatke z namenom, da bi prikazali višje dohodke v določenem obdobju, ki so potrebni za izpolnjevanje pogojev za združitev družine, nato pa delodajalec dohodke znova zniža na običajno raven.

Dodajamo še, da so bile ugotovljene tudi kršitve četrte alineje prvega odstavka 54. člena ZDR-1, ki izrecno določa, v katerih primerih se lahko sklene pogodba o zaposlitvi za določen čas; v **21 primerih je bilo ugotovljeno**, da je bila pogodba o zaposlitvi za določen čas za zaposlitev tujca ali osebe brez državljanstva, ki ima enotno dovoljenje, kot ga določa zakon, ki ureja vstop in prebivanje tujcev, in dovoljenje za sezonsko delo, kot ga določa zakon, ki ureja zaposlovanje, samozaposlovanje in delo tujcev, razen kadar je enotno dovoljenje izdano na podlagi soglasja za zaposlitev, samozaposlitev ali delo, sklenjena v nasprotju z izjemo, določeno v tem členu.

Slika 5: Gradbeništvo je dejavnost, v kateri opravlja delo veliko tujcev.

ZRSZ. Dodajamo, da inšpektorji na terenu še vedno ugotavljajo, ali zavezanci imajo zahtevano dokumentacijo, kar zelo podaljša postopke inšpekcijskega nadzora, saj je treba dokumente pridobivati neposredno od tujih delodajalcev, v tujini pa je vročanje dolgotrajno in delodajalci so velikokrat neodzivni.

Pri nadzoru nad napotenimi delavci je sodelovanje med nadzornimi organi držav članic ključnega pomena, saj je ta najučinkovitejši na kraju opravljanja dela. Tako se nadzori lahko osredotočajo na kraj, kjer se storitev opravlja, in na kraj, kjer je delodajalec, ki napotuje delavce, registriran. Verjamemo, da bodo podpora ELA in posledično povečanje nadzora in sodelovanje med državami članicami EU prispevali k izboljšanju pravic napotenih delavcev. Inšpektorji, ki v okviru nadzora ZČmIS zaprosijo za pravno pomoč tujim inšpekcijskim organom, poročajo o pozitivnih izkušnjah sodelovanja prek sistema IMI z nekaterimi tujimi nadzornimi organi.

Na področju čezmejnega izvajanja storitev in v okviru napotovanja delavcev na delo IRSD nadzira tudi spoštovanje določb ZČmIS. Pri nadzoru izvajanja navedenega zakona so inšpektorji v letu 2022 ugotovili **sedem kršitev**, in sicer v povezavi s **čezmejnimi izvajanjem storitev tujih delodajalcev** in tujih samozaposlenih oseb v Republiki Sloveniji. Pri kršitvah gre predvsem za to, da tuji delodajalci niso imeli veljavnega potrdila A1 za napotene delavce in da tuji delodajalci pred začetkom čezmejnega izvajanja storitve niso opravili prijave pri

Inšpektorji so v letu 2022 ugotavljali tudi kršitve pravic delavcev (tako državljanov Republike Slovenije kot tudi državljanov drugih držav), ki jih na delo v tujino oziroma v države članice EU napotujejo delodajalci, registrirani v Republiki Sloveniji, in sicer so ugotovili **115 kršitev** 209. člena ZDR-1, ki določa obvezne sestavine pogodb o zaposlitvi delavcev, ki jih delodajalec napoti na delo v tujino. Taka pogodba mora vsebovati še določila o trajanju dela v tujini, praznikih in dela prostih dnevih, minimalnem letnem dopustu, višini plače in valuti, v kateri se ta izplačuje, dodatnem zavarovanju za zdravstvene storitve v tujini, drugih prejemkih v denarju ali naravi, do katerih je delavec upravičen za čas dela v tujini, načinu zagotavljanja in uresničevanja pravic v zvezi s plačilom za delo in drugimi prejemki, ki so v skladu s predpisi države, v kateri se delo opravlja, zagotovljeni drugače, vendar najmanj v obsegu, kot ga zagotavlja ta zakon oziroma ugodneje, ter o pogojih vrnitve v Slovenijo.

Ugotovljeni sta bili tudi **dve kršitvi** drugega odstavka 210. člena ZDR-1 glede položaja napotenih delavcev, v skladu s katerim mora tuji delodajalec napotenemu delavcu zagotoviti pravice po predpisih Republike Slovenije in po določbah kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti, ki urejajo delovni čas, odmore in počitke, nočno delo, minimalni letni dopust, plačilo za delo, pogodbo o zaposlitvi med delavcem in delodajalcem, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku, varnost in zdravje pri delu, posebno varstvo delavcev in zagotavljanje enakopravnosti, če je to za delavca ugodneje.

4.8. DRUGE KRŠITVE S PODROČJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

V letu 2022 so inšpektorji na področju nadzora delovnih razmerij ugotavljali tudi kršitve z drugih področij nadzora. Ob tem bi želeli poudariti **129 kršitev**, ugotovljenih v zvezi z **letnim dopustom**. Izstopajo kršitve v zvezi z njegovo **izrabo (51 kršitev)**, torej kršitve 162. člena ZDR-1, ki določa obveznost delodajalca, da delavcem omogoči izrabo na način, ki je predviden v zakonu. Inšpektorji poročajo, da prihaja do težav pri izrabi letnega dopusta še zlasti pri tistih delodajalcih v zasebnem sektorju, pri katerih hkrati ugotavljajo tudi kršitve glede instituta delovnega časa, oziroma pri tistih, ki zaposlujejo neustrezno število delavcev in jih zaposlujejo premalo, da bi delavci lahko nadomestili delavce na letnem dopustu. Več ugotovljenih kršitev se nanaša na **določanje** letnega dopusta (**54 kršitev**), predvsem na zahtevo, da mora torej delodajalec delavca pravočasno (do 31. marca tekočega koledarskega leta) obvestiti o dolžini letnega dopusta, ki mu je odmerjen v posameznem letu. Ugotavljali smo primere, ko delodajalci delavcem niso pravilno **odmerili dopusta** v skladu s 159. členom ZDR-1. Posamezne kršitve pa so inšpektorji v poročevalskem letu ugotovili tudi glede odmere ali izrabe sorazmernega dela letnega dopusta. Glede instituta letnega dopusta se na IRSD po strokovno pomoč obračajo tako delavci kot tudi delodajalci. Letni dopust je ena od osnovnih pravic delavca in je kot tak določen z namenom, da si delavec odpočije od dela ter si nabere novih moči in energije za nadaljnje delo, da torej obnovi svoje psihofizične sposobnosti; zato je torej pomemben z vidika zdravja pri delu.

Posamezne kršitve so bile zabeležene tudi v zvezi z **varstvom določenih kategorij delavcev**.

IRSD je v letu 2022 nadaljeval nadzor na področju preprečevanja širjenja COVID-19 oziroma **intervencijske zakonodaje**, ki je močno posegla na delovnopravno področje. Poleg že veljavnih zakonov je bil v letu 2022 sprejet še ZPGOPEK, ki je na delovnopravnem področju znova uveljavil institut delnega povračila nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo in institut delnega povračila nadomestila plače za skrajšanje polnega delovnega časa. Razmere v zvezi s COVID-19 so zahtevale hitro spreminjanje in prilagajanje interventnih zakonov, o čemer smo poročali že v preteklem poročevalskem obdobju. Določene obveznosti delodajalcev niso bile sankcionirane, kar se kaže tudi v manjšem številu ugotovljenih kršitev s strani IRSD. V zvezi z intervencijsko zakonodajo je bilo v letu 2022 ugotovljenih skupno **63 kršitev**.

Inšpektorji za delo so pristojni tudi za nadzor nad izvajanjem posameznih **določb ZJRS**, in sicer v zvezi z izvajanjem 14. in 16. člena ZJRS. Drugi odstavek 14. člena ZJRS, ki je v pristojnosti IRSD, tako določa, da je dolžnost zasebnega delodajalca ali delodajalke, da glede na predvidljivo pogostnost in zahtevnost jezikovnih stikov s strankami določi za posamezno delovno mesto potrebno zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine ter pri objavi prostih delovnih mest, na katerih se predvidevajo jezikovni stiki s strankami, kot pogoj izrecno navede zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine.

V 16. členu pa ZJRS določa, da mora v slovenščini potekati notranje poslovanje pravnih oseb zasebnega prava in fizičnih oseb, ki opravljajo registrirano dejavnost, ki se nanaša na urejanje pravic in dolžnosti iz delovnega razmerja, na dajanje navodil in obveščanje delavcev ali delavk ter na varstvo pri delu. Če gre za delovno razmerje s tujcem, ki opravlja sezonska dela, je pri tem dopustna souporaba tujega jezika. Navedene pravne in fizične osebe pri razpisih za zasedbo delovnih mest ne smejo od kandidatov ali kandidatk zahtevati pisnih vlog samo v tujem jeziku. V letu 2022 so inšpektorji ugotovili **21 kršitev** navedenih členov **ZJRS**.

Na področju **obvezne vključitve delavcev v poklicno zavarovanje** s strani delodajalcev **po ZPIZ-2** je IRSD pristojen, v skladu s 350.a členom ZPIZ-2, za nadzor nad izvajanjem drugega odstavka 200. člena ZPIZ-2. Sicer je IRSD organ nadzora nad izvajanjem vključitve v poklicno zavarovanje, vendar pa mu ni bila podeljena pristojnost ugotavljati, katera so tista delovna mesta, za katera bi morala biti vključitev v poklicno zavarovanje obvezna. Z ZPIZ-2 je bila predvidena ustanovitev posebne sedemčlanske komisije, ki bi ugotavljala obveznost poklicnega zavarovanja, ter z novelo zakona še ustanovitev petčlanske komisije, ki bi bila pristojna za ugotavljanje delovnih mest, na katerih je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje pri posameznem zavezancu (delodajalcu).

Komisiji še vedno nista ustanovljeni, prav tako niso določena merila (oziroma ni bila izdana uredba, s katero bi se določila merila) za ugotavljanje delovnih mest iz prvega odstavka 199. člena zakona. Inšpektorji ugotavljajo, da se je tudi v samih nadzorih izkazalo, da IRSD ne more učinkovito ugotavljati, katera so tista delovna mesta, za katera bi morala biti vključitev v poklicno zavarovanje obvezna, in da je nujna čimprejšnja vzpostavitev sistema, kot ga predvideva zakonodaja.

Ker sistem, po katerem bi lahko delodajalec preveril, ali mora svojega zaposlenega vključiti v poklicno zavarovanje ali ne, tudi v letu 2022 še vedno ni vzpostavljen na način, kot je bil določen z zakonom, ter zaradi pomanjkanja jasnih navodil, pravil in brez ustrezne zakonodajne podlage je inšpektorat večkrat opozarjal na navedeno

problematiko. IRSD je v letu 2022 nadaljeval nadzor na tem področju in ugotovil **12 kršitev** 200. člena ZPIZ-2 in **eno kršitev** 350.a člena ZPIZ-2.

5. USMERJENI NADZORI INŠPEKTORATA V LETU 2022

V letu 2022 so inšpektorji izvajali različne usmerjene nadzore spoštovanja zakonov in drugih predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu ter s področja delovnih razmerij. Nekatere usmerjene nadzore so izvajali kot **poostrene celoletne nadzore**, druge pa kot **akcije nadzora**, ki so jih izvajali pretežno v krajših intervalih, na območju celotne države in z večjim številom inšpektorjev hkrati.

Tabela 3: Usmerjeni nadzori IRSD v letu 2022.

Naziv usmerjenega nadzora	Delovna razmerja	Varnost in zdravje pri delu
Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih	x	x
Poostren nadzor nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih		x
Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na podlagi metodologije naključnih številok (reprezentativni vzorec)		x
Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri izvajanju gozdarske dejavnosti sečnje in spravila		x
Kampanja EU v zvezi z mišično-kostnimi obolenji ter ročnim premeščanjem bremen		x
JAD – Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu v dejavnosti gradbeništva	x	x
Akcija nadzora delovnopravne zakonodaje glede prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnih razmerij	x	
Poostren nadzor nad izvajanjem 131., 134. in 135. člena Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o minimalni plači	x	
Akcija nadzora nad izvajanjem 131. člena Zakona o delovnih razmerjih	x	

Z usmerjenimi nadzori IRSD nadzira izvajanje zakonodaje s področja delovnih razmerij ter zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih v dejavnostih, v katerih se določene kršitve pogosteje ugotavljajo ali za katere ocenjujemo, da pomenijo večje tveganje z vidika pojavljanja kršitev ter zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, oziroma preverja izvajanje določenih zakonskih institutov. Nadzori v gozdarski dejavnosti pri sečnji in spravilu lesa so bili opravljeni v sodelovanju z gozdarsko inšpekcijo.

Poudarjamo kampanjo EU v zvezi z mišično-kostnimi obolenji ter ročnim premeščanjem bremen. Delovna skupina, imenovana v EU, je pripravila izhodišča in poenotena navodila za pristojne inšpektorate v vseh državah članicah EU za izvedbo kampanje v zvezi z mišično-kostnimi obolenji ter ročnim premeščanjem bremen. V kampanji smo sodelovali tudi v Sloveniji. Kampanja je v letu 2022 obsegala tako svetovanje delodajalcem kot tudi izvedbo določenega števila nadzorov v vsaj dveh dejavnostih, izbranih med dejavnostmi zdravstvenega in socialnega varstva, transporta in kurirske službe, dejavnostmi proizvodnje živil in pijač, frizerske ter gradbene dejavnosti. Kampanja bo končana predvidoma v letu 2023.

Poleg navedenih usmerjenih nadzorov se je inšpektorat vključeval tudi v nekatere skupne evropske akcije nadzora, med njimi, kot vsako leto, v skupne akcijske dneve (JAD), ki so organizirani v okviru orodja EU Empact ter v sodelovanju z Europolom in nizozemskim inšpektoratom za delo z namenom preprečevanja izkoriščanja delavcev oziroma trgovine z ljudmi, ki je tokrat potekala v dejavnosti gradbeništva. V skupni evropski akciji so poleg inšpektorjev z obeh področij nadzora sodelovali še predstavniki policije, FURS in sindikatov.

Na povabilo smo se vključevali v akcije drugih domačih organov nadzora oziroma smo z drugimi organi nadzora opravljali skupne usmerjene nadzore, če je problematika posegala na delovno področje inšpektorata. Inšpektorji smo sodelovali tudi v nekaterih skupnih akcijah oziroma usmerjenih nadzorih, organiziranih v okviru regijskih koordinacij.

V skladu z Zakonom o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah je inšpektorat posebej sprejel in izvajal tudi Program rednih inšpekcijskih nadzorov pri izvajalcih postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij v letu 2022.

6. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

6.1. SPLOŠNO

Socialna inšpekcija nadzira izvajanje ZSV in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, s strani javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev ter fizičnih in pravnih oseb, ki izvajajo socialnovarstvene storitve in so vpisani v register zasebnikov in pravnih oseb iz 67. člena ZSV (v nadaljnjem besedilu: izvajalci dejavnosti socialnega varstva), opravlja nadzor nad izvajanjem drugih zakonov ali na njihovi podlagi izdanih predpisov, ki določajo javna pooblastila ali druge naloge posameznim izvajalcem dejavnosti socialnega varstva, ter nadzor nad izvajanjem nalog, ki jih zakon nalaga občinam pri organiziranju in izvajanju socialne oskrbe. Socialna inšpekcija izvaja tudi nadzor nad izvajanjem navedenega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, s strani fizičnih in pravnih oseb, za katere obstaja sum, da izvajajo dejavnost socialnega varstva brez vpisa v register zasebnikov in pravnih oseb iz 67. člena ZSV.

Inšpekcijski nadzor izvajajo **socialni inšpektorji**, ki so delavci s **posebnimi pooblastili in odgovornostmi**. Za izvajanje inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva se uporabljajo določbe zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor, in zakona, ki ureja inšpekcijo dela, če posamezna vprašanja niso drugače urejena z ZSV.

6.2. STATISTIČNI PODATKI

V socialni inšpekciji je bilo v letu 2022 skupaj z direktorjem inšpekcije **zaposlenih šest inšpektorjev** (ob koncu leta pet), polovica je **starejših od 55 let**. Zaradi majhnosti inšpekcije vsaka odsotnost inšpektorjev pomembno moti njeno delovanje oziroma pomembno vpliva na obseg opravljenega neposrednega inšpekcijskega dela. Inšpektorji socialne inšpekcije so v prvih mesecih poročevalskega leta opravljali še nadzore glede spoštovanja ZNB in odlokov Vlade Republike Slovenije, namenjenih preprečevanju širjenja novega koronavirusa, kar je prav tako vplivalo na vsebino in obseg dela inšpekcije.

V letu 2022 je socialna inšpekcija prejela **198 prijav** in **končala obravnavo 282 zadev** (poleg prijav iz poročevalskega leta še prijave iz prejšnjega leta, izvedeni pregledi po presoji inšpektorja, odgovori na različne pobude, vprašanja in strokovne pomoči), od tega je bilo opravljenih **160 nadzorov** s področja temeljne pristojnosti inšpekcije pregledov. Opravljena sta bila tudi **102 nadzora** po ZNB glede spoštovanja ukrepov za preprečevanje širjenja koronavirusa pri izvajalcih socialnovarstvene dejavnosti.

Socialna inšpekcija je pri načrtovanju in izvedbi nadzorov ter drugih dejavnosti za leto 2022 upoštevala tudi pretekle ugotovitve in pogosteje zaznane nepravilnosti ter predloge ministrstva, pristojnega za socialno varstvo (v skladu z drugim odstavkom 105. člena ZSV). V letu 2022 je bilo tako na pobudo ministrstva izvedenih **osem nadzorov** organizacije in izvajanja nalog centrov za socialno delo na področju osebne asistencije.

Največ inšpekcijskih nadzorov, 56 odstotkov, se je zaradi raznolikosti in občutljivosti nalog, ki jih inšpektorji opravljajo, ter njihovih pooblastil pričakovano nanašalo na **ravnanja CSD**. Socialna inšpekcija je v letu 2022 na področju delovanja CSD prednostno obravnavala prijave, iz katerih je bilo mogoče sklepati, da očitana nepravilnost **ogroža koristi otrok**, ter tiste, v katerih so se očitale nepravilnosti s področja obravnave **nasilja v družini**.

Upoštevač usmeritve dela inšpekcije ter po presoji prejetih prijav so nadzori največkrat potekali nad izvajanjem nalog, povezanih z uveljavljanjem pravic iz javnih sredstev (28 odstotkov), urejanjem razmerij med starši in otroki po razpadu družinske skupnosti (26 odstotkov), zaščito ogroženih otrok in rejništvom (23 odstotkov), obravnavo nasilja v družini (16 odstotkov) ter nalog, povezanih s postavitvijo skrbnika in izvajanjem skrbniških nalog (6 odstotkov).

26 odstotkov končanih inšpekcijskih zadev se je nanašalo na **delo izvajalcev institucionalnega varstva starejših**. Očitki so bili praviloma povezani z izračunavanjem cen oskrbe, nezadovoljstvom nad kakovostjo izvajanja storitev ter uveljavljanjem pravic oseb, ki se pri določeni starosti zaradi različnih razlogov težje samostojno odločajo oziroma je vprašljiva njihova izražena volja (dementna stanja in podobno).

S področjem nudenja pomoči starejšim je povezan tudi nadzor nalog občin pri organiziranju in izvajanju socialne oskrbe; na tem področju je bilo izvedenih 11 odstotkov nadzorov. Ostali nadzori so bili izvedeni še v varstveno-delovnih centrih, posebnih socialnovarstvenih zavodih, zavodih za usposabljanje ter pri izvajalcih pomoči na domu in socialnega servisa. V vseh naštetih primerih je bil pri posameznih izvajalcih lahko opravljen nadzor tudi v več različnih zadevah oziroma na podlagi različnih prijav.

V **18 odstotkih izvedenih inšpekcijskih nadzorih** so bile ugotovljene pomanjkljivosti pri izvajanju socialnovarstvene dejavnosti – tako z vidika uporabe veljavne zakonodaje kot z vidika uporabe strokovnih znanj –, ki so večale verjetnost, da bi bil lahko uporabnik v nadaljnji obravnavi oškodovan oziroma prikrajšan, v času nadzora pa te oškodovanosti ali prikrajšanosti še niso bile ugotovljene. Takih ugotovitev je bilo s področja delovanja centrov za socialno delo 22 odstotkov, pri izvajalcih institucionalnega varstva za starejše pa 25 odstotkov.

V 4 odstotkih izvedenih nadzorov so bile ugotovljene nepravilnosti, ki so škodile uporabniku oziroma so ga prikrajšale za posamezno pravico. Takih primerov je bilo na področju delovanja centrov za socialno delo in pri izvajalcih institucionalnega varstva za starejše 5 odstotkov. V končanih inšpekcijskih zadevah je bilo na podlagi ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti zato izvajalcem izdanih **35 upravnih ukrepov**.

V skladu z 8. členom ZID-1 lahko inšpektor glede na okoliščine primera in v okviru svojih pooblastil prosto presoja glede svetovanja in pomoči ter izbire ukrepov, s katerimi zagotovi izvajanje oziroma spoštovanje zakonov in drugih predpisov. Na podlagi izkušenj

iz prejšnjih let je socialna inšpekcija nadaljevala poudarjanje svetovalne vloge in s tem uveljavljala temeljno poslanstvo inšpekcije – zagotoviti izvajanje oziroma spoštovanje zakonov in drugih predpisov, katerih izvajanje nadzira. S svetovanjem želimo v večji meri preprečiti, da bi prihajalo do kršitev predpisov, saj je zaradi posebnosti socialnovarstvene dejavnosti izrednega pomena, da se delovni odnos, katerega ključni element je sodelovanje med uporabnikom in izvajalcem pri soustvarjanju mogočih rešitev, ne prekine zaradi kršitev predpisov oziroma zaradi suma kršitev predpisov.

Svetovalno vlogo smo izvajali predvsem z **nudenjem strokovne pomoči (60 primerov)**, javno objavo stališč in mnenj socialne inšpekcije v zvezi z zakonitostjo ravnanj izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti ter tudi z neposrednim svetovanjem v posameznih regijah. V inšpekciji ocenjujemo, da si izvajalci dejavnosti za zagotavljanje koristi uporabnikov praviloma želijo delovati zakonito in strokovno in da do kršitev prihaja zaradi različnih razlogov, ki bi se jim lahko izognili ob čimprejšnjem svetovanju, ki bi bilo na voljo ob prvih znakih motenj v delovnem odnosu med uporabnikom in izvajalcem.

Število prijav zoper delo centrov za socialno delo, ki se jim je usmerjeno nudila strokovna pomoč z namenom preprečevanja pomanjkljivih oziroma nepravilnih prijav, se je v primerjavi s prejšnjimi leti **znižalo za približno 20 odstotkov**, kar vsaj nakazuje učinkovitost izvajanja strokovne pomoči. Če bo ta trend vztrajal v prihodnjih letih pa bo nesporno mogoče **govoriti o dokazljivem učinku usmerjenega izvajanja strokovnih pomoči**.

6.3. VSEBINSKE UGOTOVITVE SOCIALNE INŠPEKCIJE

V nadaljevanju navajamo ključne vsebinske ugotovitve socialne inšpekcije v končanih inšpekcijskih zadevah po posameznih skupinah izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti.

6.3.1. Centri za socialno delo

CSD izvajajo socialnovarstvene storitve, javna pooblastila in druge naloge na podlagi določil 55 različnih zakonov in več kot 50 pravilnikov, ki podrobneje urejajo posamezna določila zakonov.

Poleg skrbi za nenehno dodatno usposabljanje in obnavljanje strokovnih znanj (sem spada tudi poznavanje veljavnih predpisov) je za čim bolj kvalitetno (in zakonito) izvajanje nalog izrednega pomena možnost strokovnega posvetovanja (intervizija) kot tudi čustvene razbremenitve in samorefleksije lastnega dela (supervizija). Vključitev v supervizijo bi bilo zato treba s predpisi kot delovno obveznost naložiti vsem strokovnim delavcem, saj je trenutno kot obvezna predpisana samo pri izvajanju socialnovarstvenih storitev, ne pa tudi kot obvezen del izvajanja javnih pooblastil in nalog po zakonu, ki strokovne delavce praviloma bolj čustveno obremenijo (na primer nujni odvzem otroka, obravnava nasilja v družini, pomoč pri iskanju sporazumnih rešitev ob razpadu družinske skupnosti in podobno).

V velikem deležu prijav se ponavljajo očitki prijaviteljev, da jim CSD ne pomaga na pričakovan način, da nima posluha za težave strank in/ali ne nudi nobene strokovne pomoči, vendar pa v večini primerov izvedeni nadzori nobenega od navedenih očitkov **ne potrjujejo**. Prijavitelji med drugim od CSD pričakujejo tudi, da opravijo delo, ki sodi v pristojnost organov pregona v primerih suma kaznivih dejanj (preiskava kaznivih dejanj), da razsodijo namesto sodišč v družinskih sporih oziroma da v primerih, ko odločajo o pravicah iz javnih sredstev, ne odločajo v skladu s predpisanimi merili.

Pomembna ugotovitev inšpekcije v primerih, ko ni ugotovljenih kršitev veljavnih predpisov, uporabniki pa vseeno izražajo nezadovoljstvo, je, da so strokovni delavci CSD ob zakonitem in korektnem izvajanju nalog po zakonih spregledali, da se ob tem vedno srečujejo s posamezniki v stiski in te stiske niso obravnavali v okviru socialnovarstvenih storitev.

Na področju obravnave ogroženih otrok inšpekcija **ni zaznala pogostejših pomanjkljivosti oziroma nepravilnosti**. Najpogostejši zaznani pomanjkljivosti sta opustitev priprave začetne ocene ogroženosti otroka in izdelava načrta pomoči otroku in družini, ki naj vodi k odpravi razlogov za sodišču predlagani ukrep za zaščito otroka.

Inšpekcija ob tem ne more mimo ponavljajočih se ugotovitev, da se po začetku uporabe DZ v letu 2019 praksa sodišč pri razlagi določil zakonika še vedno **ni vsaj v osnovi poenotila**, zaradi česar imajo CSD, ki so udeleženi v nepravdnih postopkih na sodišču, pogosto težave pri oblikovanju predlogov, mnenj in poročil, še večjo težavo pa povzročajo nerazumno dolgotrajni postopki odločanja na posameznih sodiščih.

Ob nudenju pomoči staršema pri sporazumevanju o varstvu in vzgoji skupnih otrok, njihovem preživljanju, stikih z obema staršema in drugimi osebami, pomembnimi za otroka, ter o izvrševanju starševske skrbi v zadevah, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj, se je CSD največkrat očitala pristranskost ali diskriminatorna obravnava. Ti očitki so se, razen v posameznih primerih,

izkazali za **neutemeljene**, saj CSD praviloma omogočajo vsem vpletenim, da v procesu iskanja skupne, za vse vpletene sprejemljive rešitve sodelujejo, vendar morajo CSD ob neuspešnem iskanju sporazumnih rešitev izdelati svojo oceno oziroma mnenje o sodelujočih, ki je podlaga za ureditev razmerij v sodnih postopkih. Ne glede na to, da CSD ne odločajo o spornih vprašanjih, temveč spodbujajo starša k iskanju sprejemljivih rešitev, je veliko prijaviteljev prepričanih, da morajo predvsem CSD in ne sodišču dokazati svoj prav. Ocena ali mnenje CSD, ki ni v skladu z njihovim prepričanjem ali pričakovanjem, pa je neutemeljeno škoda za pristransko oziroma diskriminatorno.

Inšpekcija ugotavlja, da CSD svoje mnenje v večini primerov oblikujejo **na podlagi strokovno izvedenega sodelovanja** s staršema in otrokom, pri čemer pa je poseben strokovni izziv varovanje otrokove koristi v primerih, ko otrok izrazi svoje mnenje in hkrati

ne želi, da se starša s tem mnenjem seznanita. Upoštevanje mnenja otroka (ki pa ni in ne sme biti edini element pri oblikovanju mnenja CSD), ne da bi ga pri tem izpostavljali v sporih med staršema, je eden od najkompleksnejših strokovnih izzivov pri delu z otroki.

V inšpekcijskih zadevah, v katerih bile so ugotovljene pomanjkljivosti ali nepravilnosti z obravnavanega področja, pa je bilo ugotovljeno, da nekaterih "mnenj" CSD, poslanih na sodišče, še vedno ne moremo šteti za strokovna mnenja, saj gre predvsem za povzetke izjav vpletenih, navedbe, da sporazum med strankama ni mogoč, ter za predloge za postavitve izvedenca. CSD kot strokovni organ, pristojen za oblikovanje mnenja, na podlagi katerega se bo sodišče lažje odločalo, bi moral na podlagi ugotovljenih dejstev in ob upoštevanju strokovnih konceptov vedno pripraviti **vsebinsko, strokovno utemeljeno in konkretizirano mnenje**. Tudi v primerih, ko bi predlagal vključitev izvedenca, bi moral pojasniti, zakaj podaja tak predlog in katerih dejstev s svojimi strokovnimi znanji ni mogel ustrezno pojasniti oziroma, katera mnenja so do te mere protislovna, da potrebujejo dodatno poglobljeno raziskavo s strani izvedenca.

Na inšpekciji prejemamo tako prijave žrtev nasilja kot tudi povzročiteljev nasilja. CSD se praviloma hitro in strokovno odzivajo na informacije o nasilju v družini. Očitki, da v konkretnih zadevah niso ustrezno ukrepali, se največkrat izkažejo za neutemeljene. CSD običajno tako povzročiteljem nasilja kot žrtvam ponudijo različne oblike pomoči in sodelovanja, vendar jih vpleteni v nasilje prepogosto zavračajo. Zlasti nepripravljenost žrtev nasilja za sodelovanje s CSD in nevladnimi organizacijami na področju obravnave nasilja v družini se lahko izkaže za izredno tvegano. V mnogih primerih, ko je prišlo do izreka kazni zaradi nasilja v družini, se je namreč izkazalo, da so žrtve prikrivale nasilje v družini in ga v posameznih primerih celo izrecno zanikale, tako v postopkih pred CSD kot pred organi pregona. Razlogov za prikrivanje oziroma zanikanje nasilja je sicer več, eden od njih pa je tudi nezaupanje žrtev do sistema organizacije pomoči žrtvam (tako v okviru kazenskega pregona, neposredne zaščite žrtev kot tudi obravnave na sodišču).

Sodelovanje z vpletenimi v nasilje v družini je zaradi svoje večplastnosti izredno zahtevno. CSD nudijo in izvajajo različne naloge v zvezi z družinami, v katerih je prisotno nasilje. CSD namreč pogosto, poleg neposredne obravnave nasilja v družini, sodeluje z družino še pri zagotavljanju pravic iz javnih sredstev, nudi svetovalne oblike pomoči posamezniku in družini, v primerih nasilja, katerega posledica je ogroženost otroka, pa mora v skladu s svojimi pooblastili tudi izreči ukrepe za zaščito otroka. Ta večplastna obravnava družine, ki je usmerjena v spremembo ravnanj in odnosov pri vseh družinskih članih, tako pomeni poseben strokovni izziv, saj je neposredna zaščita žrtve lahko zelo zagovorniško ravnanje, medtem ko zahteva iskanje drugačnih oblik skupnega življenja dejavno sodelovanje vseh vpletenih.

V primerih nudenja **pomoči pri sporazumevanju** o vprašanih, povezanih z razmerji do skupnih otrok, vodenja svetovalnih razgovorov pred razvezo zakonske zveze in tudi v zadevah uveljavljanja pravic iz javnih sredstev pa se še vedno prepogosto zgodi, da strokovni delavci nasilja, ki (še) ni prepoznano kot kaznivo dejanje (po možnosti z že pravnomočno obsodbo), ne obravnavajo kot pomembnega in specifičnega elementa pri vzpostavljanju delovnega odnosa ter načrtovanju in izvajanju konkretnega projekta pomoči.

Ugotovljene nepravilnosti pri obravnavi nasilja v družini se najpogosteje nanašajo na to, da ocena ogroženosti ni obrazložena in ni mogoče razbrati, na podlagi katerih meril je bila določena oziroma opredeljena (visoka, srednja, nizka).

Pri obravnavi odraslih žrtev nasilja se še zgodi, da CSD presoja, kdo ima prav in kaj se je dejansko zgodilo med žrtvijo in povzročiteljem. Prav pri obravnavi nasilja v družini je zelo pomembno poiskati in vzdrževati položaj strokovnega delavca v interpoziciji. Nevtralna (objektivna) obravnava nasilja ni mogoča in dopustna, saj gre za posameznike v odnosu z bistveno različno stopnjo moči (fizične, ekonomske, statusne, odnosne in podobno), nereflektirano aktivistično "zagovorništvo" pa tudi ne vodi h končnemu cilju obravnave, to je iskanju načina za nadaljnje sodelovanje pri reševanju skupnih težav (seveda ob doslednem spoštovanju zahteve po odpovedi nasilju).

Poleg tega strokovni delavci kljub večkrat izrečenim opozorilom inšpekcije v preteklih letih na sodišča **še vedno pošiljajo poročila in mnenja** na zaprosila sodišč, ki pa za taka zaprosila **nimajo izrecne zakonske podlage**. ZPND določa, da je do dodelitve brezplačne pravne pomoči upravičena oseba, za katero je bila podana ocena ogroženosti, ki jo je pripravil CSD, in je torej namenjena izključno pridobitvi brezplačne pravne pomoči. Ocena ogroženosti je namreč dokument, ki se pripravlja za odraslo osebo in skupaj z njo, na podlagi njenih zatrjevanj, doživljanj in videnja položaja ter njene celotne obravnave v različnih institucijah. ZPND ne določa, kaj mora ocena ogroženosti vsebovati, na kakšen način se jo pripravi in kaj se vse pri njeni izdelavi upošteva.

Sodišče ima pravico do vpogleda v celotno dokumentacijo CSD, iz katere se lahko seznanijo z vsemi pravno pomembnimi dejstvi, seznanitev samo z oceno ogroženosti pa bi v sodnih postopkih lahko **celo ovirala ugotavljanje celote vseh dejstev**, saj je ocena ogroženosti praviloma pripravljena samo na podlagi izjav domnevne žrtve nasilja in lahko, predvsem v postopkih odločanja o vprašanih starševske skrbi, zavede sodišče, da oceno ogroženosti sprejme kot dokazana dejstva v zvezi z zatrjevanim nasiljem v družini. CSD med nalogami za preprečevanje nasilja v družini namreč nima raziskovalne vloge, ne vodi postopkov po ZUP, niti v teh nalogah ne odloča. Ocena ogroženosti za žrtev se pripravi na podlagi strokovnih smernic, objavljenih v Biltenu Kaljenje, december 2010, letnik V, številka 10. Te smernice izrecno poudarjajo avtonomijo odrasle osebe z izkušnjo nasilja in njenega doživljanja nasilja, nikakor pa v procesu primarne zaščite (domnevne) žrtve CSD ne ugotavlja dejstev – kot jih pozneje lahko oziroma morajo organi pregona in sodišče.

Strokovno delo CSD je v tej fazi usmerjeno na zaščito žrtve in ne na preiskovalni postopek in ugotavljanje dejanskega stanja. Ocena ogroženosti odrasle žrtve **nasilja ni povzetek dejanskih in preverjenih dogodkov** s konkretnimi dokazi in dejstvi, temveč gre za subjektivno dožemanje realnosti s strani žrtve in njenega občutka ogroženosti ter nasilnih ravnanj. CSD mora poskrbeti za varnost žrtve in ne za pridobivanje dokazov – to je v domeni drugih organov, ki v skladu s svojimi pristojnostmi in pooblastili izvajajo svoje naloge. Ocena ogroženosti in načrt pomoči žrtvi ob tem vsebujeta izjemno veliko osebnih podatkov, ki jih CSD v svojih postopkih mora varovati, kadar pa jih pošlje drugim institucijam, predvsem sodišču, pridobijo dostop do teh dokumentov tudi osebe, osumljene nasilja v družini, ki do teh dokumentov oziroma podatkov iz njih sicer nimajo dostopa.

V prijavah s **področja skrbništva** so največkrat navedeni očitki o primernosti izbire skrbnika oziroma neposrednega izvajanja skrbniških nalog, saj se vedno znova ponavljajo predvsem nestrinjanja med skrbnikom in CSD na eni strani ter bližnjimi osebe, postavljene pod skrbništvo, na drugi strani o tem, ali morata skrbnik in CSD skrbeti za konkretne koristi in pravice osebe, postavljene pod skrbništvo, ali za v prihodnosti pričakovane koristi njenih bližnjih. Ugovore zoper delo skrbnika rešuje CSD oziroma resorno ministrstvo, inšpekcija pa je v nadzoru izvajanja nalog s področja skrbništva ugotavljala podobno kot v prejšnjih letih.

V primerih, ko skrbnik upravlja varovančevo premoženje in njegove dohodke, je potrebna še dodatna skrbnost in pozornost, da ne pride do oškodovanja varovančevega premoženja. Popis premoženja mora biti izveden v vsakem primeru, ko skrbnik upravlja varovančevo premoženje in njegove dohodke, tudi če je na primer skrbnik za poseben primer imenovan samo za plačilo posameznega računa.

CSD in skrbnik morata **dosledno spoštovati 247. člen DZ** in se z varovancem pred vsakim skrbniškim dejanjem posvetovati. Še posebej je to pomembno v primerih, ko skrbnik zastopa varovanca v postopkih pred sodiščem v njegovem imenu in za njegov račun. Na navedeno določilo bi moral CSD skrbnika posebej opozoriti in zagotoviti njegovo pravilno ravnanje.

Prijavitelji za področje uveljavljanja pravic iz javnih sredstev od inšpekcije praviloma pričakujejo, da bo namesto organa druge stopnje presodila o utemeljenosti pritožbe zoper konkretni upravni akt, s katerim je CSD odločil o pravici. **Inšpekcija teh pooblastil nima**. Ob prejetih prijavah pa ugotavljamo, da je večina prijaviteljev premalo seznanjena s postopkom, pogoji, kriteriji in dolžnostmi v zvezi z dodeljeno pravico.

V letu 2022 se je nadaljeval trend prijav glede oseb, ki so jim domnevno **neupravičeno dodeljene pravice iz javnih sredstev**. Do zdaj se je v večini primerov izkazalo, da ni tako. V nekaterih primerih se je celo izkazalo, da naznanjeni posameznik sploh ni prejemal pomoči iz javnih sredstev.

Med ugotovljenimi pomanjkljivostmi na področju uveljavljanja pravic iz javnih sredstev je pogosto opaziti podajanje informacij, ki niso celostne, kot tudi podajanje stranki nerazumljivih, čeprav pravilnih informacij.

Pri odločanju o izredni denarni socialni pomoči se ponavljajo ugotovitve, da pogosto prihaja do odločanja na podlagi nejasnih in spremenljivih kriterijev, odločitve pa v odločbah niso konkretno dodatno obrazložene.

6.3.2. Dejavnost domov za starejše in drugih izvajalcev institucionalnega varstva starejših, pomoči družini na domu v obliki socialne oskrbe ter socialnega servisa

Prijave so v večini sicer vsebovale očitke s **področja zdravstvene nege** in smo jih v tem delu odstopili pristojnim nadzornim službam, v delu stvarne pristojnosti socialne inšpekcije pa so vsebovale predvsem očitke o izvajanju storitve institucionalnega varstva starejših v neskladju s predpisi o postopkih za uveljavljanje pravice do institucionalnega varstva, s predpisi o zaračunavanju storitve in s standardom storitve, poleg tega pa tudi očitke nad ukrepi, sprejetimi za zajezitev epidemije, in ravnanji izvajalcev, predvsem zdravstvenih delavcev in prostovoljcev, ki niso bili izkušeni in usposobljeni za opravljanje zdravstvene nege in socialne oskrbe.

Največ ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti se je nanašalo na **pomanjkljivo ravnanje komisij** za sprejem in uvrščanje v vrsto oskrbe.

6.3.3. Dejavnost posebnih socialnovarstvenih zavodov

V letu 2022 se nadaljujejo težave pri izvajanju te storitve v obliki trajnega celodnevne domačega varstva na varovanih oddelkih. Sodišča s sklepi nameščajo upravičence na varovane oddelke posebnih socialnovarstvenih zavodov, ne glede na to, da so izvajalci sodiščem poročali, da nimajo dovolj zmogljivosti. Zaradi vztrajanja sodišč pri takšnem nameščanju upravičencev so bili izvajalci primorani zniževati bivalni standard uporabnikom in večati obseg storitve pri enakem številu zaposlenih, zaradi česar so kršeni predpisi bivalnega in kadrovskega standarda storitve za vse uporabnike storitve na teh varovanih oddelkih. Ob tem so sodišča s sklepi nameščala na varovane oddelke teh izvajalcev pogosto osebe, ki glede na zdravstveno stanje in psihosocialne potrebe potrebujejo zahtevnejšo strokovno obravnavo, kot je predpisana za to storitev (potreba po več kadra, drugačna usposobljenost za obravnavo takšnih uporabnikov), čeprav so izvajalci sodišča tudi o tem sprotno seznanjali, vendar njihova pojasnila niso bila upoštevana. Zaradi **zahtevnosti uporabnikov, slabše kadrovske opremljenosti** varovanih oddelkov in **prenatranosti oddelkov** ta storitev več ne služi svojemu namenu in celo ogroža uporabnike.

Izvajalci so z vsako takšno novo namestitvijo sproti seznanjali inšpekcijo, vendar tudi inšpekcija ni mogla odrediti ukrepov za zagotovitev zakonitosti ravnanj izvajalcev, ki so v neposrednem nasprotju z odločitvijo sodišč o namestitvi uporabnikov na varovane oddelke.

6.3.4. Dejavnost varstveno-delovnih centrov in centrov za usposabljanje

Prijave za inšpekcijski nadzor nad delom varstveno-delovnih centrov se nanašajo na **osebje, organizacijo dela, hrano, bivanjske razmere in obravnavo varovancev**. V nekaterih prijavah je izraženo nezadovoljstvo s pogoji dela v okviru zaposlitve pod posebnimi pogoji (na primer nizka urna postavka za opravljeno delo).

Inšpekcija v nadzorih v varstveno-delovnih centrih in centrih za usposabljanje **ni ugotovila kršitev veljavnih predpisov**.

6.3.5. Nadzori glede spoštovanja ZNB in odlokov Vlade Republike Slovenije, namenjenih preprečevanju širjenja novega koronavirusa

Inšpektorji socialne inšpekcije so v prvih mesecih poročevalskega leta opravljali še **nadzore glede spoštovanja ZNB** in odlokov Vlade Republike Slovenije, namenjenih preprečevanju širjenja novega koronavirusa, pri čemer **niti pri enem izvajalcu niso odkrili kršitev**. V posameznih primerih je bilo sicer ugotovljeno, da so izvajalci zanemarili svojo osnovno dejavnost zaradi izvajanja predpisanih ukrepov, v večini primerov pa so izvajalci z upoštevanjem posebnosti uporabnikov (dom za starejše, varstveno-delovni center, center za socialno delo ...) v skladu z veljavnimi usmeritvami nadgradili ukrepe za preprečitev širjenja virusa tako, da so v čim večji meri lahko izvajali tudi svojo redno dejavnost.

7. PROJEKTNA ENOTA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

Projektne enota IRSD je tudi v letu 2022 izvajala projekt **Odpravimo konflikte na delovnem mestu** – ozaveščanje o možnosti posredovanja v sporu med delavcem in delodajalcem ter svetovanje delodajalcem, ki je financiran s prispevkom Evropskega socialnega sklada (80 odstotkov) in pripadajoče udeležbe Republike Slovenije (20 odstotkov). Zaradi **velikega uspeha** je bil projekt podaljšan za štiri mesece (namesto 30. novembra 2022 se bo končal 31. marca 2023).

Članom projektne enote je v slabih šestih letih uspelo doseči visoko postavljene kazalnike pri obeh dejavnostih projekta. V šestih letih smo informirali o realnih obveznostih iz varnosti in zdravja pri delu **več kot 7000 delodajalcev** (cilj do konca projekta: 6480 delodajalcev), **več kot 2200 delodajalcem** smo predstavili mirno reševanje sporov na delovnem mestu (cilj do konca projekta: 1800 delodajalcev) in izvedli **169 mediacij** med delavci in delodajalci z **82-odstotno uspešnostjo** (cilj je bil 100 mediacij v vseh letih projekta s 25-odstotno uspešnostjo). Ker smo člani enote svoje delo opravljali kvalitetno, so številni uporabniki želeli, da se projektne dejavnosti nadaljujejo po 30. novembru 2022. Zato je Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko kot organ upravljanja na predlog inšpektorata in s podporo MDDSZ ter na priporočila mnogih delojemalskih in delodajalskih združenj projekt podaljšala v okviru razpoložljivih finančnih sredstev.

Poleg naših rednih dejavnosti smo v letu 2022 izvedli tudi **dve novi večji dejavnosti**, s katerima smo opolnomočili uslužbenke inšpektorata za delo tako na področju mirnega reševanja delovnih sporov kot tudi pri poenotenju stroke varnosti in zdravja pri delu:

- Projektne enota je tako v prvi polovici leta 2022 organizirala in (s pomočjo zunanjega izvajalca) **izvedla storno usposabljanje** za uslužbenke Inšpektorata Republike Slovenije za delo, pretežno za inšpektorje, na katerem se je usposobilo in pridobilo naziv mediator **21 udeležencev**. Poleg tega, da lahko z uspešno zaključenim usposabljanjem inšpektorji in drugi zaposleni na inšpektoratu za delo na miren način posredujejo v sporih med delavci in delodajalci, so pridobili tudi orodja oziroma veščine za boljšo medsebojno komunikacijo v kolektivu ter širše.
- V drugi polovici leta 2022 pa smo v projektne enoti z željo doseči poenotenje pogledov na posamezne problematike, ki se pojavljajo pri delu inšpektorjev, in s tem izboljšati kakovost dela ter posledično ugled IRSD začeli novo dejavnost – kratka strokovna srečanja **"Več glav več ve"** (po 30 minut enkrat na teden). Novost je vzbudila tudi precejšnje zanimanje inšpektorjev, ki so se vsakega srečanja množično udeležili in sodelovali pri kreiranju skupnih pogledov in usmeritev. Posveti so potekali na daljavo po spletu, nanje pa so bili povabljeni vsi uslužbenci inšpektorata. Do konca leta 2022 smo člani projektne enote izvedli **16 takih posvetov**.

Prvo polovico leta 2022 so še vedno krojili ukrepi za omejevanje širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2, tako smo bili tudi v tem letu prisiljeni organizirati dogodke na daljavo preko spletnih orodij. Zato smo kazalnike, ki se nanašajo na število informiranih delodajalcev o vsebinah projekta, v **skupnem številu presegli**. Delodajalci so se v zadnjih letih navadili na spletne dogodke, saj jim je tak način udeležbe prihranil veliko časa in stroškov. Na **30 spletnih seminarjih** smo informirali **639 delodajalcev** oziroma **701 udeležencev** o pomenu zagotavljanja dostojnega dela, zlasti varnega in zdravega delovnega okolja. Dejavno smo sodelovali s prispevki na dveh srečanjih v živo, v organizaciji Trgovinske zbornice in GZS, Regionalne zbornice Postojna. Prav tako smo udeležencem delavnic poleg ustnih razlag in nasvetov glede urejanja področja varnosti in zdravja pri delu v njihovih delovnih sredinah nudili tudi strokovno pomoč v pisni obliki ter po telefonu (na javno objavljenih telefonskih številkah projekta) in elektronski pošti na naslovu projekt.irsd@gov.si.

V letu 2022 je projektna enota dobila **34 zaprosil za mediacijo**, od tega smo mediacijo izvedli v 24 primerih, dokončali pa smo tudi nekaj mediacij iz leta 2021. Od navedenih 24 primerov je bil v 20 primerih (ali 83 odstotkih) dosežen sporazum. Ogromno dela mediatorik pa je bilo vložene tudi v primerih, ko do mediacije ali do sporazuma v mediacijah ni prišlo. Tudi v teh primerih stranke ugotavljajo, da je z mediacijo prišlo do pozitivnih premikov v smislu boljše komunikacije v kolektivu in medsebojnega razumevanja.

Veliko dela sta projektni mediatoriki tudi v tem poročevalskem letu opravili na področju **svetovanja pri reševanju sporov** – pomagali sta tako delavcem, ki so iskali nasvete, kako ravnati v sporu v službi, kakor tudi delodajalcem, ki so potrebovali pomoč pri rešitvi spora. Svetovali sta tudi veliko žrtvam trpinčenja na delovnem mestu in sodelovali z Upravno akademijo ter MDDSZ pri usposabljanjih za svetovalce za pomoč in informiranje po Uredbi o ukrepih za varovanje dostojanstva zaposlenih v organih državne uprave.

Slika 6: Člani Projektne enote

S svojimi prispevki smo člani projektne enote sodelovali tudi na on-line posvetih, konferencah (tudi mednarodnih) in strokovnih srečanjih drugih organizatorjev. Gostili smo tudi predstavnike strokovnjakov in institucij iz tujine, ki so se navdušili nad izvajanjem mediacije na inšpektoratu. Mediacijo na projektu inšpektorata je članica projektne enote pojasnila tudi v dveh člankih, objavljenih v reviji Ekonomska demokracija.

Vsi člani projektne enote so na splošni številki inšpektorata za delo in na telefonskih številkah projekta vse leto nudili informacije glede epidemije ter ukrepov in vseh problematik iz pristojnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo.

V letu 2022 je projektna enota dokončala priročnik za pripravo na strokovni izpit iz varnosti in zdravja pri delu. Priročnik je vsebinsko dokončan, vzorčni primerek je natisnjen in pripravljen za namestitev na medmrežje, da bo dostopen uporabnikom.

Po omilitvi ukrepov za preprečevanje širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2 so bili člani projektne enote v juniju 2022 na **delovnem obisku na sedežu portugalskega inšpektorata za delo v Lizboni**. Tam so ugotovili, da so razmere na področju zaposlovanja in varnosti ter zdravja pri delu v Sloveniji in na Portugalskem precej podobne ter jih rešujemo na podoben način, čeprav sta inšpektorata različno organizirana. Obe strani sta ocenili, da so taka srečanja in izmenjava izkušenj koristni ter pripomorejo k izboljšanju uspešnosti in kakovosti reševanja problemov na področju dela.

Člani projektne enote smo se za nadgradnjo znanja in boljše kompetence z namenom še uspešnejšega izvajanja projekta intenzivno usposabljali na raznih konferencah in seminarjih tako v živo kot prek spletnih orodij.

Delodajalci se čedalje bolj zavedajo, da je za uspešnost podjetja zagotavljanje dostojnega in varnega dela zelo pomembno; k temu je pripomogla tudi naša projektna enota s projektom **Odpravimo konflikte na delovnem mestu**. Z vsemi dejavnostmi projekta ter s strokovno pomočjo (strokovni delavci za varnost in zdravje pri delu, izvajalci medicine dela) in inšpekcijo jim pomagamo do pravilnega razumevanja in posledično izvajanja zakonskih predpisov ter načina komuniciranja z zaposlenimi,.

SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD

1. SEZNAM PREDPISOV, NA PODLAGI KATERIH INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO OPRAVLJA SVOJE NALOGE

- Konvencija MOD št. 177 o delu na domu, 1996
- Konvencija MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, 1947
- Konvencija MOD št. 129 o inšpekciji dela v kmetijstvu, 1969
- Konvencija MOD št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju, 1981
- Konvencija MOD št. 161 o službah medicine dela, 1985
- Uredba (EU) 2019/1149 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o ustanovitvi Evropskega organa za delo, spremembi uredb (ES) št. 883/2004, (EU) št. 492/2011 in (EU) 2016/589 ter razveljavitvi Odločbe (EU) 2016/344 (besedilo velja za EGP in Švico)
- Zakon o inšpekciji dela
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru
- Zakon o splošnem upravnem postopku
- Zakon o prekrških
- Pravilnik o stroških postopka o prekršku
- Pravilnik o obliki in vsebini vpisnikov in pomožnih knjig pri prekrškovnih organih
- Pravilnik o evidencah prekrškovnih organov, evidenci pravnomočnih sodb oziroma sklepov o prekrških, skupni evidenci kazenskih točk v cestnem prometu ter skupni informacijski infrastrukturi
- Zakon o sodnih taksah
- Zakon o upravnih taksah
- Zakon o državni upravi
- Uredba o organih v sestavi ministrstev
- Poslovnik Inšpekcijskega sveta
- Pravilnik o službeni izkaznici inšpektorja
- Pravilnik o strokovnem izpitu za inšpektorja
- Uredba o upravnem poslovanju
- Zakon o dostopu do informacij javnega značaja
- Zakon o varstvu osebnih podatkov
- Zakon o pomoči gospodarstvu za omilitev posledic energetske krize
- Zakon o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) (ZZUSUDJZ)
- Uredba o varnostnem preverjanju in izdaji dovoljenj za dostop do tajnih podatkov
- Sklep o začasnem prenehanju teka rokov za uveljavljanje pravic strank v sodnih postopkih, določenih z zakonom
- Odlok o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni COVID-19 na območju Republike Slovenije
- Odlok o začasnih ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in preprečevanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19 v upravnih zadevah
- Odlok o začasnih ukrepih za preprečevanje ponovnih izbruhov in širjenja okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19 v upravnih zadevah

Drugi pravni viri so navedeni po področjih dela v nadaljevanju.

2. SEZNAM PREDPISOV, NA PODLAGI KATERIH INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO OPRAVLJA SVOJE NALOGE OZIROMA KATERIH IZVAJANJE NADZIRA NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ (INŠPEKCIJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ)

Konvencije MOD

- Konvencija št. 2 o brezposelnosti, 1919
- Konvencija št. 14 o tedenskem počitku v industrijskih podjetjih, 1921
- Konvencija št. 19 o enakem obravnavanju tujih in domačih delavcev glede zavarovanja za nesreče pri delu, 1925
- Konvencija št. 24 o zdravstvenem zavarovanju industrijskih in trgovinskih delavcev ter domačih storitvenih delavcev, 1927
- Konvencija št. 25 o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih delavcev, 1927
- Konvencija št. 29 o prisilnem ali obveznem delu, 1930
- Konvencija št. 48 o mednarodni ureditvi varovanja pravic iz invalidskega, starostnega in družinskega zavarovanja, 1935
- Konvencija št. 80 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 28 zasedanjih, 1946
- Konvencija št. 87 o sindikalnih svoboščinah in varstvu sindikalnih pravic, 1948
- Konvencija št. 88 o organizaciji službe zaposlovanja, 1948
- Konvencija št. 90 o nočnem delu otrok v industriji (revidirana), 1948
- Konvencija št. 91 o plačanem letnem dopustu pomorščakov (revidirana), 1949
- Obvestilo o prenehanju veljavnosti Konvencije Mednarodne organizacije dela št. 91 o plačanem dopustu pomorščakov (delno spremenjena l. 1949), ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij UNESCO, mednarodnih večstranskih pogodb o zračnem prometu, konvencij mednarodne organizacije dela, konvencij mednarodne pomorske organizacije, carinskih konvencij in nekaterih drugih mednarodnih večstranskih pogodb za Republiko Slovenijo
- Konvencija št. 95 o zaščiti plač, 1949
- Konvencija št. 97 o delavcih migrantih (revidirana), 1949
- Konvencija št. 98 o uporabi načel o pravicah organiziranja in kolektivnega dogovarjanja, 1949
- Konvencija št. 100 o enakem plačilu delavcev in delavk za delo enake vrednosti, 1951
- Konvencija št. 102 o minimalnih normah socialne varnosti, 1952
- Konvencija št. 105 o odpravi prisilnega dela, 1957
- Konvencija št. 106 o tedenskem počitku v trgovini in uradih, 1957
- Konvencija št. 108 o nacionalnih osebnih dokumentih pomorščakov, 1958
- Konvencija št. 111 o diskriminaciji pri zaposlovanju in poklicih, 1958
- Konvencija št. 114 o pogodbi o zaposlitvi ribičev, 1959
- Konvencija št. 116 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 32 zasedanjih, 1961
- Konvencija št. 121 o dajatvah za nesreče pri delu in poklicne bolezni, 1964
- Konvencija št. 122 o politiki zaposlovanja, 1964
- Konvencija št. 131 o minimalnih osebnih dohodkih, s posebnim ozirom na države v razvoju, 1970
- Konvencija št. 132 o plačanem letnem dopustu (revidirana), 1970
- Konvencija št. 135 o varstvu in olajšavah za predstavnike delavcev v podjetju, 1971
- Konvencija št. 138 o minimalni starosti za sklenitev delovnega razmerja, 1973
- Konvencija št. 140 o plačanem dopustu za izobraževanje, 1974
- Konvencija št. 142 o poklicnem usmerjanju in strokovnem usposabljanju za razvoj človekovih sposobnosti, 1975
- Konvencija št. 143 o migracijah v pogojih zlorabljanja ter o podpiranju enakih možnosti in tretmaja delavcev migrantov, 1975
- Konvencije št. 144 o tristranskih posvetovanjih za spodbujanje izvajanja mednarodnih delovnih standardov, 1976
- Konvencija št. 149 o zaposlovanju ter delovnih pogojih in življenjskih razmerah izvajalcev zdravstvene nege, 1977
- Konvencija št. 151 o varstvu pravice do organiziranja in postopkih za določitev pogojev zaposlitve v javnem sektorju, 1978
- Konvencija št. 154 o spodbujanju kolektivnega pogajanja, 1981

- Konvencija št. 156 o enakih možnostih delavcev in delavk in njihovem enakem obravnavanju (delavci z družinskimi obveznostmi), 1981
- Konvencija št. 158 o prenehanju delovnega razmerja na pobudo delodajalca, 1983
- Konvencija št. 159 o poklicni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, 1983
- Konvencija št. 171 o nočnem delu, 1990
- Konvencija št. 173 o varstvu zahtevkov delavcev v primeru insolventnosti njihovega delodajalca, 1992
- Konvencija št. 175 o delu s krajšim delovnim časom, 1994
- Konvencija št. 180 o delovnem času pomorščakov in številu članov posadke na ladji, 1996
- Konvencija št. 182 o prepovedi najhujših oblik dela otrok in takojšnjem ukrepanju za njihovo odpravo, 1999
- Konvencija št. 183 o spremembi (spremenjene) Konvencije o varstvu materinstva iz leta 1952
- Konvencija št. 186 o delu v pomorstvu, 2006

Pravni viri EU in Sveta Evrope

- Evropska socialna listina (spremenjena), 1996
- Evropski kodeks o socialni varnosti, 1964
- Evropska konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah, 1959, in Dodaten protokol k Evropski konvenciji o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah, 1978
- Konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije, ki jo je Svet pripravil na podlagi 34. člena Pogodbe o Evropski uniji, 2000
- Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti
- Uredba (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti
- Uredba (EU) št. 1231/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o razširitvi uporabe uredb (ES) št. 883/2004 in (ES) št. 987/2009 na državljane tretjih držav, za katere se navedeni uredbi ne uporabljata le na podlagi njihovega državljanstva
- Uredba (EU) št. 1024/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o upravnem sodelovanju prek informacijskega sistema za notranji trg in razveljavitvi Odločbe Komisije 2008/49/ES (uredba IMI)
- Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti
- Uredba Sveta (ES) št. 1223/98 z dne 4. junija 1998 o spremembi Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, ter Uredbe (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71
- Uredba Sveta (ES) št. 1606/98 z dne 29. junija 1998 o spremembah Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, in Uredbe (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 zaradi razširitve njune veljavnosti na posebne sisteme za javne uslužbence
- Uredba (ES) št. 561/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o usklajevanju določene socialne zakonodaje v zvezi s cestnim prometom in spremembi uredb Sveta (EGS) št. 3821/85 in (ES) št. 2135/98 ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 3820/85

IRSD prav tako opravlja svoje naloge oziroma posredno nadzira izvajanje številnih direktiv s področja delovnih razmerij, katerih cilje je Republika Slovenija zajela v področnih pravnih predpisih.

Mednarodni sporazumi

- Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Svetom ministrov Bosne in Hercegovine o zaposlovanju državljanov Bosne in Hercegovine v Republiki Sloveniji in Protokola o izvajanju Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Svetom ministrov Bosne in Hercegovine o zaposlovanju državljanov Bosne in Hercegovine v Republiki Sloveniji (BBHZD)
- Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Srbije o zaposlovanju državljanov Republike Srbije v Republiki Sloveniji in Protokola o izvajanju Sporazuma

med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Srbije o zaposlovanju državljanov Republike Srbije v Republiki Sloveniji (BRSZD)

Zakoni

- Zakon o delovnih razmerjih
- Zakon o interventnih ukrepih na področju plač in prispevkov (ZIUPPP)
- Zakon o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP)
- Zakon o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 (ZIUOOPE)
- Zakon o interventnih ukrepih za pripravo na drugi val COVID-19 (ZIUPDV)
- Zakon o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (ZZUOOP)
- Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUOPDVE)
- Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUPOPdVE)
- Zakon o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19 (ZDUOP)
- Zakon o interventnih ukrepih za pomoč gospodarstvu in turizmu pri omilitvi posledic epidemije COVID-19 (ZIUPGT)
- Zakon o nujnih ukrepih na področju zdravstva (ZNUPZ)
- Zakon o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19 (ZDUPŠOP)
- Zakon o nalezljivih boleznih
- Zakon o čezmejnem izvajanju storitev
- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno
- Zakon o minimalni plači
- Znesek minimalne plače
- Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti
- Zakon o stavki
- Zakon o kolektivnih pogodbah
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju
- Zakon o evropskih svetih delavcev
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske delniške družbe
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske zadruga
- Zakon o urejanju trga dela
- Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (prenehal veljati 27. oktobra 2010 – s sprejetjem ZUTD, uporaba do 1. januarja 2011, za posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom se določbe 5., 6., 6.a, 6.b, 6.c, 6.č, 6.d, 6.e, 7. in 8. člena poglavja II. Posredovanje zaposlitev in posredovanje dela, uporabljajo do začetka uporabe zakona, ki bo urejal posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom)
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
- Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
- Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
- Zakon o zdravniški službi
- Zakon o zdravstveni dejavnosti
- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov
- Zakon o javni rabi slovenščine
- Zakon o varstvu pred diskriminacijo
- Zakon o enakih možnostih žensk in moških
- Zakon o kmetijstvu
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo

- Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih
- Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja
- Zakon o višini povračil stroškov v zvezi z delom in nekaterih drugih prejemkov
- Zakon o delavcih v državnih organih
- Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojnoizobraževalnih zavodih
- Zakon o prostovoljstvu
- Zakon o socialnem podjetništvu
- Pomorski zakonik
- Zakon o javnih uslužbencih
- Zakon za uravnoteženje javnih financ
- Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij
- Zakon o pravnem postopku
- Zakon o gospodarskih družbah
- Kazenski zakonik
- Zakon o kazenskem postopku

Podzakonski predpisi

- Odlok o začasni delni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in širjenja okužbe z virusom SARS-CoV-2
- Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
- Odlok o začasni omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
- Odlok o spremembah določenih odlokov, izdanih na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih
- Odlok o načinu ugotavljanja izpolnjevanja pogojev prebolewnosti, cepljenosti in testiranja v zvezi z nalezljivo boleznijo COVID-19
- Odlok o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2
- Odlok o izjemah od karantene na domu po visoko tveganem stiku s povzročiteljem nalezljive bolezni COVID-19
- Odlok o začasni ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19
- Uredba o izvajanju začasne premestitve javnih uslužbencev zaradi nujnih delovnih potreb
- Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov
- Uredba o dodeljevanju regionalnih državnih pomoči ter načinu uveljavljanja regionalne spodbude za zaposlovanje ter davčnih olajšav za zaposlovanje in investiranje
- Uredba o nadzoru izvajanja predpisov o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi
- Uredba o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino
- Uredba o nagradi in priznanjih za prostovoljstvo
- Uredba o določitvi dejavnosti socialnega podjetništva
- Uredba o ukrepih za varovanje dostojanstva zaposlenih v organih državne uprave
- Pravilnik o merilih in postopku za določitev višine subvencije plače za invalide
- Pravilnik o merilih in postopku za pridobitev statusa invalida, za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov ter o delu rehabilitacijskih komisij
- Pravilnik o načinu dela Komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi
- Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile in doječih delavk
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu otrok, mladostnikov in mladih oseb
- Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje (prenehal veljati, razen določb pravilnika, ki se nanašajo na posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom – te se

uporabljajo do začetka uporabe zakona, ki bo urejal posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom)

- Pravilnik o načinu in postopku preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o sestavi komisij za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter o načinu in postopku za pridobitev in izgubo licence
- Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju članov komisij za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o sprejemu katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za pridobitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o obrazcu javne listine o nacionalni poklicni kvalifikaciji
- Pravilnik o vodenju registra izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o nomenklaturi poklicev
- Pravilnik o prijavi in odjavi iz evidenc, zaposlitvenem načrtu, pravicah in obveznostih pri iskanju zaposlitve ter nadzoru nad osebami, prijavljenimi v evidencah
- Pravilnik o prijavi in objavi prostega delovnega mesta ali vrste dela, postopku posredovanja zaposlitve ter vsebini in načinu sporočanja podatkov Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje
- Pravilnik o načinu sporočanja podatkov o prostem delovnem mestu ali vrsti dela Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, javni objavi ter postopku posredovanja zaposlitve
- Pravilnik o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja
- Pravilnik za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku
- Pravilnik o odpisu in delnem odpisu dolga, odlogu plačila ter obročnem plačilu pri financiranju ukrepov trga dela in izvajalcev
- Pravilnik o postopku vključevanja delavca v ukrepe na trgu dela med odpovednim rokom
- Navodilo za obračun in plačilo dajatve od začasnega ali občasnega dela
- Pravilnik o obdelavi in posredovanju podatkov o tujcih, ki se zaposlijo ali delajo v Republiki Sloveniji
- Pravilnik o osebnem dopolnilnem delu
- Pravilnik o obdelavi in posredovanju podatkov v zvezi z zaposlitvijo in delom tujcev v Republiki Sloveniji
- Pravilnik o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji
- Odredba o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela
- Odredba o višini urne postavke in višini dohodka za opravljeno začasno ali občasno delo upokojujencev
- Odredba o uskladitvi najnižje bruto urne postavke za opravljeno začasno ali občasno delo v kmetijstvu
- Odredba o izvajanju posebnega presejalnega programa za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 za osebe, ki opravljajo zdravstveno dejavnost
- Odredba o izvajanju posebnega presejalnega programa za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 za osebe, ki opravljajo dejavnost vzgoje in izobraževanja
- Odredba o izvajanju posebnega presejalnega programa za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 za osebe, ki izvajajo socialno varstvene storitve in programe
- Priporočila NIJZ za preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2
- Higijenska priporočila ministrstva, pristojnega za zdravje

Kolektivne pogodbe¹

- Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine Slovenije
- Kolektivna pogodba za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije
- Kolektivna pogodba o načinu usklajevanja plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in regresu za letni dopust
- Kolektivna pogodba gradbenih dejavnosti
- Kolektivna pogodba komunalnih dejavnosti
- Kolektivna pogodba dejavnosti gostinstva in turizma Slovenije
- Kolektivna pogodba za dejavnost kovinskih materialov in livarn Slovenije
- Kolektivna pogodba za papirno in papirno-predelovalno dejavnost

¹ Posamezna pogodba o zaposlitvi se lahko sklicuje na kolektivno pogodbo, ki je prenehala veljati. Tak sklic je v veljavi, kar pomeni, da je lahko predmet inšpekcijskega nadzora tudi kolektivna pogodba, ki ni več v veljavi.

- Kolektivna pogodba grafične dejavnosti
- Kolektivna pogodba za dejavnost elektroindustrije Slovenije
- Kolektivna pogodba časopisnoinformativne, založniške in knjigotrške dejavnosti
- Kolektivna pogodba za kovinsko industrijo Slovenije
- Kolektivna pogodba za zavarovalstvo Slovenije
- Kolektivna pogodba dejavnosti Cestnega gospodarstva
- Kolektivna pogodba za dejavnosti pridobivanja in predelave nekovinskih rudnin Slovenije
- Kolektivna pogodba za tekstilne, oblačilne, usnjarske in usnjarsko-predelovalne dejavnosti
- Kolektivna pogodba za lesarstvo
- Kolektivna pogodba za cestni potniški promet Slovenije
- Kolektivna pogodba za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije
- Kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji
- Kolektivna pogodba o oblikovanju pokojninskega načrta za javne uslužbenke
- Kolektivna pogodba za dejavnost vodenja in kontrole zračnega prometa
- Kolektivna pogodba za zaposlene v zdravstveni negi
- Kolektivna pogodba za dejavnost železniškega prometa
- Kolektivna pogodba premogovništva Slovenije
- Kolektivna pogodba elektrogospodarstva Slovenije
- Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije
- Kolektivna pogodba za javni sektor
- Kolektivna pogodba o skupni metodologiji za uvrščanje orientacijskih delovnih mest in nazivov v plačne razrede
- Kolektivna pogodba za državno upravo, uprave pravosodnih organov in uprave samoupravnih lokalnih skupnosti – tarifni del
- Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji
- Kolektivna pogodba za zdravnike in zobozdravnike v Republiki Sloveniji
- Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji
- Kolektivna pogodba za raziskovalno dejavnost
- Kolektivna pogodba za dejavnost obvezne socialne varnosti – tarifni del
- Kolektivna pogodba za dejavnost poklicnega gasilstva – tarifni del
- Kolektivna pogodba za dejavnost okolja in prostora – tarifni del
- Kolektivna pogodba za kmetijsko dejavnost – tarifni del
- Kolektivna pogodba za gozdarsko dejavnost – tarifni del
- Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo
- Kolektivna pogodba za poštne in kurirske dejavnosti
- Kolektivna pogodba dejavnosti bančništva Slovenije
- Kolektivna pogodba med delavci in družbami drobnega gospodarstva
- Kolektivna pogodba za policiste
- Kolektivna pogodba za dejavnost poslovanja z nepremičninami
- Kolektivna pogodba za poklicne novinarje
- Kolektivna pogodba za dejavnost zasebnega varovanja
- Kolektivna pogodba dejavnosti za storitvene dejavnosti v kopenskem prometu
- Kolektivna pogodba o izredni uskladitvi plač za leto 2007 in načinu usklajevanja plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in drugih osebnih prejemkih za leti 2008 in 2009
- Kolektivna pogodba javnega zavoda RTV Slovenija
- Dogovor o zagotavljanju dnevnega in tedenskega počitka
- Dogovor o odpravi varčevalnih ukrepov v zvezi s povračili stroškov in drugimi prejemki javnih uslužbencev, zamiku izplačilnega dneva plače pri proračunskih uporabnikih ter regresu za letni dopust za leto 2021

Splošni akti delodajalcev

3. SEZNAM PREDPISOV, NA PODLAGI KATERIH INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO OPRAVLJA SVOJE NALOGE OZIROMA KATERIH IZVAJANJE NADZIRA NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU (INŠPEKCIJA NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU)

Konvencije MOD

- Konvencija št. 13 o uporabi svinčenega belila pri barvanju, 1921
- Konvencija št. 32 o varstvu delavcev, zaposlenih pri nakladanju in razkladanju ladij, pred nesrečami pri delu, 1932
- Konvencija št. 80 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 28 zasedanjih, 1946
- Konvencija št. 113 o zdravniškem pregledu ribičev, 1959
- Konvencija št. 116 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 32 zasedanjih, 1961
- Konvencija št. 126 o prostorih za posadko na ribiških ladjah, 1966
- Konvencija št. 119 o zavarovanju strojev, 1963
- Konvencija št. 136 o varstvu pred nevarnostjo zastrupitve z benzolom, 1971
- Konvencija št. 139 o preprečevanju in kontroli poklicnih nevarnosti, ki jih povzročajo kancerogene substance in agensi, 1974
- Konvencija št. 148 o varstvu delavcev pred profesionalnimi riziki zaradi onesnaženosti zraka, hrupa in vibracij v delovnem okolju, 1981
- Konvencija št. 162 o varnosti pri uporabi azbesta, 1986
- Konvencija št. 171 o nočnem delu, 1990
- Konvencija št. 174 o preprečevanju večjih industrijskih nesreč, 1993
- Konvencija št. 187 o spodbujanju varnosti in zdravja pri delu, 2006
- Protokol MOD št. 155 iz leta 2002 h Konvenciji o varnosti in zdravju pri delu, 1981

Pravni viri EU in Sveta Evrope

- Evropska socialna listina (spremenjena), 1996
- Konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije, ki jo je Svet pripravil na podlagi 34. člena Pogodbe o Evropski uniji, 2000

IRSD prav tako opravlja svoje naloge oziroma posredno nadzira izvajanje številnih direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu, katerih cilje je Republika Slovenija zajela v področnih pravnih predpisih. Uporabljajo pa se še:

- Smernice glede izvajanja direktiv v zvezi z uporabo delovne opreme
- Smernice za preprečevanje in zmanjševanje tveganj v zvezi z delom, ki je povezano z azbestom
- Smernice glede izvajanja direktiv, ki temeljijo na izhodiščih "novega in globalnega" pristopa
- Smernice glede izvajanje direktive v zvezi z varnostjo in zdravjem na začasnih in premičnih gradbiščih

Strategija Evropske unije na področju varnosti in zdravja pri delu

- Strategija EU na področju varnosti in zdravja pri delu 2014–2020
- Poročilo o učinkovitih inšpekcijah dela kot strategiji za izboljšanje pogojev dela v Evropi (2013/2112 (INI)) A7-0458/2013

Zakoni

- Zakon o varnosti in zdravju pri delu
- Zakon o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (ZZUOOP)

- Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUOPDVE)
- Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUPOPdVE)
- Zakon o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19 (ZDUOP)
- Zakon o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19 (ZDUPŠOP)
- Zakon o nalezljivih boleznih
- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno
- Zakon o javni rabi slovenščine
- Zakon o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov
- Zakon o omejevanju uporabe alkohola
- Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih
- Zakon o splošni varnosti proizvodov
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti
- Zakon o varstvu pred utopitvami
- Zakon o čezmejnem izvajanju storitev
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju
- Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah
- Zakon o gospodarskih družbah
- Kazenski zakonik
- Zakon o kazenskem postopku
- Resolucija o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu 2018–2027

Podzakonski predpisi

- Odlok o začasni delni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasnih ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in širjenja okužbe z virusom SARS-CoV-2
- Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
- Odlok o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
- Odlok o spremembah določenih odlokov, izdanih na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih
- Odlok o načinu ugotavljanja izpolnjevanja pogojev prebolewnosti, cepljenosti in testiranja v zvezi z nalezljivo boleznijo COVID-19
- Odlok o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2
- Odlok o izjemah od karantene na domu po visoko tveganem stiku s povzročiteljem nalezljive bolezni COVID-19
- Odlok o začasnih ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19
- Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasni in premični gradbiščih
- Uredba o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest
- Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti umetnim optičnim sevanjem
- Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti elektromagnetnim sevanjem
- Uredba o posebnih zahtevah za objekte, v katerih so eksplozivi ali pirotehnični izdelki
- Uredba o ukrepih pri uničevanju eksplozivov in pirotehničnih izdelkov
- Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o osebni varovalni opremi
- Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o nadzoru trga in skladnosti proizvodov
- Pravilnik o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji

- Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme
- Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu
- Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu s slikovnim zaslonom
- Pravilnik o varnostnih znakih
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti vibracijam pri delu
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu
- Pravilnik o protieksplzijski zaščiti
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile ter doječih delavk
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu otrok, mladostnikov in mladih oseb
- Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkimi dejavniki pri delu
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu
- Praktične smernice za delo z nevarnimi kemičnimi snovi
- Praktične smernice za oceno tveganja pri delu z nevarnimi kemičnimi snovi
- Praktične smernice za izvajanje zdravstvenega nadzora in biološkega monitoringa za svinec
- Praktične smernice za merilne metode za določanje koncentracij nevarnih kemičnih snovi v zraku na delovnem mestu
- Pravilnik o varnosti strojev
- Pravilnik o varnosti dvigal
- Pravilnik o omogočanju dostopnosti električne opreme na trgu, ki je načrtovana za uporabo znotraj določenih napetostnih mej
- Pravilnik o elektromagnetni združljivosti
- Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev
- Pravilnik o seznamu poklicnih bolezni
- Navodilo za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov
- Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu
- Pravilnik o dovoljenjih za opravljanje strokovnih nalog na področju varnosti pri delu
- Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju na področju varnosti in zdravja pri delu
- Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati strokovni delavec za varnost pri delu
- Pravilnik o programu in načinu usposabljanja koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih
- Pravilnik o opravljanju strokovnega izpita iz varnosti in zdravja pri delu
- Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka
- Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah
- Pravilnik o zaščiti stavb pred delovanjem strele
- Pravilnik o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za upravljalca energetskih naprav
- Pravilnik o prijavah na področju varnosti in zdravja pri delu
- Pravilnik o tlačni opremi
- Pravilnik o enostavnih tlačnih posodah
- Pravilnik o pregledovanju in preskušanju opreme pod tlakom
- Pravilnik o varstvu pri nakladanju in razkladanju tovornih motornih vozil
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu na ribiških ladjah
- Pravilnik o minimalnih zahtevah pri zagotavljanju zdravstvene oskrbe posadke na ladjah
- Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu
- Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati kobilnica
- Pravilnik o minimalnih standardih in normativih za izvajanje pogrebne dejavnosti
- Pravilnik o varstvu pri nakladanju in razkladanju tovornih motornih vozil
- Pravilnik o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu z dvigali
- Praktične smernice za varovanje delavcev pred hrupom na glasbenem in razvedrilnem področju
- Tehnična smernica TSG-N-002:2009: Nizkonapetostne električne inštalacije
- Tehnična smernica TSG-N-003:2009: Zaščita pred delovanjem strele
- Priporočila NIJZ za preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2
- Higijenska priporočila ministrstva, pristojnega za zdravje

4. SEZNAM PREDPISOV S PODROČJA DELA SOCIALNE INŠPEKCIJE

Mednarodne konvencije

- Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, 1994
- Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic, 1989
- Konvencija o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini, 1992
- Konvencija o varstvu otrok in sodelovanje pri meddržavnih posvojitvah, 1999
- Konvencija ZN o otrokovih pravicah, 1992
- Konvencija o pravicah invalidov, Izbirni protokol h Konvenciji o pravicah invalidov, 2008
- Konvencija o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima, 2015
- Konvencija o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, 1993

Pravni viri EU in Sveta Evrope

- Uredba (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti
- Uredba (ES) št. 987/2009 o določitvi potrebnih pravil za izvajanje Uredbe št. 883/2004
- Uredba (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti
- Uredba (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe št. 1408/71
- Uredba (EGS) št. 859/2003 o razširitvi določb Uredbe št. 574/72 in Uredbe št. 1408/71 na državljane tretjih držav, ki niso že vključeni v navedbe določbe le na podlagi svojega državljanstva

Mednarodni sporazumi

- Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Makedonije o meddržavnih posvojitvah

Zakoni

- Ustavni zakon o dopolnitvi II. poglavja Ustave Republike Slovenije (UZ62a)
- Zakon o socialnem varstvu
- Zakon o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (ZZUOOP)
- Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUOPDVE)
- Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUPOPdve)
- Zakon o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19 (ZDUOP)
- Zakon o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19 (ZDUPŠOP)
- Zakon o nalezljivih boleznih
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
- Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev
- Zakon o socialno varstvenih prejemkih
- Zakon o štipendiranju
- Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom
- Zakon o duševnem zdravju
- Družinski zakonik
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini
- Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti
- Zakon o socialnem vključevanju invalidov
- Zakon o osebni asistenci
- Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami
- Zakon o nepravdnem postopku
- Zakon o pravnem postopku
- Kazenski zakonik
- Zakon o kazenskem postopku

- Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij
- Zakon o izvršbi in zavarovanju
- Stanovanjski zakon
- Zakon o dedovanju
- Zakon o državljanstvu Republike Slovenije
- Zakon o prijavi prebivališča
- Zakon o tujcih
- Zakon o mednarodni zaščiti
- Temeljni zakon o posvojitvi (velja za posvojitve, sklenjene po dotedanjih predpisih)
- Zakon o matičnem registru
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
- Zakon o pacientovih pravicah
- Zakon o vrtcih
- Zakon o osebnem imenu
- Zakon o nalogah in pooblastilih policije
- Zakon o nadzoru državne meje
- Zakon o denacionalizaciji
- Zakon o urejanju trga dela
- Obligacijski zakonik
- Zakon o začasni zaščiti razseljenih oseb
- Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika
- Zakon o brezplačni pravni pomoči
- Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku
- Zakon o osnovni šoli
- Energetski zakon
- Zakon o varuhu človekovih pravic
- Zakon o probaciji
- Zakon o dolgotrajni oskrbi
- Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami

Podzakonski predpisi

- Odlok o začasni delni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in širjenja okužbe z virusom SARS-CoV-2
- Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
- Odlok o začasni omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
- Odlok o spremembah določenih odlokov, izdanih na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih
- Odlok o načinu ugotavljanja izpolnjevanja pogojev prebolewnosti, cepljenosti in testiranja v zvezi z nalezljivo boleznijo COVID-19
- Odlok o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2
- Odlok o izjemah od karantene na domu po visoko tveganem stiku s povzročiteljem nalezljive bolezni COVID-19
- Odlok o začasni ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19
- Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev
- Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev
- Pravilnik o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva
- Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev
- Pravilnik o pogojih in postopku za uveljavljanje pravice do izbire družinskega pomočnika
- Pravilnik o koncesijah na področju socialnega varstva
- Pravilnik o opravljanju socialno varstvenih storitev na podlagi dovoljenja za delo in vpisa v register

- Pravilnik o reševanju ugovorov zoper opravljene socialno-varstvene storitve zasebnikov
- Pravilnik o načrtovanju, spremljanju in izvajanju supervizije strokovnega dela na področju socialnega varstva
- Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev
- Pravilnik o načrtovanju in organiziranju stalnega strokovnega izobraževanja in usposabljanja
- Pravilnik o določitvi vrste in stopnje programov izobraževanja za strokovne sodelavce v socialnem varstvu
- Pravilnik o načinu in pogojih dostopa do podatkov iz Centralne zbirke podatkov o pravicah iz javnih sredstev
- Pravilnik o načinu ugotavljanja premoženja in njegove vrednosti pri dodeljevanju pravic iz javnih sredstev ter o razlogih za zmanjševanje v postopku dodelitve denarne socialne pomoči
- Pravilnik o načinu upoštevanja dohodkov pri ugotavljanju upravičenosti do pravic iz javnih sredstev
- Pravilnik o podrobnejši opredelitvi podatkov o obdavčljivih dohodkih, ki niso oproščeni plačila dohodnine
- Pravilnik o določanju cen subvencioniranega prevoza
- Pravilnik o načinu in vsebini obravnave v skupnosti ter vsebini, pogojih in načinu opravljanja izpita za koordinatorja obravnave v skupnosti
- Pravilnik o kadrovskih, tehničnih in prostorskih pogojih za izvajanje nalog na področju duševnega zdravja za izvajalce institucionalnega varstva ter centre za socialno delo ter o postopku njihove verifikacije
- Pravilnik o izvajanju predhodnega svetovanja
- Pravilnik o izvajanju mediacije po Družinskem zakoniku
- Pravilnik o popisu in ocenitvi premoženja oseb pod skrbništvom in o sestavi in vsebini skrbniškega poročila
- Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini
- Pravilnik o pravilih in postopkih pri obravnavanju nasilja v družini pri izvajanju zdravstvene dejavnosti
- Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini
- Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode
- Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov
- Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo
- Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo
- Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje rejniške dejavnosti
- Pravilnik o kazenski evidenci
- Pravilnik o poravnavanju v kazenskih zadevah
- Pravilnik o izvrševanju kazni zapora
- Pravilnik o izvrševanju vzgojnih ukrepov
- Pravilnik o izvrševanju dela v splošno korist
- Navodilo o obveščanju v primerih pobegov mladoletnikov ali njihovem izogibanju izvrševanju vzgojnega ukrepa
- Pravilnik o izvrševanju vzgojnega ukrepa oddaje mladoletnika v prevzgojni dom
- Pravilnik o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem
- Uredba o metodologiji za oblikovanje najemnin v neprofitnih stanovanjih ter merilih in postopku za uveljavljanje subvencioniranih najemnin
- Pravilnik o postopku s tujcem, ki izrazi namen podati prošnjo za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji, ter postopku sprejema prošnje za mednarodno zaščito
- Uredba o načinu izvajanja zakonitega zastopanja mladoletnikov brez spremstva ter načinu zagotavljanja ustrezne nastanitve, oskrbe in obravnave mladoletnikov brez spremstva zunaj azilnega doma ali njegove izpostave
- Pravilnik o prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju
- Pravilnik o policijskih pooblastilih
- Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov
- Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
- Pravilnik o izkaznici in vavčerju za uveljavljanje pravice do tolmača za slovenski znakovni jezik
- Pravilnik o izvrševanju probacijskih nalog
- Pravilnik o osebni asistenci
- Priporočila NIJZ za preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2

- Higienska priporočila ministrstva, pristojnega za zdravje

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 2a

ŠIFRA	DEJAVNOST	DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO	ŠTEVILO PREGLEDOV				RAZISKAVE				UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREPI			KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU										
			ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	SMRTNA NEZGODA	TEŽJA NEZGODA	LAŽJA NEZGODE	KOLEKTIVNE NEZGODE	ODLOČBE	OVADBE /NAZNAVILA KAZNIVEGA DEJANJA	OPOMIN	GLOBA PREKRŠKOVNA ODLOČBA	GLOBA PLAČILNI NALOG	ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU	IZJAVA O VARNOSTI Z OCENO TVEGANJA	OBVEZNOSTI DELODAJALCA	PRVA POMOČ	VARSTVO PRED POŽAROM NEVARNOST ZA NASILJE TRETJIH OSEB	PSIHOSOCIALNA TVEGANJA	PREDHODNO VARSTVO	UPORABA NEVARNIH SNОВI	STROKOVNI DELAVEC	NALOGI STROKOVNEGA DELAVCA	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
H51	Zračni promet	316	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	13.321	32	0	10	47	0	2	0	0	7	0	3	1	1	0	29	2	0	0	0	0	0	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	7.419	16	0	3	31	0	0	0	0	9	0	3	1	0	0	14	4	0	0	0	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	11.685	29	0	9	38	0	0	0	0	9	0	0	0	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0
I56	Dejavnost strezbe jedi in pijač	25.996	167	3	45	232	0	0	0	0	62	0	19	9	9	0	129	45	1	2	0	0	0	1	1	1
J58	Založništvo	1.956	3	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	1.874	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radjska in televizijska dejavnost	2.661	1	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	4.751	4	0	1	5	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	17.715	19	1	5	19	0	0	0	0	6	0	2	2	1	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	2.268	5	0	2	4	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	10.364	15	0	6	22	0	0	0	0	6	0	0	1	0	0	3	4	0	0	0	0	0	1	1	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	6.006	5	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	2.612	7	0	1	7	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	4.815	53	1	6	83	0	0	0	0	13	0	7	2	1	0	37	5	2	1	0	0	2	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	10.511	44	0	12	52	0	0	0	0	15	0	4	0	0	0	14	10	0	1	0	0	5	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	14.167	78	0	15	110	0	0	0	0	27	0	14	6	4	0	71	10	0	0	0	1	2	0	0	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	15.762	116	3	24	189	1	1	0	0	60	0	16	4	7	0	83	24	2	0	0	0	4	0	0	0
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	8.701	13	0	2	18	0	0	0	0	3	0	0	3	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	3.991	6	0	4	5	0	0	0	0	4	0	0	0	1	0	9	1	0	0	0	0	1	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	5.272	23	1	3	25	0	0	0	0	7	0	2	0	0	0	16	2	0	0	0	0	0	0	0	0
M75	Veterinarstvo	1.127	6	0	0	9	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	1.037	10	0	4	10	0	0	0	0	4	0	1	0	0	0	16	0	0	0	0	0	2	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	11.447	40	0	11	58	0	1	0	0	14	0	1	2	0	0	14	1	0	1	0	0	0	0	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	1.906	8	0	3	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	5.352	11	0	1	14	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0	4	1	0	0	0	0	1	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	10.199	34	0	13	44	0	1	0	0	8	0	2	2	3	0	16	4	0	0	0	0	0	0	0	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	4.422	11	0	6	13	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	15	2	0	0	0	0	1	0	0	0
Q84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	49.492	75	0	5	174	0	0	0	0	24	0	1	0	0	0	16	0	1	0	0	0	0	0	0	0
P85	Izobraževanje	77.471	55	0	9	67	0	0	0	0	17	0	6	2	1	0	32	6	1	0	0	0	1	4	0	0
Q86	Zdravstvo	48.285	38	0	8	69	0	0	0	0	13	0	3	3	0	0	13	4	1	1	0	0	2	1	1	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	15.329	14	0	2	20	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	2	3	0	0	0	1	0	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	8.654	13	0	0	19	0	0	0	0	3	0	1	1	0	0	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	6.480	5	0	0	8	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	3.585	5	0	0	6	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	1	0	0	0
R92	Prirerjanje iger na srečo	1.708	2	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	4.006	12	1	2	11	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	5.815	11	0	2	13	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	1.564	15	0	2	15	0	0	0	0	6	0	1	0	0	0	16	3	0	0	0	0	1	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	9.986	58	3	11	70	0	0	0	0	21	0	3	0	2	0	36	19	0	2	0	0	2	0	0	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	732	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	-	366	0	5	3798	0	0	0	0	670	0	221	142	315	0	302	40	0	0	0	0	1	1	0	0
	Skupaj	921.998	3511	39	785	8508	11	41	2	1	2058	3	510	283	496	22	2524	658	35	17	2	11	94	21	12	6

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU														KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV								
		PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU	IZVAJALEC MEDICINE DELA	ZDRAVSTVENI PREGLEDI	OBVEŠČANJE IN SEZNANJANJE DELAVCEV	USPOSABLJANJE DELAVCEV	PISNI SPORAZUM NA SKUPNIH DELOVIŠČIH	OBVEŠČANJE INŠPEKCIJE O NEVARNIH DELIH	PRIJAVE INŠPEKCIJI	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU	PRAVICE DELAVCEV	DOLŽNOSTI DELAVCEV	ALKOHOL, DRUGE IN DRUGE SUBSTANCE NA DELOVNEM MESTU	SAMOZAPOSELENE OSEBE	DOKUMENTACIJA	STROKOVNOST DELA ORGANIZACIJI Z DOVOLJENJEM ZA DELO	UR_ZVZDZPG S PRILOGO	P_DMSNTZDRS	P_OIOPPPDM	P_OVODUP	P_PZ	P_PZPD	P_VDG	P_VDNET
1	2	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
H51	Zračni promet	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	1	5	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	2	1	1	4	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	2	10	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	0	15	70	2	71	0	0	0	1	1	0	0	0	8	0	0	3	2	0	1	0	11	
J58	Založništvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	0	3	2	4	6	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	1	2	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	5	7	0	9	2	0	0	0	0	0	0	5	0	24	0	0	0	0	0	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	1	6	0	6	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	6	16	0	13	0	0	0	0	0	0	1	1	7	6	0	1	0	0	1	0	0	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	6	14	1	13	7	0	2	0	2	0	1	8	6	192	0	3	3	0	1	0	0	0
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0	0	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	1	2	0	2	3	0	0	0	0	0	0	8	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
M75	Veterinarstvo	0	4	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
N77	Dajanje v najem in zakup	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	0	1	4	0	1	5	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	2	0	0	1	0	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	4	10	0	11	3	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	1	2	2	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	2	0	6	0	0	1	0	0	1	0	0	0	19	0	0	1	0	1	0	0	0
P85	Izobraževanje	0	0	11	2	13	0	0	0	0	1	0	0	0	3	0	0	1	6	0	0	0	0	0
Q86	Zdravstvo	0	6	8	1	10	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	1	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	7	14	0	11	0	0	0	0	0	0	3	5	0	0	5	0	0	0	0	0	0	5
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	0	0	99	7	93	23	1	9	0	0	213	7	1	21	0	234	1	0	0	0	0	0	0
	Skupaj	13	207	707	77	654	193	2	27	10	1	263	21	43	243	22	1573	1	37	44	19	17	4	40

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV														
		P_VDTZIAD	P_VDTZIH	P_VDTZIKSD	P_VDTZIRMS	P_VDTZIVD	P_VNRTMV	P_VS	P_VZUDO	P_ZNEIS	P_ZSDS	P_ZVZRPB	P_ZVZDDM	ZAKON O OMEJEVANJU UPORABE TOBAČNIH IN POVEZANIH IZDELKOV	ZAKON O OMEJEVANJU PORABE ALKOHOLA	OSTALE KRŠITVE
1	2	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	3	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	1
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I56	Dejavnost streljanja jedi in pijač	0	0	0	0	0	0	0	4	1	0	1	3	0	0	11
J58	Založništvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	0	0	0	1
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3
M71	Arhitekturo in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	3
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M75	Veterinarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	0	0
P85	Izobraževanje	0	0	2	1	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	2
Q86	Zdravstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	2	0	0	2
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R92	Prirrejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	1
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	6	0	98
	Skupaj	1	2	20	3	1	2	2	105	23	2	8	126	15	2	241

LEGENDA

P_DMSNTZDRS	Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih
P_OMOPPDM	Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu
P_OVODUP	Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu
P_PZ	Pravilnik o protieksplzijski zaščiti
P_PZPD	Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev
P_VDG	Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu
P_VDNET	Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka
P_VDTZIAD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu
P_VDTZIHD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu
P_VDTZIKSD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu
P_VDTZIRMS	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem
P_VDTZIVD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti vibracijam pri delu
P_VNRTMV	Pravilnik o varstvu pri nakladanju in razkladanju tovornih motornih vozil
P_VS	Pravilnik o varnosti strojev
P_VZUDO	Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme
P_ZNEIS	Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah
P_ZSDS	Pravilnik o zaščiti stavb pred delovanjem strele
P_ZVZRPB	Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen
P_ZZVZDDM	Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA 2 - 2a

ŠIFRA	DEJAVNOST	ŠTEVILO PREGLEDOV					UKREPI			PREKRŠKOVNI UKREPI			KRŠITVE ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH							
		DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	ODLOČBE	OVADBE/NAZANILA KAZNIVEGA DEJANJA	ODLOČBA O PREKRŠKU OPOMIN	ODLOČBA O PREKRŠKU GLOBA	GLOBA PLAČILNI NALOG	INTERVENCIJSKA ZAKONODAJA	PLAČILO ZA DELO	DELOVNI ČAS	ODMORI IN POČITKI	POGODBA O ZAPOSILTVI	PRENEHANJE POGODBE O ZAPOSILTVI	LETNI DOPUST	VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ	DRUGE KRŠITVE ZDR-1
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
H51	Zračni promet	316	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	13.321	18	1	1	34	5	0	2	2	3	0	8	0	0	3	0	1	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	7.419	19	0	3	26	0	0	1	2	1	0	12	0	0	0	1	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	11.685	54	0	2	98	2	0	11	6	1	0	30	5	8	14	3	2	0	0
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	25.996	356	0	32	687	40	1	103	62	59	8	338	9	21	67	29	9	1	0
J58	Založništvo	1.956	6	0	0	11	1	0	1	1	0	0	2	0	0	1	1	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	1.874	4	0	1	12	0	0	0	1	1	0	2	0	1	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	2.661	1	0	0	9	0	0	0	2	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	4.751	5	0	0	8	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	17.715	34	0	4	53	1	0	9	5	2	0	31	0	0	8	2	14	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	2.268	7	0	0	10	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	10.364	16	0	1	35	0	0	1	1	0	0	4	1	0	1	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	6.006	3	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	2.612	7	0	1	11	0	0	1	1	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	4.815	28	0	0	50	0	0	7	0	2	0	12	0	0	3	0	1	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	10.511	18	0	0	30	1	0	10	3	2	1	17	0	0	1	2	1	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	14.167	54	1	2	87	3	3	10	10	4	1	39	1	0	1	4	3	0	2
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	15.762	46	0	3	67	7	1	5	6	0	0	31	1	4	9	0	0	0	18
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	8.701	15	0	2	22	1	0	3	2	0	0	10	1	0	1	0	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	3.991	9	0	0	17	0	0	3	0	3	0	5	0	0	1	0	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	5.272	11	0	1	26	1	0	2	1	0	0	9	1	0	1	0	0	0	0
M75	Veterinarstvo	1.127	7	0	0	10	1	0	2	1	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	1.037	9	0	0	17	0	0	4	1	1	0	12	0	1	0	0	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	11.447	58	1	2	134	2	0	11	1	5	7	25	0	1	6	2	2	0	3
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	1.906	11	0	1	12	0	0	2	2	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	5.352	19	0	1	43	1	0	2	3	1	0	7	1	2	11	0	2	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	10.199	32	0	2	63	2	0	7	6	3	0	25	1	0	0	0	4	0	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	4.422	17	0	0	27	2	1	6	1	0	0	10	0	0	0	1	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	49.492	34	0	2	46	3	3	1	0	0	0	1	2	0	4	2	2	0	0
P85	Izobraževanje	77.471	103	16	10	153	8	0	15	3	2	0	19	3	1	38	2	0	0	0
Q86	Zdravstvo	48.285	45	0	4	91	5	0	6	2	1	0	10	1	1	5	1	2	0	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	15.329	23	0	0	52	2	0	3	0	1	0	3	2	3	3	1	1	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	8.654	26	0	2	52	3	0	6	2	1	0	13	0	6	10	2	2	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	6.480	9	0	0	18	1	0	3	0	0	0	3	0	1	1	0	0	1	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	3.585	12	0	0	19	1	0	4	0	0	0	3	0	0	1	0	0	0	0
R92	Prirrejanje iger na srečo	1.708	7	0	0	20	0	0	1	1	0	0	3	2	0	0	0	1	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	4.006	16	0	2	31	3	0	0	2	0	2	6	1	1	1	0	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	5.815	13	1	1	20	0	0	4	0	1	0	12	0	0	1	3	1	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	1.564	8	0	0	13	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	9.986	48	0	4	69	1	0	5	6	1	0	15	0	0	5	2	0	0	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	732	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	-	30	0	1	46	2	4	534	329	240	25	1162	39	53	110	108	44	1	2
	Skupaj	921.998	3177	23	234	5949	290	30	1233	756	615	63	3370	139	144	509	273	129	7	119

ŠIFRA 1	DEJAVNOST 2	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV							
		ZAPOSLOVANJE-SAMOZAPO- LOVANJE IN DELO TUJCEV 22	ZAKON O EVIDENCAH NA PODROČJU DELA IN SOCIALNE VARNOSTI 23	ZAKON O DELOVNIH ČASU IN OBVEZNIH POČITKIH MOBILNIH DELAJCEV TER O ZAPISOVALNI OPREMI V CESTNIH PREVOZIH 24	ZAKON O MINIMALNI PLAČI 25	ZAKON O UREJANJU TRGA DELA 26	ZAKON O ČEZMEJNEM IZVAJANJU STORITEV 27	KOLEKTIVNE POGODBE 28	DRUGE KRŠITVE 29
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	0	0	0	1	0	0	5
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	5
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	6	0	0	4	0	4	6
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	1	69	0	6	12	0	3	61
J58	Založništvo	0	0	0	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	0	0	0	2
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	3	0	0	0	0	0	11
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	0	1	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0	0	0	0	0	3
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	0	0	0	1	0	0	2
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	0	0	1	0	0	0	3
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	3	0	0	2	0	0	9
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	5	0	0	2	0	0	3
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	0	0	0	0	2	1
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	1	0	0	0	0	0	4
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	0	0	0	0	1	0
M75	Veterinarstvo	0	1	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0	0	0	0	0	1
N78	Zaposlovalne dejavnosti	2	7	0	2	0	0	0	4
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	0	0	2	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	2
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	1	0	0	0	0	0	0	5
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	0	0	1	0	0	0	2
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	1	0	0	0	0	0	0
P85	Izobraževanje	0	9	0	0	0	0	0	6
Q86	Zdravstvo	0	1	0	0	0	0	0	8
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	0	0	0	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	5	0	0	0	0	0	3
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	2	0	0	0	0	0	0
R92	Prirrejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	1	0	0	0	0	2	2
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	0	0	0	0	0	1
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	0	0	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	6	0	0	1	0	0	5
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	10	36	0	18	26	7	8	217
	Skupaj	29	455	4	46	76	7	37	721